slovenska kinoteka
miklošičeva 28, 1000 ljubljana

brezplačni izvod
NDP

poštnina plačana pri
pošti 1106 ljubljana

kinotečnik

dvomesečnik Slovenske kinoteke, letnik XVI, številka 7–8, marec-april 2016

2015|2016
marec-april

slovenska kinoteka
DVAJSET LET

Napad velikanke
Nathan Juran (kot Nathan Hertz), 1958
Izrez plakata (avtor: Reynold Brown)

kruh, vrtnice in za pest smodnika

V "daljnih" osemdesetih je moj dedek za 8. marec obiskal vse ženske v družini; vsaki izmed nas (babicam, mamam, vnučkam) je čestital za 8. marec in vsaki podaril šopek rož. Tega ni počel glasno in bahaško, temveč kot spoštovanje praznika, ki ga je treba ohraniti, na katerega se ne sme pozabiti. Dedek je vedel, da ženskam volilna pravica, pravica do enako plačanih delovnih mest ali tudi pravica do splava ni bila podarjena, vedel je, da so bile te pravice trdo izbojevane.

Šibkejši spol je res šibkejši – pa ne vedno v mišični masi in nikakor ne glede poguma, intelekta, strasti, humorja ali skrbi za druge, šibkejše smo, ker so družbene, politične in ekonomske razmere še vedno take, da je ženska obravnavana drugače od moškega. Ženske kljub zakonom, ki nas (ti niso stari niti sto let in nikakor ne veljajo po vsem svetu) obravnavajo kot enake, še vedno bolehamo za šibkostjo. Naša šibkost se rojeva iz dveh vrst miselnosti: prva je ozkoglednost, nazadnjaštvo, recimo kar naravnost, neumnost, saj gre za miselnost, ki temelji na predsodkih, na tem, da razumemo samo tisto, kar poznamo, in hkrati na strahu pred vsem, kar je "drugačno". (Zabava me poudarjanje ženske drugačnosti, saj že vse življenje živim z njo. Seveda, drugačne smo – od norm, ki so jih postavili drugi, ja, tudi oni "drugačni". In drugačne smo tudi druga od druge.) Skratka: omejenost in strah in vzgoja, stare več sto let, se lepljivo pretakajo iz generacije v generacijo. In ta topoumnost morda ne zasluži prvega mesta, saj prav verjetno izhaja iz druge miselnosti, ki je preračunljiva: to je miselnost, na kateri temeljijo določene ekonomije, miselnost, po kateri se družba "razvija" na ramenih šibkejših. Marsikatera družba – pravzaprav večina njih – je nekoč prosperirala in tudi še danes cveti (ali pa životari), tako da izkorišča "šibkejše". V sedanjem času, ko ne verjamemo več v "ta pa ta vas je ustvaril točno za to in to ...", je resnično nenavadno, da "šibkejši" sprejemajo od drugih zapovedano šibkost, saj so v resnici tista močna večina, ki omogoča, da se svet vrti naprej; nenavadno je, da se šibko-močna večina ne upre, da ne pokaže, da sedanji svet ni edini možni svet. Da ga je mogoče spreminjati, izumljati na novo.

Ne smemo pozabiti, da se je za spremembe treba boriti (zdaj velikokrat tudi za to, da se ne bi vrnili nazaj v še bolj mračne čase): profiterjev, ki se trdovratno borijo za to, da stvari ostanejo take, kakršne so, je vedno veliko. Prav hitro se lahko tudi dogodi, da kakšno od trdo izborjenih pravic izgubimo.

Ja, ženske smo drugačne in marsikatera med nami se bučno smeji, burno čustvuje ali nesistemsko razmišlja (pa se v tem res razlikujemo od moških?). A včasih bučen smeh ni kalilec miru, temveč vir veselja, burno čustvovanje ni histerija, temveč izražanje ljubezni, in nesistemskost pač zgolj drugačen sistem. In res je, včasih smo glasne, zmešane, zmedene, ženske na robu živčnega zloma. Skratka: Drage vse ženske, kar vas je, želim nam, da nam moč za boj za enakopravnost ne poide, in prav enako želim vsem moškim (fantom, očetom in možem, dedkom ...), saj bo skupni svet brez predsodkov pred drugačnimi, brez dušenja "šibkejših" zanesljivo prijaznejši za vse nas. ■

Varja Močnik
urednica filmskega programa

kurja polt 3: zadnje dekle

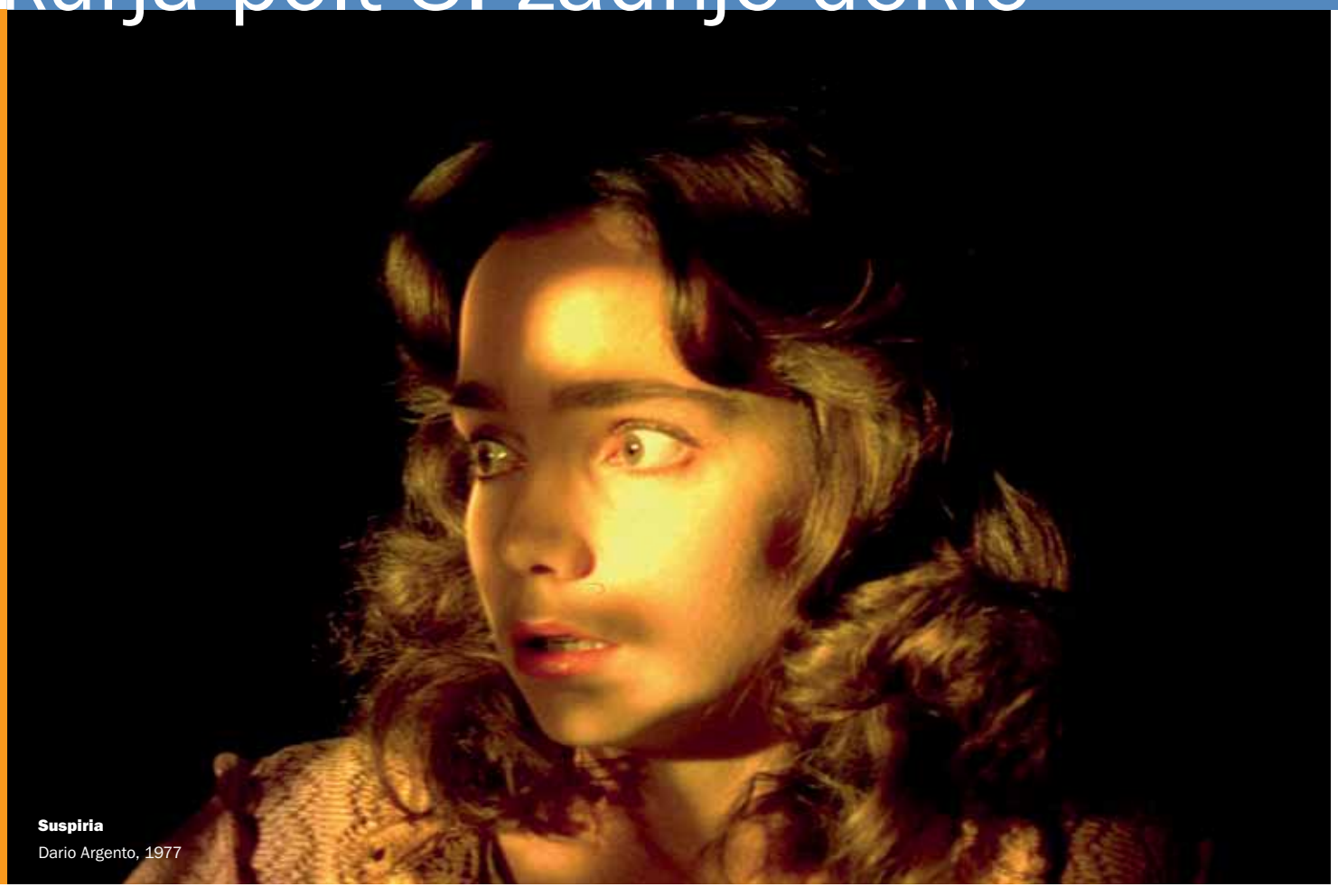

Suspiria
Dario Argento, 1977

"Vse, kar potrebujete, da bi posneli film, sta dekle in pištola. To je rekel Griffith, ne jaz."[1]
D. W. Griffith via Jean-Luc Godard

"Vse, kar potrebujete, da bi posneli film Jeana Rollina, sta dve dekleti in pištola."[2] In vse, kar potrebujete za Aldrichevo mojstrovino ameriške gotike **Kaj se je zgodilo z Baby Jane?** (What Ever Happened to Baby Jane?, 1962), sta dve zreli ženski in invalidski voziček. Tretja edicija festivala Kurja polt prikima tej formuli. "Dekleta" so nepogrešljiva, četudi lahko strukturno mesto pištole v filmu zapolni marsikaj – motorna žaga, obešalnik, orjaška gorila ali v našem primeru voziček, vrv in vitel, vampirski čekani, petnajstmetrski stas ... Tematsko retrospektivo "zadnje dekle" letos poklanjamo markantnim ženskim likom in vlogam, nekaj nepogrešljivim "zadnjim dekletom", za izhodišče pa jemljemo eno ključnih monografij o filmski grozljivki, *Moški, ženske in motorke* (*Men, Women, and Chain Saws*, 1992) ameriške teoretičarke Carol J. Clover. Tu avtorica na podlagi "sodobnega slasherja", filmov o psihotičnih morilcih in njihovih povečini ženskih žrtvah od leta 1974 in **Teksaškega pokola z motorko** (Texas Chain Saw Massacre) dalje, razvije zdaj že ponarodeli trop in teorijo zadnjega dekleta (*Final Girl*). Pod drobnogled nato vzame še dva, kot pravi, najbolj "ženska" podžanra grozljivke, v katerih ženski liki in vprašanja spola zasedajo osrednje mesto: okultno ali nadnaravno grozljivko in podžanr filmov "posilstva in maščevanja" (*rape-revenge*). Slasher, ta izvorni habitat zadnjega dekleta, velja za enega najbolj formulaičnih podžanrov grozljivke, ki iz filma v film preigrava v temelju nespremenjeno strukturo, da bi jo nato ponovil še v neštetih rimejkih in nadaljevanjih. Še več, ti filmi ali franšize (**Noč čarovnic**, **Petek 13.**, **Nočna mora v Ulici brestov**, **Krik**) so nam vsem dobro znani. Zato smo se iskanja naših "zadnjih deklet" lotili bolj svobodno. O nadnaravni pošastni ženskosti bomo razmišljali med šolsko uro okultne grozljivke, Argentovo **Suspirio** (1977), zamolčanim biserom Johna Hancocka **Na smrt prestrašimo Jessico** (Let's Scare Jessica to Death, 1971) in poznejšo rollinado **Živa smrt** (La Morte vivante, 1982) prekletega poeta filmske fantastike, Jeana Rollina. Podžanra posilstva in maščevanja se bomo kajpak lotili tako kot Cloverjeva, ker bi notoričnemu **Pljunem na vaš grob** (I Spit on Your Grave, 1978) zaman iskali primerjavo. S kultnim znanstvenofantastičnim B-jem **Napad velikanke** (Attack of the 50 Foot Woman, 1958) bomo maščevali še prešuštvo, to ambivalentno mešanico posilstva in seksa iz časa Produkcijskega kodeksa. Z letošnjim žanrskim odpadnikom, čistokrvno klasiko Roberta Aldricha **Kaj se je zgodilo z Baby Jane?**, se bomo spraševali, kdo je tu žrtev, Bette Davis ali Joan Crawford, in bržkone ne našli enoznačnega odgovora. Psihotičnega morilca ne bomo zaobšli, toda namesto v primerih Carol Clover ga bomo poiskali v še enem manj razvpitem dragulju, **Ko pokliče neznanec** (When a Stranger Calls, 1979).

Seveda bo poskrbljeno za uravnotežen boj in enakost spolov. V sodelovanju s festivalom Mednarodnih dni kratkega filma v Winterthurju in Društvom Kraken se bomo poklonili slovitemu švicarskemu umetniku H. R. Gigerju, nadrealistu in vizionarju, avtorju "osmega potnika" iz znanstvenofantastične klasike Ridleyja Scotta. Festivalska sekcija *mlada kri* pa s peščico žanrsko raznorodnih sodobnih produkcij od testosterona kar poka po šivih: tu je legenda neodvisne ameriške grozljivke Larry Fessenden, pa Kurt Russell v vrhunski, "Snake Plissken" formi in najdražji indijski film doslej, junaški ep o "možu mogočnih rok", mitskem **Bahubaliju** (Bahubali: The Beginning, 2015).

Ker smo zadnje dekle avtorici in izvornemu podžanru tako rekoč ugrabili, da bi se z njim poigrali na platnu in, kot nam je v navadi, na filmskem traku, naj se na tem mestu vendarle posvetim tekstu, ki je služil kot kal in izhodišče. Cloverjeva se je začela v poznih 80. letih, ko si je končno drznila ogledati **Teksaški pokol z motorko**, spraševati, ali ustaljena, zlasti feministična kritika slasherja kot locusa sadistične identifikacije moškega gledalca prek "moškega pogleda" (*male gaze*) z moškim morilcem, ki legitimira moško nasilje in žensko identifikacijo, resnično vzdrži. Njena kritika je uperjena proti enostavnemu branju, ki podcenjuje tako kompleksnost teh filmskih tekstov kot gledalčevo sposobnost (onkrajspolne) empatije. Saj se gledalec vendar ne identificira zgolj in izključno s svojim dobesednim dvojnikom – mladi z mladimi, premožni s premožnimi, moški z moškimi in ženske z ženskami. Cloverjeva predlaga, da ti filmi po svoji narativni (zgodba, liki) in formalni strukturi (zorni kot kamere) pričajo o tem, da se vsi, moški in ženske, identificiramo z žrtvijo, ki je tu brez izjeme ženska, še več, ženska v bolečini, strahu in trpljenju. V tem prepozna odraz in posledico širših družbenih sprememb v razmerjih in razumevanju spolov, zlasti seveda prav feminističnega gibanja.

Kaj natanko je ta ključni premik, ki ga Cloverjeva najbolj očitno prepozna pri grozljivki? Leta 1960 je v Hitchcockovem **Psihu** (Psycho) in Powellovem **Smrt v očeh** (Peeping Tom), torej vrhovnih protoslasherjih[3], glavni lik še vedno morilec, moški, Norman Bates ali Mark Lewis; zgodba filma se vrti okoli razkritja njegove psihotične osebnosti. V sodobnem slasherju pa se z vpeljavo figure zadnjega dekleta formula teh filmov radikalno spremeni. Detektivski zaplet in razkritje morilca se umakneta junaškemu boju in končni zmagi nad zlom. A to še ni vse. Tehtnica pozornosti kamere in gledalca se odločno prevesi na stran ženske žrtve, ki postane ključni protagonist, njen boj za preživetje pa fokus zgodbe. In če zadnja dekleta sprva še potrebujejo posredovanje moškega rešitelja, filmski ekvivalent figure lovca iz *Rdeče kapice*, ki navadno nastopi v vlogi moža postave, detektiva ali šerifa, že kmalu postanejo tudi svoje lastne rešiteljice. Premik od pasivne k aktivni obrambi se zgodi že v filmu **Noč čarovnic** (Halloween, 1978), medtem ko kasnejši slasherji figuro nesposobnega namišljenega "lovca" že naravnost parodirajo. V zadnjem kadru **Teksaškega pokola z motorko 2** (The Texas Chainsaw Massacre 2, 1986) je Stretch tista, ki nad glavo zmagovito vihti motorko, medtem ko teksaški ranger, ki ji priskoči na pomoč, ne uspe rešiti niti samega sebe.

Žrtev kot tipično ženski lik ima seveda dolgo, folklorno zgodovino. Če je v grozljivki, *"v toku časa morilec privzel podobe morskega psa, megle, gorile, ptičev, sluzi, je njegova žrtev večno in prototipsko ženska. Tega vzorca film kajpak ni iznašel. Ponudil je zgolj vizualni izraz trajni predpostavki, da je smrt prelepe ženske, po Poejevi sloviti formulaciji, 'najbolj poetična tema na svetu'. /.../ Ali Hitchcock med snemanjem **Ptičev**: 'Vedno sledim nasvetu dramatika Sardouja, ki je rekel: 'Mučite ženske!' Težava je v tem, da danes žensk ne mučimo dovolj.'"* V vsem tem filmskem mučenju Cloverjeva po letu 1974 torej zazna očiten premik od moškocentričnega pogleda k centralni poziciji ženske žrtve, ki v teku filma, skozi dolg in težaven spopad postane žrtev-junakinja, pri čemer njeno junaštvo vselej implicira določeno mero pošastnosti. *"Žrtve v procesu spopadanja s pošastmi same postanejo pošastne /.../ tudi nedolžnost je artefakt civilizacije, luksuz srednjega razreda, moralni ekvivalent zavarovalne police."* Cloverjeva to ilustrira na primeru moške različice *rape-revenge* scenarija, filma **Odrešitev** (Deliverance, 1972), kjer se na pot odpravijo "dobri možje", zvesti soprogi, očetje, pošteni delavci, da bi na koncu postali lažnivci in morilci. Nič drugače ni z junakinjami filmov **Pljunem na vaš grob**, **Kaj se je zgodilo z Baby Jane?** ali **Napad velikanke** – pot začnejo kot "dobre ženske", zapostavljene sestre, marljive pisateljice, zveste soproge, da bi končale kot lažnivke, morilke in petnajstmetrske pošasti.

Seveda je vsa stvar mnogo bolj kompleksna, kot se zdi, saj nas Cloverjeva ves čas opozarja, da so definicije spola zgodovinsko determinirane, da je spol prepustna membrana in ne betonski zid, da v tem filmskem svetu biološki spol (sex) izhaja iz družbenega (*gender*) in ne obratno. *"Lik ne joče in trepeta, zato ker je ženska, pač pa je ženska, ker joče in trepeta. In lik ni psihotični morilec, zato ker je moški; pač pa je moški zato, ker je psihotični morilec."* Ker mora zadnje dekle poleg pozicije žrtve prevzeti še (tradicionalno moško) vlogo junaka, tako zaide v paradoks: anatomsko je ženska, karakterno pri najboljšem androgin. Ona je skavtinja, knjižni molj, avtomehaničarka. Prva prepozna znake nevarnosti, za katere se prijatelji ne zmenijo. Je inteligentna, znajde se v krizi, in čeprav je vedno manjša in šibkejša od morilca, se z njim spoprime odločno. Zadnje dekle je, skratka, fantovsko. In če nam je ta poanta slučajno ušla, nas opomnijo imena: Stevie, Marti, Terry, Laurie, Stretch, Will, Joey, Max ... Ripley. Ona pa je tista, ki se *"ohrani v spominu najdlje, tista, ki preživi ... Le ona zre smrti v obraz, toda hkrati le ona zbere dovolj moči, da kljubuje morilcu, dokler je nekdo ne reši (konec A) ali dokler ga ne ubije sama (konec B). V obeh primerih pa je od leta 1974 dalje preživeli lik ženska."* Potrebno je le pristaviti, da zanje dekle vsekakor preživi najdlje, ne pa *vedno*.

Tudi v podžanru posilstva in maščevanja Cloverjeva beleži podoben premik ter jasne vzporednice med likom zadnjega dekleta, ki se samo reši, in žrtve posilstva, ki se sama maščuje. *"Hitchcockova **Blaznost** (Frenzy, 1972) in Peckinpahovi **Slamnati psi** (Straw Dogs, 1971) sta praktično gledano zadnja filma posilstva 'stare šole' – filma, v katerem je posilstvo koncipirano kot maščevanje moškega, trpinčenega s strani ženske (spolno draženje, manjša plača ali slabša služba so oblike trpinčenja), in ki gledalca z običajnimi narativnimi in filmskimi konvencijami povabi, da privzame posiljevalčev zorni kot."* Kasnejši filmi, kakršen je **Pljunem na vaš grob**, to optiko zaobrnejo, in čeprav njihova premisa ni brez precedensa, ti filmi vendarle odražajo bistvene spremembe v družbeni percepciji posilstva od poznih 50. let. Obsodba posilstva kot zločina, primerljivega z umorom, je pozen zgodovinski dogodek. Toda nemudoma mu je sledila filmska ideja, da si to dejanje zasluži krvavo maščevanje in da ima *"preživetje žrtve, ki se nato sama maščuje, še posebej silovit dramatičen potencial /.../ tu ženska ne doseže le zmagoslavne samorešitve v izteku filma, pač pa udejanji premišljeno, dolgo in nasilno maščevanje, ob kakršnem bi bil ponosen še Rambo. (Izkušnja brutalnega posilstva je paradoksalno tisto, kar iz te ženske naredi 'moža'.)"* Tako kot obramba pred morilcem slasher filma postane torej tudi posilstvo v podžanru *rape-revenge* problem, ki naj ga reši ženska sama, sprva žrtev, nato pošastna junakinja samoobrambe in maščevanja.

Naša zadnja dekleta smo iskali onkraj slasherja, onkraj grozljivke, in ker radi kršimo lastna pravila, tudi onkraj žanra. Njihove usode so različne, njihov položaj "zadnjega dekleta" ne vedno očiten, celo njihova imena so anomalija, vsa po vrsti so ženska: Nancy, Jane, Blanche, Jessica, Emily, Catherine, Hélène, Jennifer, Jill in Suzy. Ne bodite nesojeni "lovci", ne pustite jih na cedilu. ■

Maša Peče in festival Kurja polt

Več informacij na spletni strani www.kurjapolt.org.

1 Za ilustrirano genealogijo formule "dekle in pištola", med katero se je Griffith izgubil, izrek pa pripadel Godardu, glej: http://www.thecinetourist.net/a-girl-and-a-gun.

2 Colin Odell, Michelle Le Blanc, "Jean Rollin: Le sang d'un poete du cinema", v: *Alternative Europe*, urednika Ernest Mathijs in Xavier Mendik, London, Wallfrower, 2004.

3 Teorija in kritika ju kajpak opisuje z drugimi oznakami, toda žanr, ki ga pripišemo filmu, ima prav toliko opraviti s snovjo kot s produkcijsko vrednostjo, ali kot pravi Cloverjeva, *"visokoproračunsko formo prej kategoriziramo kot dramo, film suspenza ali akcijski film, nizkoproračunsko formo pa kot grozljivko ali kultni film – tudi ko so zgodbe teh filmov tako rekoč identične".*

pekel na zemlji ali kaj se je zgodilo z baby jane?

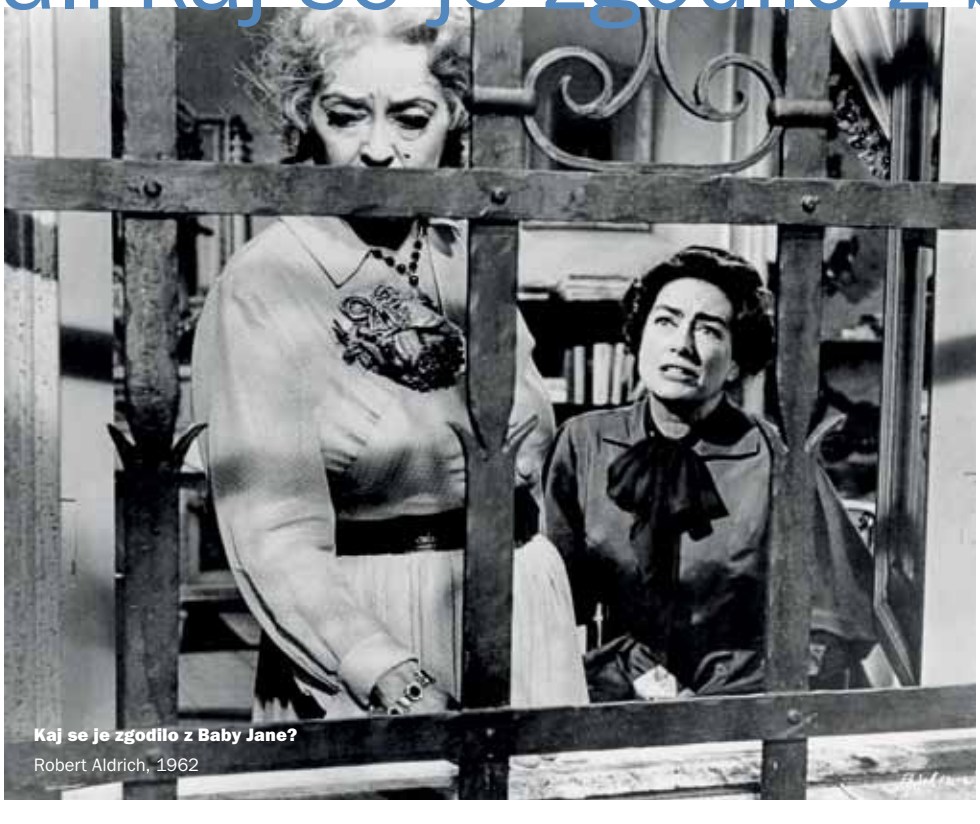

Kaj se je zgodilo z Baby Jane?
Robert Aldrich, 1962

Robert Aldrich je bil najbolj koroziven hollywoodski režiser. Kapljica Aldricha, dodana kakšnemu žanru – vojnem filmu, vesternu, kriminalki –, je takoj začela razgrajevati žanrske prvine. Medčloveški odnosi, nacionalne vrednote, koncepti lepega obnašanja, pojem junaka, spomini na zlato obdobje Hollywooda – vse to se konča opečeno, z razkrito notranjo grdoto. Če iščemo rdečo nit v njegovem raznolikem opusu, bo to verjetno umetnikova vizija življenja kot pekla na zemlji. Gre za variacijo Sartrovega pekla neskladnih ljudi v prostoru, iz katerega ni izhoda. Pri Aldrichevih najmočnejših filmih, kot sta recimo **Poljub smrti** (Kiss Me Deadly, 1955) ali **Grissomova tolpa** (The Grissom Gang, 1971), tudi ko smo zunaj, čutimo, da smo v zaprtem prostoru. Njegova Amerika ni dežela neskončnih prostranstev; je bolni organizem, v katerem gledamo trzljaje deformiranih celic. Aldrich predstavlja izvirno ameriško grotesko.

Kaj se je zgodilo z Baby Jane? (What Ever Happened to Baby Jane?), ki ga je posnel leta 1962, je njegova najpopolnejša vizija tega pekla na zemlji in morda najboljši film. Težko ga je žanrsko opredeliti. Lahko ga opišemo kot grozljivko s crescendom neprijetnosti in nastopaškega sadizma ali razgrajaško črno komedijo ali gotsko melodramo o ujetnici v "zli hiši", le da jo namesto krutega očeta ali očima zatira nora sestra, junaka reševalca pa zagotovo ni. Film lahko doživimo kot psihološko dramo, sadomazohistični pogled na sestrsko ljubezen ali kot voajerski užitek v degradaciji ostarelih hollywoodskih legend Joan Crawford in še posebej Bette Davis. Aldrich je bil pogosto obtožen mizoginije, prikazovanja žensk kot pošastnih. Ampak težko boste našli film z močnejšimi igralkami. S svojo nadnaravno karizmo Bette Davis in Joan Crawford "nosita" film v vsakem pomenu te besede in do te mere zadovoljita njegove čustvene in dramatične potrebe, da je prisotnost močnih moških likov odveč. Bette je Baby Jane Hudson, nekoč otroška zvezda vodvila, ki jo je pozneje zasenčila sestra Blanche v osebi Joan Crawford in postala velika filmska zvezdnica, podobna sami Joan. Zdaj je pohabljena po nesreči, ki naj bi jo pred desetletji zagrešila Jane, in je tako rekoč ujetnica svoje ogorčene in maščevalne sestre. Ena od biografinj Bette Davis je obžalovala, da je Aldrich uničil podobo, ki jo je igralka gradila skozi vso kariero, in da se je tega uničevalnega procesa zavzeto lotila sama Bette Davis. Močna ženska iz filmov Williama Wylerja in Josepha Mankiewicza je postala gorgona. Upadla in zanikrna, našminkana kot igralka iz nemega filma, se jezno vleče po hiši, tako da slišimo podrsavanje njenih copat, medtem ko godrnja, kriči in terorizira nebogljeno sestro.

Aldrich pahne igralki v komične in pošastne travestije likov, ki sta jih nekoč igrali. Joan Crawford je znala vedno čudovito trpeti; spomnimo se je le kot trpeče matere v **Mildred Pierce** (Michael Curtiz, 1945), filmu, ki ji je prinesel oskarja. Vendar Aldrich postavi njeno fino mučeništvo v nov kontekst zunaj elegantnih prizorišč, kostumov in maske, ki so to trpljenje delali tako privlačno. Filmskim zvezdam se ne dogaja, kar se dogaja njej v **Baby Jane**; za večerjo jim ne postrežejo pečene podgane. Ne umirajo od lakote sredi sončne soseske v sončnem Los Angelesu.

Najmočnejši v filmu je prav občutek, da nekaj enostavno ni prav, vse od prvih kadrov, v katerih pajac na vzmeti plane iz škatle s solzami v očeh in do solz prestraši neko punčko. Aldrich in direktor fotografije Ernest Haller snemata hišo, v kateri živita sestri, z veliko globino polja, ki še poudarja njeno strašno samozadostnost. Ta hiša postane grobnica popkulturnih sanj in ikon. Po **Baby Jane** ni bilo več mogoče gledati Bette in Joan ali div starega Hollywooda in zlatega obdobja ameriške filmske Meke na isti način, tako kot je po Aldrichevih **Dvanajstih ožigosanih** (The Dirty Dozen, 1967) težko razmišljati o ameriških vojakih v drugi svetovni vojni na isti način kot prej.

Robert Aldrich je pravi režiser za to zgodbo o izprijenosti. Bil je med zadnjimi pomembnimi avtorji, ki so začeli kariere v starem studijskem sistemu, in je svojo pot nadaljeval kot stezosledec med neodvisnimi režiserji in producenti šestdesetih in sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Prebrodil je dve obdobji Hollywooda, in **Baby Jane** je njegovo temačno in strupeno voščilo staremu Hollywoodu, v katerem skupaj s svojima neponovljivima igralkama razkrije glamur, ki je zatonil v psihozo in gnitje. ■

Andrej Gustinčič

h. r. giger: scenograf, umetnik – in filmar!

Temna zvezda – Gigerjev svet
Belinda Sallin, 2014

Večina ga pozna kot avtorja nadrealističnih del, še posebej pa je znan po svojih biomehaničnih humanoidih. In seveda po oskarju: H. R. Giger je to prestižno trofejo prejel leta 1980 za svoj prispevek k vizualnim učinkom v **Osmem potniku** Ridleyja Scotta. Manj znano je, da se je Giger vseskozi zelo zanimal za film, ne le kot scenograf, pač pa tudi kot režiser. V svoji 45-letni karieri je kot scenograf in kostumograf sodeloval pri številih kratkih filmih in videospotih. Izbor teh del bo predstavljen 14. aprila 2016 na festivalu Kurja polt v Ljubljani v sodelovanju s švicarskimi Mednarodnimi dnevi kratkega filma Winterthur in društvom Kraken. Program kratkih filmov "Das Universum Giger" bo prvič združil dokumentarce o Gigerju ter redke kopije njegovih kratkih filmov in videospotov, med njimi **Backfired** (1981) in **Now I Know You Know** (1981) ameriške pevke Debbie Harry.

Giger, ki se je rodil leta 1940 v Churu, majhnem mestu v dolini reke Ren v kantonu Graubünden, se je leta 1962 preselil v Zürich, da bi študiral arhitekturo in industrijsko oblikovanje na Šoli za uporabne umetnosti. Na tej šoli je spoznal zdaj slavnega švicarskega režiserja Fredija Murerja, ki je postal njegov tesni prijatelj in sodelavec. Leta 1969 je Giger ustvaril scenografijo za Murerjev srednjemetražni film **SwissMade 2069**, v katerem si umetnika Švico zamislita kot popolnoma kompjuterizirano, distopično državo Velikega brata, kjer vsako podrobnost v življenju državljanov organizira in nadzoruje vlada. Nekonformisti, umetniki, svobodomiselneži so natrpani v rezervate. Slepega in gluhega vesoljca – ki ga je seveda ustvaril H. R. Giger – pošljejo v Švico, da bi posnel to na propad obsojeno družbo. H. R. Giger sam se nekajkrat pojavi v majhni vlogi v filmu, ki bo na ogled v sklopu programa, prikazanega na Kurji polti, in to na izjemno redki 35-mm kopiji iz osebnega arhiva režiserja Fredija Murerja. Film je leta 1969, ko je bil prvič prikazan, sprožil polemiko, a je bil kljub temu do nedavnega zapisan pozabi. Ta kopija je bila prikazana le nekajkrat in nikoli doslej zunaj Švice. Še en biser v programu je dokumentarec, ki ga je Murer posnel na Gigerjevo željo, da bi dokumentiral njegovo sodelovanje s pevko Debbie Harry, najbolj znano kot glavno pevko punk rock banda Blondie. Ko je Giger prejel oskarja in zaslovel v ZDA, je pevka umetnika prosila, da ji oblikuje ovitek za novi album KooKoo in režira videospota za **Backfired** in **Now I Know You Know**. Giger je pevko povabil na svoj dom v Oerlikonu, industrijskem območju severnega Züricha. Murer ju je spremljal na vsakem koraku: od dela na scenografiji in snemanja videa do uživanja v prijetnem obedu na Gigerjevem divjem in začaranem vrtu. Ne le da je film redek intimni dokument Gigerjevega osebnega življenja in delovnega prostora, pač pa gre tudi za izjemno redko, dobro ohranjeno 16-mm kopijo. Poleg tega program vsebuje tudi kratka filma **High** (1967) in **Heimkiller** (1968), ki prikazujeta slike, prvotno del predstave švicarskega umetnika Urbana Gwerderja *Poëtenz*, ki je leta 1967 gostovala po Švici in Nemčiji kot kombinacija rock glasbe, poezije, filmov in razprav z občinstvom. Filmski fragment **Second Celebration Of The Four** (1977) je posnetek uradnega odprtja glasbenega kluba "Ugly", priljubljene točke švicarske umetniške in glasbene scene v poznih 70. letih. Hkrati služi kot žalna slovesnost za Gigerjevo dolgoletno ljubezen Li Tober, ki si je leta 1975 vzela življenje. Film sta režirala Giger in njegov prijatelj J. J. Wittmer, 16-mm kopija pa prihaja iz Gigerjevega zasebnega arhiva. Ne nazadnje pa je bila v program uvrščena tudi animacija **Sex, Drugs and Giger** (1992) Sandre Beretta, dolgoletne asistentke in ljubimke H. R. Gigerja, ki temelji na zasnovi t. i. "dojenčkov iz krogel". Ti so del serije *Birth Machine* (Stroj za rojevanje), ki ponazarja Gigerjevo trdno prepričanje, da največjo grožnjo naši civilizaciji predstavlja bližajoča se prenaseljenost planeta. Umetnost in dizajn H. R. Gigerja sta mrakobna, včasih celo zastrašujoča. Vendar kratki filmi, predstavljeni v tem programu, poudarjajo dejstvo, da lahko celo "temna zvezda" zasije bleščeče in strastno. ■

Laura Walde, kuratorka in programska vodja Mednarodnih dni kratkega filma v Winterthuru
prevod **Maja Lovrenov**

Program kratkih filmov Gigerjevo vesolje sta zasnovala Laura Walde in John Canciani, Mednarodni dnevi kratkega filma v Winterthuru

letargični danes in jutri, ki ga ni

Železniška postaja
Sergej Loznica, 2000

Maidan
Sergej Loznica, 2014

Za dokumentarne filme Sergeja Loznice bi lahko trdili, da po eni strani izhajajo iz tradicije sovjetskega avantgardnega filma in filmske filozofije Dzige Vertova – v kateri je med filmom in mislijo tesna zveza – ter iz podobnih načel montaže Sergeja Eisensteina, vendar po drugi strani nemudoma opazimo, da pristopu sovjetskega (propagandnega) filma, ki se je zavezal, da bo duha revolucije posredoval povečini neobveščenemu, nepismenemu, revnemu in apatičnemu ljudstvu, njegovo delo radikalno nasprotuje. Medtem ko sta bili (vsaj sprva) glavni strategiji filmskega ustvarjanja Dzige Vertova ujeti "življenje, kakršno je" ali "ujeti življenje, ne da bi to le-to opazilo" (gre za načelo, ki je seveda botrovalo tudi dokumentarizmu na splošno), s kamero, ki je ostala neopažena, in nevsiljivim delom snemalca, je kljub temu verjel, da moramo življenje skozi film "dešifrirati" skozi prizmo komunizma. Odveč je pripomniti, da Sergej Loznica v kaj takega seveda še zdaleč ne verjame več – a ne gre le za to: odnosa do ljudi in dogodkov v njegovih filmih, predvsem zgodnjih, še zdaleč ni lahko razbrati (morda njegovo – nacionalistično – držo prvič jasno opazimo šele v **Maidanu** izpred dveh let).

V večini dokumentarnih filmov Sergeja Loznice je dogajanje na neki način tako vsakdanje in banalno, da se zdi, da bi bil poskus pripisovanja političnega ali ideološkega pomena nepotreben in pretiran. Veliko prej bi lahko trdili, da njegove filme prežema nekakšen odmaknjen humor, in ta je ponekod razviden že po pretirano opisnih naslovih: **Danes bomo zgradili dom** (Segodnja mi postroim dom, 1996), **Življenje, jesen** (Žizn, osen, 1999), **Železniška postaja** (Polustanok, 2000), **Naselbina** (Poselenie, 2002), **Pokrajina** (Pejsaž, 2003), **Tovarna** (Fabrika, 2004) in tako naprej, kakor da bi banalnost dejanskosti, ki jo prikazuje v teh filmih, njihovega avtorja izvrstno zabavala. Če je šlo pri Vertovu in Eisensteinu za obveščanje ljudstva – o dogodkih, povezanih z revolucijo in njihovih okoliščinah, o junaški borbi revolucionarnih sil, o konstruktivnem trudu nove države, ki ji je sledila –, filmi Sergeja Loznice razmere, v katerih živijo prebivalci Rusije med politično in družbeno-kulturno tranzicijo, vidijo melanholično-poetično (**Portret** (2002), **Železniška postaja**), trud ruskih delavcev kot komičen v svojem sizifovstvu (**Danes bomo zgradili dom**), junaško borbo pa predvsem kot obsojenost na životarjenje v nečloveških pogojih med nacističnim obleganjem Leningrada (**Blokada** (2006)).

Ne gre torej za to, da v filmih Sergeja Loznice ne bi bilo nikakršne politike; gre le za to, da je ta subtilnejša. Včasih je izražena zgolj skozi samozavedanje, kot v zgodnjih sovjetskih filmih: zavedanje o sebi kot avtorju z določenim avtorskim pogledom, z načrtovanjem forme, ki doseže želen umetniški učinek. Še **Maidan**, ki je med njegovimi filmi verjetno najbolj eksplicitno političen, je zaporedje slik množice. Te se nikoli ne osredotočajo na posameznika ali posameznico, nikoli ne vztrajajo pri bližnjih posnetkih obraza – saj bi tako v nasprotnem primeru film postal zgodba posameznikov, v resnici pa gre za zgodbo množice, ljudstva, gibanja – množica tako postane filmski/cinematični motiv. Loznica je v intervjuju za *Ekran* povedal: "***Maidan** sem snemal iz vidika slike, dogajanje je bilo genialno iz vizualnega vidika. Bila je priložnost za zelo dobro sliko. Zakaj bi sploh snemal film, če te ne moreš narediti? Pri filmih gre za sliko in konec."*

Pa vendar je **Danes bomo zgradili dom** težko videti drugače kot namig na "cvetoče" obdobje ruske rekonstrukcije – po razpadu Sovjetske unije je v devetdesetih letih gradnja hiš upadla, ponovno pa se je vzpela šele v obdobju večje ekonomske blaginje po letu 2000. V času filma, leta 1996, je gradbišče prazno, delavci so stari, njihov napredek pa počasen. Ostrešja so lesena, delavci gradijo s kositrnimi vedri in si pomagajo z vrvmi in lastnimi rokami namesto strojev. Ko se v konkretnem dejanju gradnje hiše tako nenadoma udejanji širša politična situacija, to postane komedija slapstick, ki ji piko na i pripišejo (nenamerno?) nenaravni "posebni zvočni učinki" v filmu; stopinje delavca, ki se vzpenja po lestvi, na primer zvenijo kovinsko in preglasno, kot ironični komentar na splošno neučinkovitost delavcev. Podoben učinek ima surrealistično okolje **Železniške postaje**, kjer režiser vse potnike, čakajoče na vlak, nepojasnjeno ujame v začaranem spancu, ki je ljudi prikoval na njihova mesta, kot v nekakšni analogiji za stagnacijo na državni ravni. Četudi je Loznica film posnel v dvatisočih, bi ga zgolj po videzu zlahka umestili nekam v sovjetsko avantgardo dvajsetih let; kamera drsi skozi prostor in ostrino prilagaja razmeram skupinskega počitka, v katerem se je znašla. Če je v **Danes bomo zgradili dom** Loznica do delavcev, ki jih je snemal, vseskozi ohranjal distanco, ki preprečuje, da bi razumeli pogovor med njimi ali jih videli v obraz, se spečim ljudem v **Železniški postaji** sicer fizično približa, a zanje kljub temu ostane neviden; v obeh primerih zato dogajanje deluje oddaljeno.

Med filmi, za katere je Loznica uporabil obstoječe, arhivsko gradivo, gotovo ne gre spregledati **Blokade**. Da sta gledalka in gledalec tu zares prepuščena sama sebi in prisiljena v ustvarjanje lastnega pogleda na dogajanje, morda pri tem filmu bije v oči še bolj kot kadarkoli prej. V primerjavi z drugimi filmi namreč pogrešamo naratorja, pripovedovalca (ali vsaj opazimo, da ga v filmu ni); vse bolj grozljivih arhivskih posnetkov iz časa nacističnega obleganja Leningrada torej nihče ne pojasni, poveže ali jih kako drugače osmisli. Še več, z **Blokado** se je Loznica posredno lotil celo epistemološkega vprašanja, kako snemati filme o vojni: kako "avtentično" upodobiti vojno? Težava je, da je v tem primeru film od svojega subjekta odmaknjen še bolj, kot smo pisali doslej – dogodek, ki ga prikazuje film, se je namreč zgodil petinpetdeset let, preden je Loznica o njem naredil dokumentarec. Gradivo, uporabljeno v filmu, je bilo posneto za Kinosbornik med letoma 1941–42 in na različnih lokacijah v peterburških arhivih ohranjeno le v fragmentih. Poleg tega se je bilo treba spoprijeti z zgodovinsko, ideološko cenzuro dogodka – Polina Barskova denimo piše, da so med posnetki, ki jih je uporabil za **Blokado**, najverjetneje tudi cenzurirani deli **Bitke za Leningrad** (1942), ki je bila posneta kot osrednje propagandno filmsko gradivo v zvezi z obleganjem, kar pomeni, da je Loznica s svojim filmom pravzaprav radikalno predrugačil etos sovjetske reprezentacije obleganja. Predvsem pa z odsotnostjo povezovalnega, naratorskega ali pripovedovalnega glasu postavi pod vprašaj smiselnost potrebe (ali želje) po teleološki pripovedi, ki bi peklenski dejanskosti dogajanja pripisala kakršenkoli pomen. V **Bitki za Leningrad** je cenzorska komisija filmu določila pripovedovalca, ki je dogajanje sistematiziral, počistila s "pretirano grozljivimi podrobnostmi", kot so trupla in razdejanje mesta, ter montažo vodila v smeri prikazovanja preživetja namesto trpljenja. V nasprotju s tem kronološko beleženje dogajanja med obleganjem mesta razkriva grozljive podrobnosti življenja v omejenem prostoru, v katerem se je čas skoraj ustavil: ulice, na katerih se nabirajo trupla, zaledenele tramvaje, vsakodnevni trud ljudi, da bi prišli do nekaj požirkov pitne vode, spomeniki, fasade in nasipi, ki izginjajo pod obstreljevanjem in bombardiranjem, s čimer se spreminja celotna podoba mesta. Vprašanje zase je v **Blokadi** zvok: posnetki, iz katerih je sestavil svoj dokumentarec, so bili nemi, zato je Loznica zvočno podobo mesta brez elektrike, brez prometa, z industrijo v zatonu in čedalje manj ljudmi pravzaprav poustvaril, kar po svoje nasprotuje načelu, da naj bi film odseval svet, kakršen je v resnici.

Nazadnje je odmaknjenost od preteklosti vidna tudi v filmih, kakršna sta **Pismo** (2013) ali **Portret**, ki se ukvarjajo z zatonom ruske ruralne družbe. Četudi se melanholiji ne izognejo vselej, v njih ni nič zares idiličnega – življenje podeželanov denimo prežema nekaj blaznega (kar je očitno tako pri **Portretu** kot v **Pismu**, kjer je dogajanje dobesedno postavljeno pred psihiatrično ustanovo) – niti nič zares nostalgičnega. Čeprav gre za izginevanje določenega življenjskega sloga, ki so ga socialno-realistični posnetki srečnih kmetov (denimo pri Aleksandru Dovženku) opevali, pri Loznici težko zares verjamemo v kakršnokoli "čistost" ruralnega okolja, ki izginja. Njegovi filmi so svojstveno brezčasni, a nič v njih ne priča o tem, da bi bila preteklost kaj boljša od sedanjosti. In ne nazadnje, Sergej Loznica v svojih filmih na dogodke iz preteklosti ne projicira niti tega, kar bi lahko sledilo – če je preteklost včasih harmonična, drugič ne, ter je njegova filmska sedanjost krhka in negotova, je vsakršna slutnja o prihodnosti skoraj brez izjeme odsotna. ■

Tina Poglajen

Viri:
Moritz Pfeifer. "Past and Present: Sergei Loznitsa's first films". *East European Film Bulletin*, 20. april, 2012.
Polina Barskova. "Sergei Loznitsa, The Siege (Blokada, 2006)". *KinoKultura*, št. 24 (2009).

program:
Dogodek, 10.3. ob 19.00
Maidan, 11.3. ob 20.45
Predstava, 12.3. ob 20.45
Naselbina, 13.3. ob 20.30
Življenje, jesen, **Portret**, **Artel**, 14.3. ob 21.00
Blokada, **Pokrajina**, 15.3. ob 20.45
Danes bomo zgradili dom, **Železniška postaja**, **Tovarna**, 17.3. ob 20.45

za vse je kriva čokolada

Jože Pogačnik

na snemanju filma **Grajski biki**

Življenje s filmom je nora skušnjava, ki se ji ni moč upreti.
Jože Pogačnik

Najbrž je res čokolada kriva, da sem se začel ukvarjati s filmom. Kot osnovnošolec sem zbiral ta sladki greh s podobicami filmskih igralcev. Še posebej mi je bila všeč Anna Maria Pierangeli. Njen kultni film je bil **Jutri bo prepozno** (Domani e troppo tardi, 1950). Čeprav se je Anna Maria raje odločila za Jamesa Deana, me je film s svojo čudežno močjo zasvojil že zelo zgodaj. Mariborski gimnazijci, Slavko Lorbek, Žarko Petan in drugi, smo ustanovili takozvani Centralni filmski krožek in izmenjavali svoja razmišljanja o magiji, ki nas je osvajala. Ljubo Struna je obnovil star 16mm projektor in s svojimi predstavami smo obiskovali otroške kolonije in razveseljevali otroke. Seveda smo se postopoma usodno zapletali v filmske mreže in mnogi pozneje tudi okusili profesionalni filmski kruh.
Pol stoletja, če prištejem še nekaj let časopisnega kritika v tedanji Ljudski pravici in *Dnevniku*, je film bil moje življenje. Akademija, ki je temeljila na gledališču, mi je dala bore malo. Sedma umetnost je bila res šele sedma. V spominu so mi ostala le odlična predavanja prof. Kralja iz dramaturgije in poskusi prof. Brenka, da bi nam s pomočjo Sadoula in Béle Balázsa povedal nekaj tudi o filmu. Samorastniško sem se likal ob ruskih prevodih svetovne filmske literature.
Ni lepšega občutka, ko v zatemnjeni dvorani zaživijo podobe skrivnostnega potovanja v svet gibljivih slik. Ko se iščeta svetloba in senca. In Ahasver križariš med Scilo in Karibdo.
V tistih časih nismo vedeli za Jeana Roucha, niti za Dzigo Vertova. Jugoslovanski dokumentarni film je rasel samodejno. Iz razmer, ki so ga pogojevale in omejevale. Moji junaki so bili večinoma s senčne strani ulice. Kot so mi oni govorili o svojih stiskah in malih radostih, sem jim jaz vračal zaupanje tako, da z njihovo bedo nisem nikdar trgoval in si nabiral sloves oporečnika. Ker sem s svojim celovečernim prvencem **Grajski biki** ogrozil njeno nedotakljivo popolnost, me je tedanja oblast utišala z osemnajstletnim delovnim postom. Ko sem se vrnil, je oko moje kamere ostalo osredotočeno na človeka, saj je prav lice zrcalo njegove duše. Življenje je postalo film.
Za pravega dokumentarista tudi danes ležijo teme sredi ulice. Samo pobrati jih je treba. Človek je vsak dan bolj v primežu ponorelega sveta. Svoje filme imam rad. So kot otroci, bolj ali manj uspešni, vendar so moji vsi. Čokolade ne maram več, raje se zastrupljam s hamburgerji. ■
Jože Pogačnik

Jože Pogačnik (1932–2016)
Jože Pogačnik se je rodil 22. aprila 1932 v Mariboru, kjer je obiskoval tudi gimnazijo in maturiral. Na AGRFT je študiral režijo in pisal filmske kritike za Ljudsko pravico in *Dnevnik*. Dobil študentsko Prešernovo nagrado za *Češnjev vrt* A.P. Čehova. Režiral tri celovečerne filme: **Grajski biki** (1967), **Naš človek** (1985) in **Kavarno Astorio** (1989), nekaj manj kot sto dokumentarcev in televizijskih filmov: **Ko sem majhen bil ...**, **Na stranskem tiru**, **Cukrarna**, **Sledim soncu**, **Sarabanda za 17. regiment**, **Jutrišnje Delo**, **Edvard Kocbek**, **Slovenija, ljubezen moja...** Dobitnik 40ih nagrad: Zlata arena za režijo (Pulj 1989), Srebrna mimoza za režijo (Hercegnovi isto leto), Srebrni medved (Berlin 1972), Srebrni lev (Benetke 1973), Grand prix Beograd (1987), Nagrada Prešernovega sklada (1966), Medalja FRANCE (Grenoble 1969), Velika zlata medalja Beograd (1985), Posebna nagrada Gortina d'Ampezzo (1970), Glavna nagrada Oberhausen (1970), Nagrada vstaje slovenskega naroda (1980) ...

Iz letaka *Nagrada Metod Badjura za življenjsko delo 2005*, Jože Pogačnik, filmski režiser

na snemanju filma **Jutrišnje Delo**

in memoriam: jože pogačnik

grajski biki

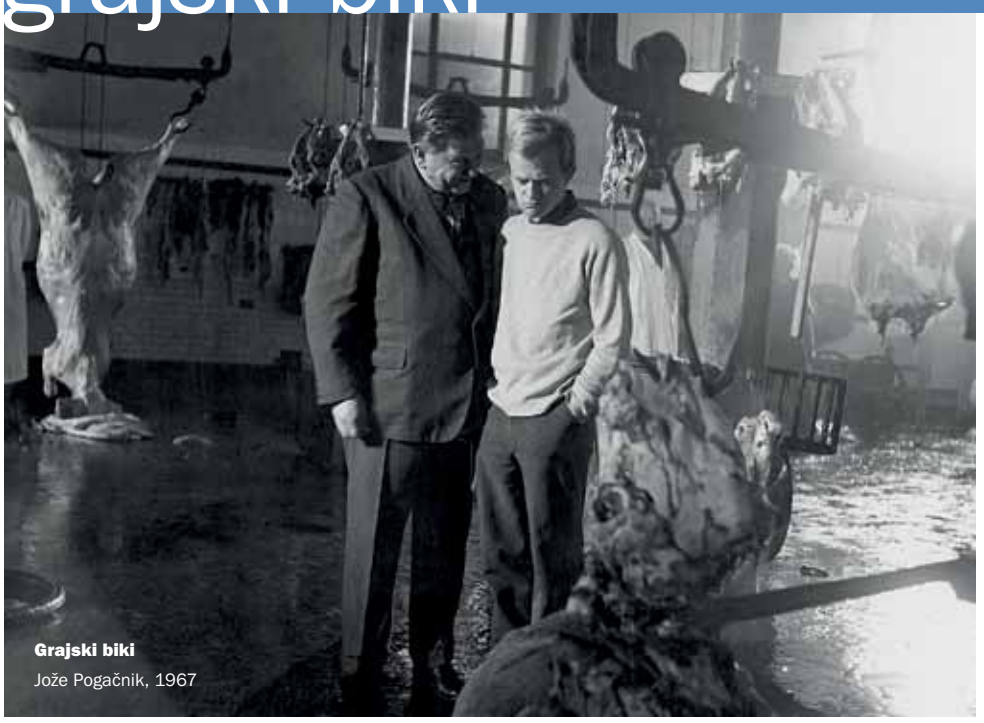

Grajski biki
Jože Pogačnik, 1967

program:
Cukrarna, **Jutrišnje delo**, **Na stranskem tiru**, **Sarabanda za 17. regiment**, **Sledim soncu**, 7.3. ob 18.00
Grajski biki, 7.3. ob 20.00

Proti koncu 60. let je tudi slovenski film odkril mladino, ki je tedaj – to je danes že zgodovinsko dejstvo – *"postala neodvisen družbeni dejavnik. Kultura mladih je postala matrica kulturne revolucije v širšem pomenu revolucije – v vedenju in navadah, v načinu preživljanja prostega časa in v komercialni umetnosti; ta je vse bolj oblikovala ozračje, ki so ga dihali urbani prebivalci. Bila je obenem ljudska in uporniška, posebno pri vprašanjih osebnega vedenja"* (Eric Hobsbawm, *Čas skrajnosti: svetovna zgodovina 1914–1992*). V Sloveniji leta 1968 še ni bilo študentske revolucije, zato pa je s Hladnikovim **Sončnim krikom** (1968) dobila tako kulturno kot seksualno revolucijo, obe na mah posredovani prek estetske oziroma v obliki "stripovske komedije". Seveda je bil že s samo formo, to "stripovsko" komedijo, pregnan vsakršen realizem in še posebej realizem spolnih odnosov, tako da je **Sončni krik**, prav paradoksno, na eni strani pravcati manifest o "svobodni spolnosti", na drugi – in obenem – pa je ta v njem (med vsemi dotedanjimi Hladnikovimi filmi) najmanj navzoča: kot da bi s spolnostjo kot "potrošnjo" izginila tudi spolnost sama. Leto pred **Sončnim krikom** pa se je pojavil film, ki je njegovo popolno nasprotje – **Grajski biki** Jožeta Pogačnika: tu je mladina vse prej kot "neodvisen družbeni dejavnik", kaj šele nosilec spolne revolucije, saj je zaprta v prevzgojnem domu, kjer jo terorizira upravnik, kadar ni na lovu ali na zabavi s političnimi funkcionarji. Grajski biki so se navsezadnje pojavili na istem puljskem festivalu '67 na katerem se je s **Prebujanjem podgan**, **Ljubezenskim primerom ali tragedijo uradnice PTT**, **Zbiralci perja**, **Praznikom** in **Malimi vojaki** afirmiral "novi jugoslovanski film", pozneje ožigosan kot "črni val". Pogačnikovega filma "uradno" sicer ni zadela ta oznaka, a se je moral slovenskim oblastem že zdeti dovolj "črn", saj režiser skoraj 20 let ni prišel do drugega celovečernega filma. V **Sončnem kriku** bi mladenič, za katerim se podi krdelo deklet, lahko zapel "Lepo je v naši domovini biti mlad", toda glede na to, da je "domovina" tega filma popartistična kraljevina konzumnih predmetov, ki ji vlada zakon uživanja in univerzalne, torej tudi seksualne potrošnje, je že bolje, da kliče na pomoč. Tako pa se to pesem sliši v filmu, ki se prične tako, kot da bi šlo za Romerovo **Noč živih mrtvecev**, ne pa za slovenski film o mladini v vzgojnem domu. Res je, na tabli piše, da je ta zanemarjena graščina mladinski vzgojni dom, toda zakaj potem s temi fanti ravnajo kot s kaznjenci? Mladeniča Petra Smrekarja, ki je pobegnil zgolj zato, da bi našel staro mamo, upravnik doma kaznuje tako, da ga zapre v temnico. Toda upravnik vseeno ni kakšna sadistična svinja, marveč samo beden in posran tip, posran od strahu (kot lovec res pobija zajce, vendar je sam največji). Le česa se tako boji? Gojencev, ki jih zapira – toda bolj iz strahu, da ne bi izgubil službe? Miličnikov, ki se jim ponižno zahvaljuje in opravičuje, kot da bi sam naredil še hujši prekršek kot pobegli gojenec, ki so ga miličniki pripeljali nazaj v dom? Obeh politikov, "tovariša predsednika" in njegovega sekretarja, ki ju tako priliznjeno vabi na večerjo? Verjetno vseh po malem, še najbolj pa politike, režima, ki mu služi.
V samem vzgojnem domu niti ni toliko represije, kot je nevidno navzoča v strahu samih pritlikavih "kadrov", kakršni so upravnik in oba politična funkcionarja. Med gojenci doma so, kot kaže, tako sirote ali domnevne sirote, kakršna je nebogljeni Peter, kot delikventi, kakršen je mačistični Danny (Milutin Mičovič) belmondovskega videza. Ni čisto jasno, zakaj si Danny za svojega varovanca izbere prav tega ubogega in nesrečnega Petra. Morda prav zato, ker je tako nebogljen in bi ga po "očetovsko" rad poučil, kako postati mož, "mož dejanja" seveda (čeprav je to dejanje samo rop, h kateremu ga nazadnje prisili). Pozneje se nakažejo še drugi motivi – ljubosumje, ker ima upravnikova nečakinja (Hana Brejchova) rajši Petra kot njega, čeprav ali prav zato, ker si jo je Danny tako grobo vzel, morda pa tudi latentna homoseksualnost. Če pa se držimo prvega, bi rekli, da Peter pač nima sreče z očeti. Ta, ki ga hoče speljati na kriva pota, samozvani adoptivni oče Danny, je delikvent, ki konča kot truplo, njegov pravi oče (Stane Sever) pa je ubog pijanec, ki je rajši živel z ljubico (Olivera Markovič) ter njenim domnevnim sinom in pravim ljubimcem (Lado Leskovar) kot s svojim sinom. Tako da **Grajski biki** niti niso toliko film o izgubljeni mladini kot o izgubljenih očetih (ali o očetih kot zgubah in pogubah). ■
Zdenko Vrdlovec

iz *Kinotečnika*, letnik II, številka 9, maj 2002

1.3. torek

18.00

Literature sveta – Fabula 2016

Čakajoč na srečo (Heremakono)

Abderrahmane Sissako, Mavretanija/Francija, 2002, 35mm, 1.66, barvni, 96', sp

Nouadhibou je obmorska vasica na mavretanski obali. Tam se med snežno belimi hišami in melodično glasbo, ki prehaja iz generacije v generacijo, med čakanjem na domnevno srečo prepletajo življenjske poti. Sedemnajstletni Abdallah pred odhodom v Evropo obišče svojo mater. Ker ne govori tamkajšnjega jezika, postane melanholični mladenič tujec v svoji deželi. Bolj kakor tradicionalne barvne tkanine ga zanima zadnja evropska moda. Skriva se pred vaškimi običaji in slavji. A vseeno Abdallah opazuje ganljivi svet, ki mu je povsem neznan. Poetičen in nežen portret vasice na mavretanski obali, tranzitnega pristanišča, kjer ljudje čakajo na srečo.

Projekcijo filma bo uvedel enourni pogovor: konec preteklega leta je le v enem mesecu Slovenijo prečkalo za dobrih 200 osnovnih šol mladoletnikov – 62.000 otrok. Četrtina ljudi, ki so lani zaprosili za azil v Evropi, so mladoletne osebe. Ali in kako jim je mogoče pomagati, da bi lažje obvladovali svoje travme, izgube, strese, da bi hitreje in lažje okrevali ter pridobili večjo odpornost na travmatska doživetja? Kako je mogoče otroke begunce integrirati v lokalno okolje? O problematiki otrok beguncev se bo z dr. Anico Mikuš Kos in dr. Mirjam Milharčič Hladnik pogovarjala Marija Zidar.

21.00

Klasiki

Diplomiranec (The Graduate)

Mike Nichols, ZDA, 1967, 35mm, 2.35, barvni, 103', sp

Sveže diplomirani mladenič (Dustin Hoffman) ne ve natančno, kaj bi počel v življenju. Naveličan je staršev, ki ga potiskajo sem in tja ter se z njim hvalijo pred prijatelji, svet odraslih se mu zdi oddaljen, tuj in dolgočasen. Zaplete se v nevarno ljubezensko razmerje z ženo očetovega šefa, lepotico srednjih let, položaj pa postane še bolj kočljiv, ko se mladenič do ušes zaljubi v njeno hčerko. Klasična ljubezenska drama, zaznamovana z nesmrtnimi songi Simona in Garfunkla.

2.3. sreda

20.00

Klasiki/In memoriam: Jacques Rivette

Bomo videli (Va savoir)

Jacques Rivette, Francija, 2001, 35mm, 1.85, barvni, 154', sp

Italijanska gledališka skupina pride v Pariz, kjer bo gostovala s Pirandellovo igro *Kakor me hočeš*. Med igralci je tudi Camille, edina Francozinja v skupini, ki hodi z Ugom, režiserjem in direktorjem gledališča. To bo Camillin prvi obisk Pariza, po tistem ko je pred tremi leti odšla in zapustila svojega tedanjega fanta, filozofa Pierra; boji se ponovnega snidenja z njim, toda srečanje je očitno neizogibno. Tudi Ugo v Parizu išče izgubljeno ljubezen: po arhivih brska v upanju, da bi našel izgubljeno in nikoli objavljeno dramo Goldonija. **Bomo videli** se ponaša s samosvojim, lagodnim ritmom in nepredvidljivim humorjem. V skoraj vsakem prizoru se zgodi nepričakovan preobrat, več je dramatičnih zapletov kot povezav. Vedra, domišljena intelektualna farsa, v kateri se vrata nenehno odpirajo in zapirajo, za njimi pa je včasih drug svet.

3.3. četrtek

19.00

D-Day: Dan za dokumentarec – Planica 2016

Smučarska tekma za prvenstvo Jugoslavije v Planici pri Ratečah

snemalec Veličan Bešter, Slovenija, 1922, 35mm, čb, nemi, 6'

Mednarodno tekmovanje v skakanju na smučeh v Planici 1934

Metod Badjura, Slovenija, 1934, 35mm, čb, nemi, 5'

Planica

snemalec Cveto Švigelj, Slovenija, 1936, 16mm, čb, nemi, 19'

Planica 63 promet

snemalec neznan, Slovenija (Jugoslavija), 1963, 35mm, čb, nemi, 27'

Planica 1960

Dušan Povh, Slovenija (Jugoslavija), 1960, 35mm, barvni, 10'

V sodelovanju s Slovenskim filmskim arhivom pri Arhivu RS.

21.00

D-Day: Dan za dokumentarec – Planica 2016

Peterka: leto odločitve

Vlado Škafar, Slovenija, 2003, 35mm, 1.37, barvni, 120'

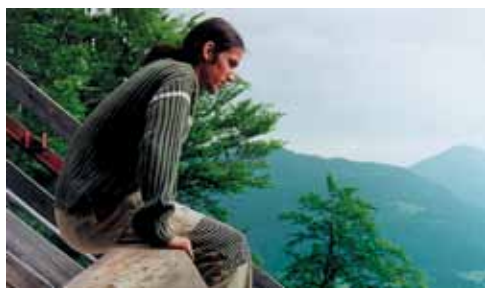

Zgodba filma se začne tistega lepega majskega dne leta 2001, ko se je ob jagodah in češnjah za trenutek zdelo, da je vse mogoče. Jasna je postala mesto želja, na koncu pa se je izkazala za veliko več kot slikovito letovišče ob vznožju Alp – postala je preročišče ene tistih neverjetnih športnih in življenjskih zgodb. Primož Peterka je v tem letu dosegel vse, o čemer je sploh smel sanjati. Dobil je otroka, ustvaril si je družino, vrnil se je med najboljše smučarske skakalce na svetu in za nameček osvojil še olimpijsko kolajno. Dokumentarni film o Primožu Peterki je živ filmski spomenik mlademu šampionu in njegovi odločitvi, da znova poišče pot do lovorik, pa tudi mlademu človeku in njegovemu odraščanju. Ljubezenska zgodba in športna drama s srečnim koncem.

V sodelovanju s Slovenskim filmskim arhivom pri Arhivu RS.

4.3. petek

19.00

Kruh in vrtnice

Bosonoga grofica (The Barefoot Contessa)

Joseph L. Mankiewicz, ZDA/Italija, 1954, 35mm, barvni, 130', svp

Nekoč uspešen filmski scenarist in režiser Harry Dawes (Humphrey Bogart) sprejme službo pri nadutem, egoističnem milijonarju. Zanj naj bi v neodvisni produkciji posnel film po okusu bogataševem okusu. Skupaj se odpravita v Madrid, kjer iščeta primeren, svež obraz za glavno žensko vlogo. Tam naletita na vročekrvno, revno in ponosno bosonogo plesalko Mario Vargas (Ava Gardner). Maria, novopečena zvezdnica, se znajde v vrtincu vulgarne finančne smetane, kjer pleše iz enega moškega naročja v drugo in lomi srca, dokler se naposled ne zlomi še njeno. Razkošna ljubezenska melodrama.

21.30

Kultivator/In memoriam: Alan Rickman

Štoparski vodnik po galaksiji (The Hitchhiker's Guide to the Galaxy)

Garth Jennings, ZDA/Velika Britanija, 2005, 35mm, 2.35, barvni, 109', sp

Na začetku je bilo ustvarjeno vesolje. To je povzročilo mnogo hude krvi in na splošno velja za zelo slabo potezo. O tem se prepriča tudi Arthur Dent, ko ga nekega jutra zbudijo buldožerji, ki mu zaradi nove avtoceste nameravajo hišo zravnati s tlemi. Za nameček ugotovi, da je njegov najboljši prijatelj Ford (Mos Def) nezemljan in da bodo v resnici njegovo hišo, vključno s celim planetom Zemljo, pravzaprav demolirali Vogoni, ki potrebujejo traso za galaktično avtocesto. A brez panike, Dent in Ford namreč z brisačama v rokah in iztegnjenima palcema zaplavata po galaksiji, kjer srečata vse kultne figure iz istoimenskega romana Douglasa Adamsa.

5.3. sobota

20.00

Literature sveta – Fabula 2016

Plesalka v temi (Dancer in the Dark)

Lars von Trier, Evropa, 2000, 35mm, 2.35, barvni, 137', sp

Ameriško podeželje, šestdeseta. Selma (Björk), češka priseljenka in mati samohranilka, trdo dela za tekočim trakom v tovarni, da bi nabrala dovolj denarja za operacijo svojega sina, ki mu preti slepota. Njena strast so hollywoodski glasbeni filmi in tudi sama veliko ter lepo prepeva. Na žalost Selme ne tlači le sistem, marveč se proti njej zaroti tudi pomanjkanje solidarnosti med deklasiranimi. *Projekcijo filma bo uvedel kratek pogovor z avtorjem filmske glasbe, islandskim pesnikom, pisateljem, scenaristom in libretistom, Sjónom. Z njim se bo pogovarjal filmski kritik in publicist Gorazd Trušnovec.*

6.3. nedelja

Kinoteka je zaprta.

7.3. ponedeljek

18.00

Večer s spominsko slovesnostjo: v spomin slovenskemu režiserju Jožetu Pogačniku

Cukrarna

Jože Pogačnik, Slovenija (Jugoslavija), 1972, 35mm, čb, 14'

Jutrišnje Delo

Jože Pogačnik, Slovenija (Jugoslavija), 1961, 35mm, čb, 11'

Na stranskem tiru

Jože Pogačnik, Slovenija (Jugoslavija), 1964, 35mm, čb, 14'

Sarabanda za 17. regiment

Jože Pogačnik, Slovenija (Jugoslavija), 1976, 35mm, čb, 14'

Sledim soncu

Jože Pogačnik, Slovenija (Jugoslavija), 1972, 35mm, barvni, 9'

Vstop prost.

20.00

Večer v spomin slovenskemu režiserju Jožetu Pogačniku

Grajski biki

Jože Pogačnik, Slovenija (Jugoslavija), 1967, 35mm, 1.66, čb, 87'

Peter Smrekar je ušel iz mladinskega vzgojnega doma v zanemarjeni graščini, da bi obiskal staro mamo, toda policija ga pripelje nazaj in upravnik doma ga takoj ukaže zapreti v temnico. Ko se čez nekaj dni vrne v skupinsko spalnico, ga hočejo nekateri gojenci pretepsti, ker so bili zaradi njegovega pobega kaznovani tudi oni. V bran ga vzame Danny, ki ga nagovarja, naj drugič rajši pobegne z njim. "Črni" film o mladinskem prestopništvu.

Vstop prost.

Program je pripravil Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS.

8.3. torek

19.00

Krize in novi začetki: Umetnost v Sloveniji 2005–2015

Predavanje Andreja Špraha *bo osvetlilo in kontekstualiziralo filmski program, ki se bo v marcu v okviru razstave "Krize in novi začetki: Umetnost v Sloveniji 2005–2015" zgodil v Kinoteki. Program celovečernih in kratkih sodobnih slovenskih filmov sta sestavila Nil Baskar in Jurij Meden. Predavanje bo zaokrožil film Davorina Marca, ki se projicira hkratno z dveh 16-mm projektorjev.*

Wagon Wheel

Davorin Marc, Slovenija, 2013, 2x16mm, čb, 5'

Reaktivacija Davorina Marca je največja stvar za slovenski film novega tisočletja, **Wagon Wheel** pa njegov Dichtung und Wahrheit. *Film hrani Slovenska kinoteka.*

V sodelovanju z MSUM. Vstop prost.

21.00

Kruh in vrtnice

Ninočka (Ninotchka)

Ernst Lubitsch, ZDA, 1939, 16mm, 1.37, čb, 100', svp

Trojica sovjetskih delegatov odpotuje v Pariz prodat podržavljene dragulje, da bi z izkupičkom pregnali lakoto iz domovine, ki se šibi pod nesmiselnimi petletkami. Za dragulji se peha tudi grof, ljubček nekdanje lastnice nakita. Grofu v kratkem času uspe preobraziti trojko revolucionarjev v krvoločne kapitaliste, ki mislijo le še na lasten dobiček. Iz Moskve zato pripotuje še posebna odposlanka, smrtno resna in ledeno hladna politkomisarka Ninočka (Greta Garbo), ki na grofovo zapeljevanje odgovarja z zadrtim prepričanjem, da ni ljubezen nič drugega kakor kemična reakcija. Film so v času nastanka oglaševali s hudomušnim vabilom: Garbo se smeji!

9.3. sreda

18.00

Krize in novi začetki: Umetnost v Sloveniji 2005–2015

Ljubljana je ljubljena

Matjaž Klopčič, Slovenija, 2005, 35mm, 1.85, barvni, 110'

Klopčičev zadnji celovečerec, posnet dve leti pred njegovo smrtjo, zaznamuje nepreklicni konec določenega "klasičnega", modernističnega obdobja slovenskega avtorskega filma, ki se je napajal iz povojnega evropskega umetniškega filma ter sočasnih estetskih in eksistencialnih preiskovanj. Znotraj spremenjenih družbene vloge filma v samostojni republiki (in tudi spremenjenih pogojev same produkcije) je Klopčičevo zadnje posvetilo Ljubljani videti kot anahronizem; kljub temu pa lahko v filmu še vedno razberemo vso avtorjevo filmsko inteligenco in čutnost – razberemo lahko načrt za delo, ki bi se v bolj naklonjenem času in razmerah lahko realiziralo v polni obliki.

V sodelovanju z MSUM. Vstop prost.

20.15

Kruh in vrtnice

Marjetice (Sedmikrasky)

Vera Chytilová, Češkoslovaška, 1966, 35mm, 1.37, barvni, 74', svp

Eden izmed biserov češkega novega vala, zmes anarhije in filmskega eksperimenta, zaradi katerega je oblast režiserki za več let prepovedala ustvarjanje filmov. Najstnici Marie I in Marie II zavračata pravila patriarhalne kulture, zato nenehno povzročata težave: lažeta moškim, veliko jesta, pijeta in uničujeta stvari. Njune dogodivščine vseskozi spremlja vizualno eksperimentiranje, zato se tudi za gledalca v vsakem prizoru zgodi kaj nepričakovanega.

10.3. četrtek

19.00

Festival dokumentarnega filma/Retrospektiva: Sergej Loznica

Dogodek (Sobytie)

Sergej Loznica, Belgija/Nizozemska/Belgija, 2015, DCP, 74', svp

Loznica je dokumentarec zmontiral iz arhivskih posnetkov ob 25. obletnici razpada Sovjetske zveze; prikazuje dramatične trenutke vojaškega državnega udara, ki ga je radikalni vrh sovjetske vojske izvedel avgusta 1991 in ki se je končal po petih dneh. Film ne prikazuje dogodkov v Moskvi, kjer je gorela vladna stavba, temveč izključno ulične prizore iz Sankt Peterburga, kjer so ljudske množice pripravljale barikade za morebitni prihod tankov in se združevale na trgih v podporo novi Rusiji.

*"V **Dogodku** želim razviti svojo metodo ustvarjanja z arhivskim gradivom, ki sem jo uporabil v filmu **Blokada**. Prevzema in navdušuje me ozračje Leningrada/Sankt Peterburga, vznemirja me možnost nadaljevanja filmske kronike tega mesta. Tako kot v **Blokadi** ti arhivski posnetki dokumentirajo življenje mesta na zgodovinski prelomnici. Bajke o dogodkih ob državnem udaru leta 1991 so zasenčile prava dejstva in šele danes – petindvajset let pozneje – se lahko oddaljimo od napačnih predstav, odluščimo plasti propagande in domnev ter dogodke uzremo in o njih presodimo v sodobnem kontekstu. Najbolj me zanimajo ljudje, ne politiki. Protagonisti filma so prebivalci Leningrada, ki so avgusta 1991 preživeli nadloge puča."* Sergej Loznica

20.30
Festival dokumentarnega filma
Megla Srebrenice (Izmaglica Srebrenice)
Samir Mehanović, BiH/VB, 2015, DCP, 63', svp

Film je nastal ob dvajsetletnici genocida v Srebrenici, ko je srbska vojska julija 1995 poklala več kot osem tisoč civilistov. Mehanović ni želel slikati velike freske bosanske tragedije, temveč poudariti osebne izpovedi ljudi, ki so tragediji srebreniškega kotla tako ali drugače ubežali. Izpovedi prispevajo ženske, ki so jim pobijali družine, ki so izgubile vse otroke; pa moški, ki so kot vojaki tik pred napadom srbskih čet 11. julija nekaterim omogočili beg na osvobojeno ozemlje. Naslov filma je pomenljiv, zgodba o srebreniški tragediji je še vedno prevečkrat obdana z meglo, posebej ko je treba prevzemati odgovornosti in priznati krivdo; za številne preživele so zahodne države, ki so kot pripadnice modrih čelad soomogočale masaker, krive in odgovorne enako kot agresor.
"Življenje je ženskam eno samo kaznovanje, odraža se na njihovih obrazih. Ponazarja, kako so ženske vojne žrtve. Možje odidejo v vojno, ženske plačajo ceno. [...] Grozote v Srebrenici imajo bolj neposredne posledice. Na žalost se nekateri ljudje iz Srebrenice borijo na strani ISIS. Nedavno je dvajsetletni mladenič ubil dva policista. Mediji so poročali, da je zavpil 'Allahu akbar', bil je terorist. Nikjer ni bilo omenjeno, da je bil med vojno ubit njegov oče. Vse od genocida muslimani v Bosni živijo v neprestani diskriminaciji." Samir Mehanović

11.3. petek

18.00
Klasiki
Cincinnati kid (The Cincinnati Kid)
Norman Jewison, ZDA, 1965, 16mm, 1.85, barvni, 102, bp

New Orleans v času velike depresije. Eric "the Kid" Stoner želi postati najboljši pokeraš pod soncem in na partijo izzove zloglasnega prvaka, neprekosljivega starega mačka po imenu Lancey "The Man" Howard. Ne samo, da je stava vredna pravega malega premoženja, gre tudi in predvsem za sloves. Fant proti možu v klimaktičnem finalu, kjer se karte nenehno razkrivajo in mešajo.

20.45
Festival dokumentarnega filma/Retrospektiva: Sergej Loznica
Maidan (Maidan)
Sergej Loznica, Ukrajina/Nizozemska, 2014, DCP, 130', svp
Loznica se je ekspresno odzval na protestne shode na kijevskem trgu Majdan, kjer so Ukrajinci od jeseni 2013 do februarja 2014 množično protestirali proti Janukovičevi odločitvi, da zamrzne pogajanja za približevanje Evropski uniji in se približa "Velikemu bratu" Rusiji. Film razen nekaj pojasnjevalnih napisov zavzema stališče »muhe na steni« in hladno dokumentira dogajanje, ki se je kmalu stopnjevalo v spopade med množico in policijo, ti pa so nazadnje terjali več kot sto žrtev.
"Subjekt mojega filma, na katerega sem se hotel osredotočiti, so ljudje. Če bi začel izpostavljati posamezne like – samo dva, tri, štiri, pet – to ne bi bila več zgodba o ljudeh. Bili bi samo še posamezni protagonisti in tako bi vstopili v področje osebnih razsežnosti, kar pa za ta film ni bilo zanimivo." Sergej Loznica

12.3. sobota

20.45
Festival dokumentarnega filma/Retrospektiva: Sergej Loznica
Predstava (Predstavlenie)
Sergej Loznica, Rusija, 2009, 35mm, 83', svp

Loznica je v ruskih filmskih arhivih poiskal agitpropovske filme iz petdesetih in šestdesetih let in jih zlepil v pričujoč kolaž, v katerem spremljamo komične primerke stahanovske tekmovalnosti in medijskega poročanja o revolucionarnih udarniških akcijah, prizore iz podeželskih gledaliških predstav, govor Hruščova, "naključne" pogovore med kmeti in delavci, ki hvalijo uspehe petletk in kolhozne strategije ... Propagandna predstava v službi krepitve ideje komunizma.

13.3. nedelja

18.30
Festival dokumentarnega filma
Otroci tranzicije (Djeca tranzicije)
Matija Vukšić, Hrvaška, 2015, DCP, 81', svp

Strašljiv in poučen dokumentarec, ki ne odslikava samo nove hrvaške stvarnosti, temveč stvarnost nasploh, je nazoren prikaz gospodarstva in kulture, ki izloča zmagovalce in poražence. Režiser Vukšić predstavi zgodbe štirih otrok in najstnikov, ki se različno uspešno znajdejo v sodobni medijski in materialistični družbi. Zgodba 15-letne Marte se je končala tragično; zaradi izživljanja vrstnikov na družabnih omrežjih je storila radikalno dejanje. Druga junakinja je enajstletna Natalija, ki jo vrstniki v šoli maltretirajo samo zato, ker prihaja iz revne družine s podeželja. Tovrstnih problemov šestletna Lana nima, saj živi v razkošni vili, zasuta je z materialnimi dobrinami, njena želja je postati pevka narodno zabavne glasbe. Četrti junak je osemletni David, ki velja za čudežnega dečka nogometa; z očetom živita v iluziji, da bodo skavti iz Barcelone z njim podpisali pogodbo.
"Želel sem posneti film o tem, kaj danes pomeni biti otrok ali mladenič na Hrvaškem, katere bolezni kapitalistične družbe smo prenesli na najmlajše. Ravno ob začetku snemanja sem postal oče in si postavljal vprašanja, ki verjetno večini staršev rojijo po glavi: V kakšno okolje prinašamo tega malčka? To je bil glavni razlog za odločitev, da se ukvarjam s posledicami, ki jih ima večna tranzicijska družba na otroke." Matija Vukšić
Projekcija se bo zgodila v prisotnosti avtorja.

20.30
Festival dokumentarnega filma/Retrospektiva: Sergej Loznica
Naselbina (Poselenie)
Sergej Loznica, Rusija, 2001, 35mm, 78', bd

Loznica v značilni minimalistični observaciji prikazuje podeželsko posestvo, kjer prebivalci opravljajo na videz vsakodnevna dela: pospravljajo poljščine, sekajo drva, kosijo travo, delajo v mlinu. Postopoma pa vendarle postaja jasno, da ne gre za običajne kmetske delavce, saj delavski rutini manjka konsistenca; drva nikoli niso vsa nasekana, pridelek nikoli ves pobran. Jasno postaja, da nismo priča delu na kmetiji ali delavski komuni. Izkaže se, da so delavci v resnici bolniki, njihovi drobni opravki služijo izključno terapevtskim namenom.

14.3. ponedeljek

19.00
Večer SFA: Pomlad prihaja
Jebiga
Miha Hočevar, Slovenija, 2000, 35mm, 1.66, barvni, 90'

Miško je fotograf, ki pa mu v poletni vročini ni do dela in s prijatelji rajši poseda v majhnem mestnem lokalu, kjer so ti fantje, vselej brez denarja, tudi edini, a redni gostje, čeprav jim natakar noče več dajati pijače na kredit. Kultna zgodnja komedija režiserja uspešnice **Gremo mi po svoje**.
Program je pripravil Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS.

21.00
Festival dokumentarnega filma/Retrospektiva: Sergej Loznica
Življenje, jesen (Žizn, osen)
Sergej Loznica, Marat Magambetov, Rusija, 1998, 35mm, 34', bd
Film je posnet v ruralni Rusiji, v vasici v bližini Smolenska, od koder so se vsi mlajši prebivalci odselili. Ostali so le starci in starke, ki morda živijo v pomanjkanju materialnih dobrin, a ohranjajo vse prepogosto pozabljene življenjske vrednote. Loznica in Magambetov vsakdanjik prikazujeta skozi serijo vinjet o vsakdanjih opravilih, družabnih srečanjih, teku časa, spreminjajočih se letnih časih, ljubezni, sreči in smrti. Minimalka, ki presega etnografske nastavke in postane oda življenju in smrti.
Portret (Portret)
Sergej Loznica, Rusija, 2002, 35mm, 28', bd
Serija "kmetskih slik«, portretov podeželanov iz ruske province, ki se pred Loznicevo kamero postavljajo z atributi svojega dela v rokah. Statične podobe negibnih ljudi, za njimi pa detajli kmečkih objektov ter narava, ki spreminja podobo letnih časov, od ene zime do druge.
Artel (Artel)
Sergej Loznica, Rusija, 2006, DigiBeta, 30', bd

Polurni film prikazuje majhno ruralno ribiško skupnost. Dogajanje bi se lahko odvijalo tudi pred stotimi leti, edini konkretni stik z modernim svetom namreč ponuja motorna žaga, s katero ribič izvrta luknjo v debelo skorjo ledu na jezeru, kamor bodo črne silhuete vrgle v spiralo zavite ribiške mreže. Gre za klasični primerek ruske »pastoralne« kinematografije, filmsko poetiko vsakdana, posneto v kontrastni črno-beli tehniki.

15.3. torek

13.00
Teden možganov: Spektri nor(maln)osti
Dogville
Lars von Trier, Danska/Švedska/Francija/Norveška/Nizozemska/Finska/Nemčija/ZDA/VB/Španija/ Avstralija, 2003, 35mm, 2.35, barvni, 178', sp

Dekle z angelskim obrazom in angelskim imenom Grace (milost) se na begu pred zločinsko tolpo zateče v zakotno mestece Dogville. Samozvani mestni govorec, mladi filozof Tom, pregovori sprva nezaupljive someščane, da dekle skrijejo in sprejmejo medse, ona pa bo v zameno opravljala razna hišna in vrtna opravila. Ko se sčasoma razkrije, da je begunka nadvse iskana in da je morda celo na begu pred zakonom, meščani za svoje tveganje od ubogega dekleta zahtevajo vedno več, ona pa se sooči z grobim spoznanjem, da je v mestecu, ki ji nudi zaščito, dobrota zelo relativen pojem. Vendar Grace pestuje nevarno skrivnost, zaradi katere bo Dogville morda obžaloval, da je pokazal zobe ... Brechtovska parabola o naravi dobrega.
Po projekciji bo dr. Matej Černigoj vodil diskusijo na temo norosti in normalnosti v odnosu do osebne svobode in odgovornosti.
Vstop prost.

18.00
Klasiki
Tramvaj Poželenje (A Streetcar Named Desire)
Elia Kazan, ZDA, 1951, 35mm, 1.37, barvni, 122', svp
Psihotična, histerična južnjaška lepotica Blanche DuBois (Vivian Leigh) prispe na obisk k svoji sestri Stelli in njenemu možu Stanleyju (Marlon Brando), ki ga sicer zaničuje kot primitivnega grobijana. Trojka se zaplete v vrtoglavo, nevarno igro zatajevanih strasti. Posneto po istoimenski kontroverzni drami Tennesseeja Williamsa.

20.45
Festival dokumentarnega filma/Retrospektiva: Sergej Loznica
Blokada (Blokada)
Sergej Loznica, Rusija, 2005, 35mm, 52', bd

Nacistična okupacija Leningrada je trajala 900 dni, od septembra 1941 do januarja 1944. Hitler je – ob stalnem bombandiranju – nameraval preprosto izstradati prebivalce in na ta način pokoriti tri milijonsko mesto ob Nevi. Zgodovina pravi, da je v dveh letih in pol od stradanja umrlo med 600.000 do 800.000 meščanov, in **Blokada**, ki jo je Loznica sestavil iz arhivskega materiala, prikaže tudi delček te tragedije. Film se prične s pripravami na spopad, nadaljuje s posnetki bombandiranja in posledic, višek pa doseže s prizori transportiranja umrlih, ki so jih svojci proti zbirališčem oziroma masovnim grobnicam povečini odvažali s sankami. Nekaj "liričnega" je v teh posnetkih zimske idile, ko "smrt na sankah" sugerirajo zgolj antropomorfne oblike vreč.
Pokrajina (Pejsaž)
Sergej Loznica, Rusija/Nemčija, 2003, 35mm, 60', bd
Loznicev formalni eksperiment se poslužuje gibljive kamere, ki kroži okoli osi in registrira podobe napol zapuščenega ruralnega mesteca: posamične hiše, napol porušene sakralne objekte, otroke med igro, blatno pot, ki vodi iz mesta. Potem se znajdemo v vrvežu avtobusne postaje v zimskem času, kjer ljudje čakajo na prevoz. Ustvari se unikatna atmosfera človeških glasov, urbanega hrupa in zvokov narave.

16.3. sreda

13.00
Teden možganov: Spektri nor(maln)osti
Goli v sedlu (Easy Rider)
Dennis Hopper, ZDA, 1969, 35mm, 1.85, barvni/čb, 95', sp
"Kapitan Amerika" (Peter Fonda) in Billy (Dennis Hopper), ki s svojima harleyjema divjata po avtocesti ob Steppenwolfovi *Born to Be Wild* in ob udarnih ritmih legendarnih bendov, kot so The Byrds, The Jimi Hendrix Experience, The Electric Prunes in The Band, na novo začrtata pop kulturo – rojena je subkulturna uspešnica. Eden najkultnejših filmov ceste. V Cannesu nagrajeni Hopperjev prvenec, barvit in panteističen, raziskuje in prevprašuje družbeno pokrajino ZDA v šestdesetih ter s tem postane njen simbol.
Projekciji bo sledilo predavanje o zgodovini psihoaktivnih substanc. Kako so zaznamovale našo družbo in človeka v njej? Z nami bo Rok Žibrat, pobudnik ustanovitve Psihedeličnega društva.
Vstop prost.

18.00
Klasiki/In memoriamIn memoriam: Umberto Eco
Ime rože (The Name of the Rose)
Jean-Jacques Annaud, ZDA/Italija/Francija/Nemčija, 1986, 35mm, 1.85, barvni, 130', sp

William of Baskerville (Sean Connery) poskuša rešiti skrivnostne umore, ki se dogajajo za zidovi odročnega samostana. Mnogi menijo, da so umori delo hudiča ali pa jih povezujejo z apokalipso. Toda brat William misli drugače, kot nekonformističen intelektualec želi skrivnost rešiti s pomočjo dejstev in logike.

20.45
Festival dokumentarnega filma
Jackson Heights (In Jackson Heights)
Frederic Wiseman, ZDA, 2015, DCP, 190', bp

Jackson Heights v newyorškem Queensu ni le najbolj etnično in kulturno mešana skupnost v ZDA, temveč verjetno kar na svetu. V tem neverjetnem, razmeroma revnem predelu velemesta je zbrano jedro "talilnega lonca"; ljudje vseh ras, verskih in spolnih usmerjenosti menda govorijo kar 167 jezikov. To pa ne pomeni, da je Jackson Heights jedro urbane harmonije. Wiseman je bil s kamero tam tudi zato, da pokaže tegobe in konflikte. Toda po drugi strani je četrt neverjetno živahna in aktivna v civilnodružbenih iniciativah in solidarnosti, dialog in strpnost sta vrlini, ki jih ozaveščeni posamezniki prenašajo iz ene generacijo na drugo.
"Ustvarjal sem institucionalni cikel brez kakršne koli natančne definicije institucije. Včasih je tematika filma dejavnosti znotraj ene same stavbe, včasih skupine sosednjih stavb in občasno manjšega ali večjega geografskega območja. ***Jackson Heights*** *spada v to kategorijo in je tretji v skupini filmov, ki sem jih posnel o skupnostih (druga sta* ***Aspen*** *in* ***Belfast, Maine****)."* Frederic Wiseman

17.3. četrtek

11.00
Teden možganov: Spektri nor(maln)osti
Solaris
Andrej Tarkovski, SZ, 1972, 35mm, 2.35, barvni, 166', sp

Sociopsihologa pošljejo raziskovat nenavadno dogajanje na orbitalni postaji planeta Solaris, kjer v stiku z neznano inteligenco prebivajo trije znanstveniki. Izkaže se, da je

razmišljajoče bitje planet sam in da niso znanstveniki tisti, ki raziskujejo tujo inteligenco, temveč slednja prek njih raziskuje človeško vrsto. Epski znanstvenofantastični film o moralni odgovornosti znanosti do človeštva, obenem pa nič manj epska ljubezenska zgodba.
"Rečeno preprosto, zgodba o odnosu med Hari in Kelvinom je zgodba o odnosu med človekom in njegovo lastno zavestjo. Govorim o človeški zaskrbljenosti nad lastnim duhom, ko nima možnosti, da bi karkoli storil, ko je nenehno soočen z raziskovanjem in razvojem tehnologije ..."
Andrej Tarkovski
Film z gostim tkanjem umetnostnih aluzij od antike do danes odpira najrazličnejša vprašanja, od znantvseno-kozmoloških do religioznih. Po projekciji jih bo z nami odpiral dr. Alen Širca, literarni zgodovinar, filozof in prevajalec, ki se ukvarja zlasti z mistično literaturo in njeno filozofsko relevantnostjo za sodobna teoretska vprašanja.
Vstop prost.

18.00
Kruh in vrtnice
Sreča (Le bonheur)
Agnès Varda, Francija, 1965, 35mm, 1.66, barvni, 79', svp

François, dobrodušen in preprost mlad tesar, je srečno poročen s Thérèse. Njuno ljubezensko idilo nadgrajujeta dva majhna otroka. Nekega lepega dne se François zaljubi v drugo žensko, Émilie, pri čemer še vedno ljubi svojo ženo. Njegova sreča ob spoznanju, da je njegova ljubezen tako neizmerna, da zadošča za dve ženski, je tolikšna, da svoja občutja iskreno deli z ženo. Zazdi se, da se tudi ona naleze moževe sreče in se vda v nenavadno situacijo. Mojstrovina legendarne "babice francoskega novega vala" Agnès Varda; posebna nagrade žirije v Berlinu 1965.

20.45
Festival dokumentarnega filma/Retrospektiva:
Sergej Loznica
Danes bomo zgradili dom (Segodnja Mi Postroim Dom)
Sergej Loznica, Marat Magambetov, Rusija, 1996, 35mm, 28', bd
Naslov filma bi lahko brali tudi v ironičnem smislu: gradbišče, na katerem raste večstanovanjska hiša, je malo mravljišče delavcev, ki pa niso ravno stahanovsko razpoloženi, veliko je postopanja, pogovarjanja in opazovanja tistih sodelavcev, ki dejansko nekaj počnejo. To je mala oda slovanskemu načinu gradnje, ki nazadnje vendarle triumfira; hiša se (verjetno precej kasneje) predstavi v vsem svojem blišču.
Železniška postaja (Polustanok)
Sergej Loznica, Rusija, 2000, 35mm, 25', bd
Kratka vinjeta, postavljena v neidentificirano čakalnico na železniški postaji nekje v Rusiji. V megličasti svetlobi nam potujoča kamera razkriva kopico spečih ljudi, ki kot kaže čakajo naslednji vlak. Eni so na neudobnih klopcah nagnjeni nazaj, drugi naprej, vsi pa trdno spijo, ne zbudi jih niti občasno mimoidoča kompozicija. Bodo odpotovali ali koga čakajo? Tega Lozniceva miniatura ne razkrije.
Tovarna (Fabrika)
Sergej Loznica, Rusija, 2004, 35mm, 30', bd

Študija razmerja med človekom in strojem. Loznica je v stari sovjetski jeklarni in tovarni glinenih opek snemal delovni proces. Moški v skorajda zatemnjenih delovnih pogojih delajo ob talilnih pečeh, medtem ko ženske v malce boljših razmerah prestavljajo glinene opeke iz enega tekočega traku na drugega. Monotonija delovnega vsakdana, ekspresivne podobe impozantnih strojev, v primerjavi s katerimi človek deluje kot majhen, a vseeno nepogrešljiv člen delovnega procesa.

18.3. petek

13.00
Teden možganov: Spektri nor(maln)osti
Zadnja Kristusova skušnjava (The Last Temptation of Christ)
Martin Scorsese, ZDA/Kanada, 1988, 35mm, 1.85, barvni, 164', sp

Mladega mizarja iz Nazareta razjedajo ljubezen do bližnjih, strasti, strahovi, dvomi, upi in čudni glasovi, za katere ne ve, ali prihajajo od Boga ali demonov. Naposled si izbere svoje poslanstvo, vendar mora za izpolnitev slednjega premagati največjo skušnjavo vseh skušnjav: živeti življenje običajnega človeka. Kontroverzna adaptacija kontroverznega romana, še vedno prepovedana v nekaterih katoliških strahovladah.
"Odnos do Boga kot do absolutno Drugega – komu si v zadnji instanci odgovoren, komu odgovarjaš? Če se ugledaš skozi oči drugega, če spregovoriš v njegovem imenu – kdo govori skozi tvoja usta? Kaj ni vsak drugi v določenem smislu absolutno Drugi?"
O vprašanjih bomo razpravljali s psihologom dr. Vidom V. Voduškom.
Vstop prost.

19.00
Krize in novi začetki: Umetnost v Sloveniji 2005–2015
Otroci
Vlado Škafar, Slovenija, 2008, Betacam, barvni, 100'

Škafarjev opus je brez dvoma najbolj izviren avtorski dosežek zadnjega desetletja v slovenskem filmu; čeravno veljajo njegovi filmi predvsem za poetične in intimne, avtor v njih vselej znova, pogosto tvegano, prevprašuje izhodišča lastnega ustvarjanja in same filmske oblike (pri čemer je očitno globoko poznavanje preteklosti filma, ki pa nikoli eksplicitno ne stopi v ospredje). V tem se Škafarjevo delo dramatično razlikuje od prevladujoče glavnine slovenskega filma, kjer je vprašanje forme navadno določeno in razrešeno že vnaprej, bodisi v obliki utrujene, žanrske restriktivnosti bodisi postmoderne permisivnosti, eklekticizma in plehkega eksperimentiranja. **Otroci** so eden vrhuncev tega opusa, v katerem se najbolj splošno človeško, zajeto v potrpežljivem dokumentarnem beleženju običajnih izkustev in razmišljanj, staplja s končnim in nepreklicnim, z življenjem in smrtjo, in tudi s samim filmom.
V sodelovanju z MSUM. Vstop prost.

21.00
Kruh in vrtnice/Kultivator
Izdana (Haywire)
Steven Soderbergh, ZDA, 2011, 35mm, 2.35, barvni, 93', sp

Mallory Kane, izurjena operativka, na najbolj umazanih in nevarnih koncih sveta dela za varnostno firmo, ki jo je najela vlada. Po uspešni rešitvi kitajskega novinarja v Barceloni odkrije, da je bil ta umorjen, vsi dokazi pa nenadoma kažejo nanjo. Mallory postane tarča poklicnih morilcev in spozna, da jo je nekdo izdal.
Steven Soderbergh z nekonvencionalnim vohunskim trilerjem predstavi Gino Carano, šampionko ženskih mešanih borilnih veščin, v njenem prvem filmskem nastopu in spotoma izvede subverzivni projekt, ki od znotraj dekonstruira svoj žanr.

19.3. sobota

17.00
Kinotečna matineja
Zadnja oaza (Poslednja oaza)
Petar Lalović, Jugoslavija, 1983, 35mm, 1.66, barvni, 91', sp
Dokumentarno-umetniški prikaz enega redkih koščkov neokrnjene narave med Donavo in Dravo v Jugoslaviji. Režiser se je polna tri leta s kamero skrival po grmovju in beležil rojstva, boj za obstanek, ljubezni in smrti prebivalcev te edinstvene oaze. Čudni divji svet, v katerem naravni zakoni neverjetno spominjajo na človeške, je danes tik pred izginotjem. Klasika jugoslovanske kinematografije in eno pionirskih del znotraj žanra avtorskega, ekološko osveščenega dokumentarca.

20.00
Kruh in vrtnice
Vse, kar dovoli nebo (All That Heaven Allows)
Douglas Sirk, ZDA, 1955, 35mm, 1.77, barvni, 89', svp
Ameriško predmestje, sredina petdesetih. Premožna vdova Cary (Jane Wyman) se zaplete v strastno romanco z družinskim vrtnarjem Ronom (Rock Hudson). Privlači jo njegov stvaren pogled na življenje, ki se kaže in udejanja kot ostro, sveže nasprotje rigidnim konvencijam njenega malomeščanskega, zdolgočasenega vsakdanjika. Vendar pa ljubezenska idila kmalu naleti na brutalno in, zdi se, nepremostljivo nasprotovanje okolice; ogorčeni so zlasti (sicer že odrasli in odseljeni) otroci zaljubljene vdove. Bolj kot dejstvo, da je Ron mnogo mlajši od Cary, jih moti njegov nižji socialni položaj. Ena najslovitejših filmskih romanc vseh časov, bržkone tudi najsijajnejši predstavnik klasične hollywoodske melodrame, ki ekspresionistične zakonitosti žanra pripelje do vrhunca in jih obenem izkoristi za uničujočo kritiko zlagane družbe.

20.3. nedelja

Kinoteka je zaprta.

21.3. ponedeljek

18.00
Večer SFA: Pomlad prihaja
Blues za Saro
Boris Jurjaševič, Slovenija, 1998, 35mm, 1.66, barvni, 92'

Nekega večera zasebni detektiv Emil Marovšek, ki se lahko ob pomoči tajnice Bebe in upokojenega oficirja Milivoja pohvali le z nekaj najdenimi pobeglimi kužki, v baru, kjer v prostem času igra klavir, spozna lepo Saro in se vanjo zaljubi na prvi pogled. Naslednji dan ga obišče podjetnik Maks Grubelič, ki pogreša svojo ženo. Emil ugotovi, da je pogrešana prav Sara, in se nemudoma loti iskanja. Kmalu se izkaže, da je Sara zaradi Maksovih nečednih poslov, v katere je vpleten tudi sam policijski inšpektor Oman, postala ujetnica mafije.
Program je pripravil Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS.

20.00
Klasiki
Pohlepneži (The Lusty Men)
Nicholas Ray, Robert Parrish, ZDA, 1952, 16mm, 1.37, čb, 113', bp

Nekdanji zvezdnik rodea Jeff McCloud se po dolgi odsotnosti vrne v domače mesto. Zaposli se kot pomočnik na lokalnem ranču, kjer se spoprijatelji s sodelavcem Wesom in njegovo ženo Louise. Wes bi rad obogatel kot rodeo jezdec in z izkupičkom kupil svojo kmetijo, zato prosi Jeffa, naj ga inštruira. Louise temu nasprotuje, saj noče, da bi njen mož tako kakor Jeff končal kot polomljen klošar.
*"V **Pohlepnežih** najdemo elemente klasičnega Raya: tragičnega posameznika v konfliktu tako z družbo kot s samim seboj, podobo (že takrat) alienirane ameriške družbe, v kateri vsak skrbi le zase, ljubezenski trikotnik, razrešljiv le s smrtjo tretjinske partije, ter najpomembnejši rayevski element, neprestano gibanje junakov, ki je tako inspiriralo Wendersa, pri Rayu pa je v bistvu pomenilo zgolj podaljšek njegove nestanovitne narave."* Simon Popek

22.3. torek

19.00
Krize in novi začetki: Umetnost v Sloveniji 2005–2015
V deželi medvedov
Nika Autor, Slovenija, 2012, video, barvni, 72', sp

Gradbeni sektor, ki je v Sloveniji zaposloval preko 70.000 tujih delavcev, je v letih 2010–11 propadel in s tem za sabo pustil dolgove, ustavljeno gradbeno dejavnost ter izkoriščene in neplačane delavce. Večina zaposlenih delavcev je prihajala iz prostora bivše skupne države. Medtem ko je država nemo opazovala izkoriščane, podplačane, neplačane in ponižane delavce, se je s kopičenjem bogastva na eni strani, prav tako kopičil gnev in odpor na drugi strani. Ker so zatajili pristojni državni organi, javna občila in širša javnost, je bila samoorganizacija delavcev neizbežna. Zahtevali so boljše življenjske pogoje, plačilo neizplačanih plač, prispevkov, enake možnosti itd. Armin, Aigul in Esad nas popeljejo skozi partikularne zgodbe in specifična področja dela (aktivizem in gradbeništvo), ki postanejo obče in univerzalne.
V sodelovanju z MSUM. Vstop prost.

21.00
Odprto platno: V dvoje
Filmi brez meja in filmarji z vseh vetrov, pozor! V okviru programskega termina Odprto platno je odprta možnost projekcije vaših filmov v kinotečni dvorani. Predloge sprejema: matevz.jerman@kinoteka.si.
Program bo objavljen naknadno na www.kinoteka.si.
Vstop prost.

23.3. sreda

17.00
Kino-katedra za pedagoge: Analiza adaptacije literarnega dela
Legenda o jezdecu kitov (Whale Rider)
Niki Caro, Nova Zelandija/Nemčija, 2002, 35mm, 2.35, barvni, 102', sp
V obalni novozelandski vasici lokalno maorsko pleme svoje poreklo pripisuje Paikei, jezdecu kitov, ki je Maore pripeljal na Novo Zelandijo na hrbtu kita. Tradicija veleva, da je v vsaki generaciji moški prvorojenec nosilec poglavarskega naziva. Ta po očetovem odhodu iz vasi pripada deklici Pai, a je dedek Koro, plemenski poglavar, nikakor noče priznati za svojo naslednico, saj se slepo oklepa tradicije, ki deklicam prepoveduje udeležbo v obrednih zadevah. A Paikea nosi v sebi bojevniški duh prednikov.
Projekciji sledi predavanje Andreja Špraha. Vstop prost.

21.00
Kultivator
Dim (Smoke)
Wayne Wang, ZDA, 1995, 35mm, 1.85, barvni, 112', sp
Brooklyn. Na vogalu 3. ulice in 7. avenije kraljuje benevolentni Auggie Wren (Harvey Keitel), lastnik prodajalne tobaka Brooklyn Cigar Co. Prodajalnica služi kot javna površina, na kateri se srečuje ves okoliški živelj, ki ga povezuje strast do kajenja. Med strankami je tudi Paul Benjamin (William Hurt), pisatelj, ki je po izgubi žene izgubil tudi stik s pisanjem in zunanjim svetom. Pred smrtjo ga po naključju reši Rashid, ki na begu iz svoje četrti išče očeta. V zameno ga Paul za kratek čas naseli v svojem stanovanju in zaposli pri Auggieju. Indie film pomenkovanja s kultnim statusom in presenetljivi dobitnik srebrnega medveda v Berlinu 1995.

24.3. četrtek

18.00
Črkoteka
Maškarada
Boštjan Hladnik, Slovenija (Jugoslavija), 1971, 35mm, 1.66, barvni, 85'

Dina (Vida Jerman), mlada žena direktorja Gantarja (Miha Baloh), sreča simpatičnega študenta in športnika Luko (Igor Galo) in se vanj zaljubi. Njen zakon z Gantarjem ji sicer daje vse materialne dobrine, vendar sta si z možem iz dneva v dan bolj tuja. Da bi se lahko pogosteje srečevala z Luko, ga najame kot inštruktorja svojega sina. Sodobna in razvpita erotična melodrama, posneta po izvirnem scenariju Vitomila Zupana.
Ob projekciji bomo predstavili razstavo plakatov z vzorčniki črk, ki so jih v raziskovalno-ustvarjalni nalogi oblikovali študenti 3. letnika Grafičnih in interaktivnih komunikacij ter 2. letnika Grafične in medijske tehnike v zimskem semestru študijskega leta 2015/2016. Študenti so nove pisave ustvarili na podlagi slovenskih filmskih plakatov. Pisave, ki so na ogled v dvorani Silvana Furlana v Kinoteki, predstavljajo najboljše dosežke študentov.

21.00
Večer Društva slovenskih režiserjev: Režiserji v dialogu
Sogovornika v dvojcu brez krmarja bosta Miha Hočevar in Matevž Luzar, scenarista in režiserja, ki gresta rada po svoje in sta na poteh, ki si jih utirata, srečna za umret – in ne ustavi ju nobena distorzija ... Občinstvu se brez dvoma obeta razburljivo popotovanje po filmskih in scenarističnih okljukih.
Vstop prost.

25.3. petek

19.00
Klasiki
Hana in njeni sestri (Hannah and Her Sisters)
Woody Allen, ZDA, 1986, 35mm, 1.85, barvni, 106', sp
Hana se redno dobiva s svojima sestrama, Holly in Lee, da skupaj premlevajo dogodke tekočega tedna. Hana je poročena z rockovskim managerjem Elliotom, ki je zagledan v Lee, ta pa živi z napihnjenim umetnikom Frederickom. Holly, nevrotična igralka, se dobiva s Haninim bivšim možem Mickeyjem, hipohondrom, ki je prepričan, da bo vsak hip izdihnil.
Komični mozaik življenj, ljubezni in nezvestobe se v najboljši maniri Čehova zapleta in razpleta na prepoznavnem Allenovem ozadju Manhattna in velja za eno njegovih najbolj dovršenih del.

21.00
Kultivator
Moder v obraz (Blue in the Face)
Wayne Wang, Paul Auster, ZDA, 1995, 35mm, 1.85, barvni, 83', sp
Wangova in Austerjeva miniatura je duhovita reciklaža v **Dim** neuvrščenih epizod in anekdot, tokrat z razširjeno zvezdniško zasedbo. Tako svojo zadnjo cigareto z Auggiejem pokadi Jim Jarmusch, z njim pomodruje prodajalec Lou Reed, za glasbene vložke poskrbi John Lurie na saksofonu, mimo prikotalka Madonna, z nenavadno anketo pa ljudi nadleguje Michael J. Fox. Antologijo Brooklyna podkrepijo

posnetki selitve basebalskega kluba Brooklyn Dodgers v Kalifornijo in rušenje njihovega stadiona, ki se je v spomin prebivalcev Brooklyna zapisalo kot ena največjih tragedij do tistega dne.

26.3. sobota

20.00

Klasiki/In memoriam: David Bowie

Skrivnostna sled (The Prestige)

Christopher Nolan, ZDA/VB, 2006, 35mm, 2.35, barvni, 128', sp

Vsak dober čarovniški trik sestoji iz treh dejanj: prvo se imenuje zaobljuba, ko čarovnik pokaže nekaj običajnega (kar pa po vsej verjetnosti ni). Drugo dejanje se imenuje preobrat. Čarovnik običajno reč spremeni v nekaj neobičajnega. In obstaja še tretje dejanje, ki se mu reče prestiž. Ta del trika vsebuje preobrate, ko življenja visijo na nitki in ste priča šokantnemu prizoru. Christopher Nolan je posnel triler, ki se vrti okoli čarovniških trikov in iluzij. V filmu, polnem preobratov, spremljamo viktorijanska čarovnika, ki se spopadeta v krutem rivalstvu in si na smrt želita izvedeti skrivnosti drugega.

23.00

(Sko)mine

[redacted], ZDA, 1989, 35mm, 1.85, barvni, 93', shr

Pričujoča rubrika se je materializirala iz posebnih skomin. Pravzaprav iz želje, da bi polni vznemirjenja spet sedeli v prvi vrsti temne kinodvorane in znova gledali klasike iz zlatih časov VHS-a ter skupaj preverili, ali niso nemara v kolektivnem spominu ostale samo zaradi nekritične nostalgije. Gre za filme kultnega, a večkrat dvomljivega slovesa, za katere smo mislili, da jih nikoli več ne bomo ugledali na velikem platnu. Da bodo (sko)mine, pričakovanje in posledično presenečenje še večje, smo se odločili, da vam naslova predvajanega filma do trenutka, ko se v dvorani ugasnejo luči in filmski trak steče skozi projektor, ne razkrijemo.

27.3. nedelja

Kinoteka je zaprta.

28.3. ponedeljek

Velikonočni ponedeljek. Kinoteka je zaprta.

29.3. torek

21.00

Kino-uho: Krize in novi začetki: Umetnost v Sloveniji 2005–2015

Razpoke vmesnika

V seriji avdio-vizualnih raziskav z naslovom **Razpoke vmesnika** (*Interface Fractures*) Luka Prinčič na podlagi premisleka o zmuzljivosti vmesnika kot razmerja med omreženimi akterji riše poetsko zvočno-svetlobno gibljivo sliko kibernetične sodobnosti: vmesnik ni trdna tehno-površina, ki bi ločevala naravo in kulturo, temveč razpokana opna skozi katero so spletena vezja.

V sodelovanju z MSUM. Cena vstopnice izjemoma 5 evrov.

30.3. sreda

19.00

Ob 50. obletnici ustvarjanja Karpa Godine

Okupacija v 26 slikah (Okupacija u 26 slikah)

Lordan Zafranović, Hrvaška (Jugoslavija), 1978, 35mm, 1.66, barvni, 116', bp

Dubrovnik leta 1941. Idilično življenje prijateljev, Hrvata Nika, Italijana Tonija in Juda Miha, grobo prekine začetek vojne. Toni postane črnosrajčnik, Miho komaj uide ustaškemu klanju, Niko pa se pridruži partizanom. Ane je še vedno zaljubljena v Tonija in kmalu se poročita. Nasprotno pa je njen oče, kapetan Baldo, ogorčen nad dejanji fašistov, kakršen je nenazadnje tudi Toni, zaradi česar začne sodelovati z odporniškim gibanjem ... Slogovno izbrušena pripoved načne temo individualnega in kolektivnega zla, eno od stalnic Zafranovićevega opusa, ter se pri tem osredotoči na represijo hrvaških in italijanskih fašistov.

S projekcijo se bomo poklonili 50. obletnici ustvarjanja velikana slovenskega in jugoslovanskega filma – režiserja in direktorja fotografije Karpa Godine.

22.00

Odprto platno: Seat

Filmi brez meja in filmarji z vseh vetrov, pozor! V okviru programskega termina Odprto platno je odprta možnost projekcije vaših filmov v kinotečni dvorani. Predloge sprejema: matevz.jerman@kinoteka.si.

Program bo objavljen naknadno na www.kinoteka.si. Vstop prost.

31.3. četrtek

18.00

Krize in novi začetki: Umetnost v Sloveniji 2005–2015

Boles

Špela Čadež, Slovenija/Nemčija, 2013, DCP, 1.85, barvni, 12'

Delo Špele Čadež v zadnjem desetletju je vrhunec preporoda slovenskega avtorskega animiranega filma, v katerem avtorica oživlja plemenito tradicijo animacije lutk, s katero se je slovenski animirani film po vojni tudi začel. Obenem avtorica tej tradiciji v svojih glavnih dosežkih, ki pričajo tudi o njenem skokovitem razvoju in tehničnem mojstrstvu – **Zasukanec**, **Lovesick**, **Boles** –, vdahne sodobnega duha, bogatega z ironijo, pogosto mračnim humorjem in tudi senzibilnostjo za druge avantgardne in umetniške tradicije.

Kosilo na travi

Viktor in Daria Radić, Slovenija, 2013, digitalni format, 16:9, čb, 7'

Sicer s 65-letno zamudo, pa vendar najbolj avtentičen slovenski približek Tatovom koles.

Karpopotnik

Matjaž Ivanišin, Slovenija, 2012, 35mm (posneto na 16mm in super8mm), 1.85, barvni, 50', ap

Ivanišinova meditacija o ljudeh in krajih, s katerimi se je v drugi dobi srečeval film Karpa Godine, je pretanjen in izredno večplasten primer filmskega eseja. Pod navidez preprosto površino in oblikovnim zastavkom nas film pelje v virtualno cono med dvema spektralnima časovnostima, ki film osmišljata in usmerjata, ne da bi kdaj zares dobili otipljivo podobo: časovnostjo več etnične skupne Republike, ki so jo lovile in kolorirale podobe Godinovega "izvirnika", in časovnostjo polpretekle vojne in uničenja, ki se je vrinila v interval med tedaj in sedaj ter s tem nepovratno preoblikovala pogoje tako obče zgodovine kakor spomina – spomina, ki ga film obenem (filmsko) rekonstruira in zgodovinsko preseže.

V sodelovanju z MSUM. Vstop prost.

20.00

Festival frankofonskega filma

Inferno

Vinko Möderndorfer, Slovenija, 2014, DCP, 2.35, barvni, 135', fp

V ospredju dogajanja je mlad brezposeln par z otrokoma in njihov vsakdanji boj za preživetje. Njihovo življenje se je zaradi globalne krize znašlo v slepi ulici. Vse kaže, da ni izhoda. Da se posameznik ne more boriti proti krivici, proti nesreči, proti nevidni oblasti kapitala ...

"V današnjem svetu je vse več znakov, da je svet inferno. *Seveda pa pri* ***Infernu*** *nikakor ne gre za abstraktno premlevanje o peklu in zlu, gre za povsem konkretne družbene, politične razmere, v katerih se je znašel svet s svojo požrešno in nenasitno globalno kapitalistično pošastjo. Da bi izpovedal vso nemoč, s katero se vsako jutro prebujajo milijoni, sem se dotaknil ene same zgodbe. Zgodbe mlade družine, ki si želi samo preživeti."*

Vinko Möderndorfer

1.4. petek

17.00

Festival frankofonskega filma/Animateka

Teta Hilda! (Tante Hilda!)

Jacques-Rémy Girerd, Benoît Chieux, Francija/Luksemburg, 2013, DCP, barvni, 89', svp

Teta Hilda je ljubiteljica narave in v svojem rastlinjaku hrani na tisoče rastlin z vsega sveta. Številne so na pragu izumrtja. Medtem industrialci ustvarijo novo žitarico, imenovano attilem, ki za rast potrebuje zelo malo vode, prav nič gnojiva in zagotavlja velikanski pridelek. Ponuja se kot čudežna rešitev, ki bi lahko s sveta pregnala lakoto in nadomestila nafto, katere zaloge čedalje bolj kopnijo. Toda bliža se katastrofa ...

Projekciji sledi pogovor z avtorjem filma Jacques-Rémyjem Girerdom.

20.00

Festival frankofonskega filma

Iluminacija (Iluminacja)

Krzysztof Zanussi, Poljska, 1972, 35mm, 1.66, barvni, 91', svp

Film spremlja življenje vase zagledanega mladega fizika, ki poskuša razumeti svoje mesto v vesolju, poiskati absolutno resnico in vedenje. Misli, da mu bo znanost ponudila odgovore, a se konec koncev veliko več nauči skozi izkušnjo ljubezni, izdaje, izgube in soočanja s smrtnostjo. **Iluminacija**, filozofski esej in hkrati narativni film, je filmski mozaik, ki združuje umetnost in znanost, intelekt in emocijo.

2.4. sobota

19.00

Festival frankofonskega filma

Zaseda

Živojin Pavlović, Srbija (Jugoslavija), 1969, 35mm, čb, 80', sp

Po zaključku vojne se ljudje borijo naprej – za obnovo domovine. Mlad Dalmatinec, ki so mu Italijani ubili očeta, se šola pri sorodnikih v Srbiji. Predano dela kot aktivist v dobri veri, da služi višjim ciljem. Da bi se popolnoma predal revoluciji, se vključi v vrste OZNE, a jo pozneje, razočaran nad karierizmom posameznikov, tudi zapusti. *"In vi ste mi neka revolucija!"* so njegove zadnje besede. *"Popoln film imate, ne bomo intervenirali, a prikazujte ga tudi ne,"* je izjavila komisija pod vodstvom javnega tožilca po zaprti projekciji, ki so jo spodbudila nasprotovanja na puljskem festivalu, kjer je film postal eden ključnih za vpeljavo etikete "črni val".

21.00

Festival frankofonskega filma

Skrito (Caché)

Michael Haneke, Francija/Avstrija/Nemčija/Italija, 2005, 35mm, 1.78, barvni, 117', sp

Georges, voditelj priljubljene televizijske oddaje o literaturi, in Anne, literarna založnica, nekega dne pred vrati svoje pariške hiše najdeta skrivnosten paket. V njem sta videokaseta, na kateri je posnetek vhoda v njuno hišo, in otroška risba krvavega obraza. Naslednje dni dobita nove pakete, posnetki se vse bolj navezujejo na njuno zasebnost. Počutita se vedno bolj ogrožena, vendar policija ne more ukrepati, ker ju nihče ni napadel ali jima fizično grozil. Potem eden izmed posnetkov razkrije vhod v neznano stanovanje. Georges se odpravi tja in v stanovanju najde Arabca Majida, s katerim sta se v mladosti družila. A Majid trdi, da s posnetki nima nič.

" ... to je po eni strani film o cajtgajstovski obsedenosti z voyeurskim špeganjem v tuja življenja, o kamkorderskem turizmu, o izginjanju zasebnosti, o paranoji, po drugi strani pa film o emocionalni zaledenelosti evropskega srednjega razreda, o njegovi zmedeni apatičnosti, spolirani neobčutljivosti in neodgovornosti do družbe, v kateri živi, o njegovi salonski, filantropski, intelektualni, navidez liberalni, toda hladni, mizantropski, latentno rasistični in ksenofobični distanci do Tretjega sveta." Marcel Štefančič, jr.

3.4. nedelja

Kinoteka je zaprta.

4.4. ponedeljek

18.00

Večer SFA: Prometni vrvež

Reqiem

Dušan Povh, Slovenija (Jugoslavija), 1960, 35mm, čb, 10'

Cesta

Jože Bevc, Slovenija (Jugoslavija), 1960, 35mm, čb, 10'

Snaga je pol zdravja

Jože Pogačnik, Slovenija (Jugoslavija), 1967, 35mm, čb, 8'

Bodi previden

Dušan Prebil, Janez Čuk, Slovenija (Jugoslavija), 1955, 35mm, čb, 15'

Ljudje na asfaltu

Jože Bevc, Slovenija (Jugoslavija), 1976, 35mm, barvni, 3'

Kaj za vas

Mako Sajko, Slovenija (Jugoslavija), 1962, 35mm, čb, 14'

Na sončni strani ceste

Matjaž Klopčič, Slovenija (Jugoslavija), 1959, 35mm, barvni, 17'

Program je pripravil Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS.

20.00

Kinoteka 20!: Na današnji dan

Pomladna zgodba (Conte de printemps)

Eric Rohmer, Francija, 1990, 35mm, 1.66, barvni, 112', svp

Pariška učiteljica filozofije Jeanne za nekaj časa ostane brez strehe nad glavo, vendar se noče preseliti v razmetano stanovanje svojega odsotnega fanta. Gostoljubje ji ponudi mlada pianistka Natasha, ki si v resnici želi učiteljico zbližati s svojim očetom, čeprav ta že ima ljubico. Rahločutna meditacija na temo ljubezni in življenja, nepredvidenih posledic bežnih odločitev in pomembnosti medsebojnega zaupanja, razumevanja in posluha.

5.4. torek

18.00

Festival frankofonskega filma

Državljan Egipta (Al Muwaten Masri)

Salah Abou Seif, Egipt, 1991, 35mm, barvni, 80', svp, fp

Film se dogaja leta 1973 na egipčanskem podeželju. Družina mladega Masryja je nekoč imela zemljo, ki pa jo je po zemljiški reformi izgubila, in zdaj je lastnik premožni župan. Masry gre v zameno za kos zemlje namesto županovega sina v vojsko, a tam ga pošljejo na fronto in Masry umre. Film razkriva korupcijo pod Sadatovo vlado in vrnitev neenakosti med ljudi: zemljo, ki jo je Nasser podelil revnim, so vrnili bogatim, in revni so tisti, ki trpijo grozote vojne. In sporočilo se nadaljuje: mnogi so umrli, da bi nazaj dobili ukradeno zemljo, a voditelji so umorjene izdali in se rokovali z morilci.

20.30

Festival frankofonskega filma

Torinski konj (A torinói ló)

Béla Tarr, Madžarska/Francija/Nemčija/Švica/ZDA, 2011, 35mm, 1.66, čb, 155', sp

Torino, 3. januarja 1889. Friedrich Nietzsche stopi iz hiše št. 6 na ulici Carlo Albert. Nedaleč proč ima kočijaž težave s trmastim konjem. Vsemu prigovarjanju navkljub se konj ne premakne. Voznik izgubi potrpljenje in začne konja neusmiljeno bičati. Nietzsche se približa, ihteč ovije roke okoli konjevega vratu ter napravi konec okrutnemu prizoru. Njegov najemodajalec ga odpelje domov, kjer Nietzsche dva dni negibno in molče leži, dokler ne zamrmra svojih slavnih zadnjih besed. Naslednjih deset let preživi v tišini, pogreznjen v norost, v oskrbi svoje matere in sester. Kaj se je zgodilo s konjem, izvemo v filmu **Torinski konj**.

"Ne zanimajo me zgodbe. Nikoli me niso. Vse zgodbe so enake. Novih nimamo. Samo ponavljamo ene in iste. Res mislim, da ko delaš film, ni treba misliti na zgodbo. Film ni zgodba. Večinoma je slika, zvok, veliko čustev. Zgodbe samo nekaj prikrivajo." Bela Tarr

6.4. sreda

18.00

Festival frankofonskega filma

Félix in Meira (Félix et Meira)

Maxim Giroux, Kanada, 2014, DCP, 2.35, 105', svp, fp

Nekonvencionalna romanca med dvema, ki živita povsem različni življenji, četudi le nekaj ulic narazen. Meira, mlada gospodinja in mama iz ortodoksne skupnosti, in Félix, ki je povsem potopljen v žalovanje za nedavno preminulim očetom, se nepričakovano srečata v lokalni pekarni. Nedolžno prijateljstvo se prelevi v resno zvezo, saj sta tujca

drug drugemu močno v uteho. Félix Meiri razširi pogled onkraj njene neprodušno zaprte skupnosti in Meirina želja po spremembi postane premočna, da bi jo še naprej odrivala. Zato se mora odločiti: naj še naprej živi edino življenje, ki ga pozna, ali naj se mu odreče in gre s Félixom. Sodobna ljubezenska zgodba in bridka zgodba o iskanju samega sebe.

20.15
Kinoteka 20!: Na današnji dan
Nebeška bitja (Heavenly Creatures)
Peter Jackson, Nova Zelandija/Velika Britanija/Nemčija, 1994, 35mm, 2.35, barvni, 99', sp

Leta 1955 se je iz otroške razigranosti in nedolžnih erotičnih igric dveh petnajstletnic spletlo blago homoerotično razmerje, česar v tedanjem okolju in družini niso smeli dopustiti. Edina prava rešitev, ki se je porodila v glavah deklet, je bila umor ene izmed mater.
S srebrnim levom nagrajena, po resnični zgodbi posneta pretresljiva romanca, s katero je režiser nizkoproračunskih grozljivk Peter Jackson zaslovel kot "resen" avtor, Kate Winslet pa začela svojo zvezdniško kariero.

7.4. četrtek

18.00
Kino-katedra: K pojmu političnega v znanstveni fantastiki
Matrica (The Matrix)
Andy & Larry Wachowski, ZDA/Avstralija, 1999, 35mm, 2.35, barvni, 136', sp
Računalniški programer Neo (Keanu Reeves) se dokoplje do spoznanja, da je njegov obstoj na Zemlji zgolj kompleksna simulacija resničnosti, matrica, ki jo je ustvarila umetna inteligenca, da bi zasužnjila ljudi. Onkraj matrice, v svetu mesa in krvi, je vsa svetovna populacija zamrznjena v umetnih maternicah, ki iz komatoznih sužnjev srkajo življenjsko energijo, iz katere se potem napajajo stroji in lažna skupna zavest obstoja. Neo se osvobodi vampirske popkovine in pridruži osvobodilnemu boju peščice upornikov, ki želijo prekucniti izkoriščevalski sistem.
Projekciji sledi predavanje Jana Princla.
V sodelovanju z Inštitutom za delavske študije. Vstop prost.

21.00
Festival frankofonskega filma
Nečimrnost (La vanité)
Lionel Baier, Švica/Francija, 2015, Blu-ray, barvni, 75', svp

Priletni David je močno zbolel in se odločil za prostovoljno smrt. Za evtanazijo si je izbral najboljšo hotelsko sobo, datum in metodo. Ko pride medicinska sestra Esperanza, sodelavka organizacije za pomoč pri evtanaziji, se izkaže, da nenadoma ni nikogar od bližnjih, ki bi ga spremljal, kakor zahteva postopek. Grenke življenjske teme režiser predstavi izvirno in lahkotno – s humorjem in milino raziskuje "svetle" plati evtanazije.

8.4. petek

17.00
Festival frankofonskega filma/Animateka
Teta Hilda! (Tante Hilda!)
Jacques-Rémy Girerd, Benoît Chieux, Francija/Luksemburg, 2013, DCP, barvni, 89', svp
Glej petek 1.4. ob 17.00.

19.00
Festival frankofonskega filma
Povest iz preteklosti (Përrallë nga e kaluara)
Dhimitër Anagnosti, Albanija, 1987, DCP, barvni, 80', fp, svp
V tridesetih letih prejšnjega stoletja se mora v vasi na jugu Albanije štirinajstletni Gjino poročiti z dvajsetletno Marigo. Marigo se odloči maščevati vsem, ki so organizirali to nenaravno poroko in nazadnje se ji posreči, da se poroči s svojo pravo ljubeznijo. Film temelji na komični drami v verzih pesnika in dramatika A. Z. Çajupija, ki je odkrit napad na tradicijo dogovorjenih porok. Zabavna in priljubljena albanska klasika.
Restavracijo filma je financiral Albanski filmski arhiv in Ministrstvo za kulturo Albanije. Digitalna restavracija je bila opravljena v Madžarskem FilmLabs maja 2015.

21.00
Iz kinotečnih vrst
Absolut Warhola
Stanislaw Mucha, Nemčija, 2001, 35mm, 1.66, barvni, 80', svp

Nenavaden portret Andyja Warhola, kot ga slikajo njegovi sorodniki in občudovalci s skrajnega vzhoda Slovaške, kjer sta bila konec 19. stoletja rojena Andyjeva starša. Ob neverjetnih pripovedih in duhovitih izjavah Andyjevih tet, bratrancev, sestrične in pranečakinje ter resnih in manj resnih "warhologov" se brez odvečnega komentarja izriše trpko-sladka podoba revnega življenja na pozabljenem slovaškem podeželju.

9.4. sobota

20.00
Festival frankofonskega filma
Grk Zorba (Alexis Zorbas/Zorba The Greek)
Michael Cacoyannis, Grčija/ZDA, 1964, 35mm, 146', čb, sp
Mlad angleški pisatelj se na Kreti spoprijatelji z robustnim in radoživim domačinom, ki zagospodari nad njegovim življenjem. Svoj čas kultni film z všečno temo srečanja naravnega, vulgarnega mojstra umetnosti življenja in kultiviranega, plašnega umetnika. Slovit je tudi zaradi zaključnega sirtakija na plaži, ki zaokroža eno najlepših in najbolj prepoznavnih glasbenih podlag. Oskar za fotografijo in igralko Lilo Kedrovo, za Anthonyja Quinna le nominacija. Film je posnet po romanu Nikosa Kazantzakisa (*Zadnja skušnjava*).

10.4. nedelja

Kinoteka je zaprta.

11.4. ponedeljek

18.00
Večer SFA: Pomlad prihaja
V petek zvečer
Danijel Sraka, Slovenija, 2000, 35mm, 1.66, barvni, 102'
Lahkotna najstniška komedija o razredu dijakov, ki jim grozi, da bodo zaradi slabega učnega uspeha ostali brez tradicionalne zabave ob zaključku letnika. Letnik morajo izdelati vsi, zato se poslužujejo kar najbolj izvirnih načinov, da bi si izboljšali ocene in pretentali nezadovoljne profesorje. Seveda se pri tem ne odpovejo petkovim zabavam in romancam, to pa botruje številnim komičnim prevratom in nepričakovanim zapletom. Nizkoproračunski prvenec Danijela Srake je komična satira sodobnega šolskega sistema.
Program je pripravil Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS.

20.00
Kinoteka 20!: Na današnji dan
Glengarry Glen Ross
James Foley, ZDA, 1992, 35mm, 2.35, barvni, 100', sp

Prodajalci nepremičnin tekmujejo med seboj, kdo bo prodal več zemljišč. Vrhunska drama vrhunskih dialogov (David Mamet), ki jih govorijo vrhunski igralci (Al Pacino, Jack Lemmon, Alec Baldwin, Alan Arkin, Ed Harris, Kevin Spacey) v vrhunski formi. Kot bi tudi njim šlo za življenja (službe).

12.4. torek

19.00
Kino-katedra: K pojmu političnega v znanstveni fantastiki
Terminator (The Terminator)
James Cameron, ZDA, 1984, 35mm, 1.85, barvni, 108', sp
Podivjan računalnik po imenu Skynet in vojska robotov, ki jo računalnik upravlja, se leta 2029 vojskujeta z redkimi preživelimi ljudmi, ki jih vodi upornik John Connor. Skynet v preteklost pošlje smrtonosnega robota, da bi pokončal Connorjevo mater, preden ta rodi sina revolucionarja.
"Izvrsten film, katerega vizija prihodnosti in odnosa med človekom in njegovo usodo premika meje filma kot umetnosti." Andrej Tarkovski
Projekciji sledi predavanje Saša Slačka.
V sodelovanju z Inštitutom za delavske študije. Vstop prost.

22.00
Odprto platno
Filmi brez meja in filmarji z vseh vetrov, pozor! V okviru programskega termina Odprto platno je odprta možnost projekcije vaših filmov v kinotečni dvorani.
Predloge sprejema: matevz.jerman@kinoteka.si.
Program bo objavljen naknadno na www.kinoteka.si. Vstop prost.

13.4. sreda

Festival Kurja polt 3: Zadnje dekle
Natančen festivalski spored bo objavljen do 15. marca. Spremljajte spletni strani www.kurjapolt.org in www.kinoteka.si.

14.4. četrtek

Festival Kurja polt 3: Zadnje dekle
Natančen festivalski spored bo objavljen do 15. marca. Spremljajte spletni strani www.kurjapolt.org in www.kinoteka.si.

15.4. petek

18.00
Klasiki
Praznični dan (Jour de fête)
Jacques Tati, Francija, 1948, 35mm, 1.37, barvni, 84', sp
Zaspano francosko mestece se pripravlja na praznični dan. Neroden, a iznajdljiv poštar pomaga pri pripravah, njegovo pravo delo pa čaka. Po ogledu filma o učinkovitosti ameriških poštarjev v sejemskem kinu ga vaščani spodbodejo, naj se zgleduje pri ameriških kolegih. Odloči se postati najhitrejši poštar na svetu.
"Vsak Tatijev film obenem zaznamuje: [a] trenutek v ustvarjanju Jacquesa Tatija; [b] trenutek v zgodovini francoske družbe in francoske kinematografije; [c] trenutek v zgodovini filma." Serge Daney

20.00
Klasiki
Malteški sokol (The Maltese Falcon)
John Huston, ZDA, 1941, 35mm, 1.37, čb, 101', svp
Utrujen, zagrenjen, osamljen zasebni detektiv Sam Spade (Humphrey Bogart) se po spletu naključij zaplete v zarote kriminalne združbe, ki se peha za skrivnostnim kipcem malteškega sokola. Obenem ga muči vprašanje neuslišane ljubezni do fatalne ženske (Mary Astor), ki ga na začetku filma najame in sploh sproži ves vrtinec dogodkov. Vrhunska kriminalka, ki je s svojimi nenavadnimi konvencijami – ciničen glavni junak, izdajalska ženska, večno mračna, deževna prizorišča, pesimističen pogled na svet – spočela nov žanr, odslej znan kot film noir. Po romanu mojstra kriminalk Dashiella Hammetta.

16.4. sobota

Festival Kurja polt 3: Zadnje dekle
Natančen festivalski spored bo objavljen do 15. marca. Spremljajte spletni strani www.kurjapolt.org in www.kinoteka.si.

17.4. nedelja

Kinoteka je zaprta.

18.4. ponedeljek

18.00
Večer SFA: Slovenska likovna umetnost v filmu
Grafika človeku
France Kosmač, Slovenija (Jugoslavija), 1957, 35mm, barvni, 13'
Maksim Gaspari
Mile de Gleria, Slovenija (Jugoslavija), 1964, 35mm, barvni, 9'
Slike iz galerije
Vojko Duletič, Slovenija (Jugoslavija), 1973, 35mm, barvni, 12'
Vojna poema
Milan Ljubić, Slovenija (Jugoslavija), 1965, 35mm, čb, 9'
Gabrijel Stupica
Vojko Duletič, Slovenija (Jugoslavija), 1982, 35mm, barvni, 9'
Program je pripravil Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS.

20.00
Kinoteka 20!: Na današnji dan
Madame Butterfly (M. Butterfly)
David Cronenberg, ZDA, 1993, 35mm, 1.85, barvni, 101', sp

René Gallimard (Jeremy Irons) je francoski diplomat v Pekingu v sredini 60. let prejšnjega stoletja. Na smrt se zaljubi v divo pekinške opere Song Liling in tako spočne strastno, kar dvajset let trajajočo afero. Vendar se René ne zaveda, da njegova ljubka in zadržana ljubimka pod plastmi ličil in tančic skrbno varuje dve zanj pogubni skrivnosti: Song Liling je v resnici moški, za nameček pa še vohun kitajske vlade.

19.4. torek

19.00
Kino-katedra: K pojmu političnega v znanstveni fantastiki
Planet opic (Planet of the Apes)
Tim Burton, ZDA, 2001, 35mm, 2.35, barvni, 120', sp
Leta 2029 ameriški vesoljski pilot Leo Davidson (Mark Whalberg) zaide v elektromagnetni vihar in strmoglavi na neznani planet Ashlar. Tam se piše leto 5021, svetu in zasužnjenim ostankom primitivne človeške vrste pa z železno roko vlada dominantna rasa humanoidnih opic. Lea odreši Ari, opičja aristokratinja in zagrizena borka za pravice ljudi. Skupaj skleneta zanetiti družbeni revolt. Burtonov spektakularni rimejk kultne znanstvenofantastične klasike iz leta 1968, posnete po istoimenskem romanu Pierra Boulla.
Projekciji sledi predavanje Anžeta Dolinarja.
V sodelovanju z Inštitutom za delavske študije. Vstop prost.

20.4. sreda

17.00
Kino-katedra za pedagoge: Strukturna analiza
Nebo nad Berlinom (Der Himmel über Berlin)
Wim Wenders, Nemčija, 1987, 35mm, 1.37, čb/barvni, 128', sp

Zazidani v svojo samoto in zatopljeni v svoje opravke Berlinčani ne vidijo angelov okrog sebe, ki smrtnike budno opazujejo in o njih razpravljajo. Damiel (Bruno Ganz), eden izmed angelov, si želi doživeti usodo človeka in občutiti vse tisto, kar je do sedaj le opazoval. Zaljubi se v cirkuško artistko. Že počlovečeni angel (Peter Falk) mu pomaga pri odločitvi, da postane običajen smrtnik. Damiel večno življenje in popolno razumevanje zamenja za prelepo in srhljivo izkušnjo človeka, ki je na poti v ljubezen.
Projekciji sledi predavanje Andreja Špraha. Vstop prost.

21.00
Klasiki
Pirati iz Moonfleeta (Moonfleet)
Fritz Lang, ZDA, 1955, 35mm, 2.35, barvni, 87', svp
Vetrovna obala jugozahodne Anglije, 18. stoletje. Osiroteli deček John Mohune prispe v vasico Moonfleet, kjer naj bi odslej živel z materinim starim prijateljem Jeremyjem Foxom (Stewart Granger). Kmalu spozna, da je elegantni gentleman v resnici vodja tihotapske tolpe piratov. Toda kljub preteči nevarnosti se deček od moža noče več ločiti. Ob svojem nastanku spregledana, danes pa overovljena mojstrovina velikega Fritza Langa.

21.4. četrtek

19.00
Večer Društva slovenskih režiserjev: Podelitev nagrade bert za življenjsko delo na področju filmske igre
Christophoros
Andrej Mlakar, Slovenija (Jugoslavija), 1985, 35mm, 1.66, barvni, 100'
Vojaki kvizlinške bele garde bežijo pred partizansko vojsko. Partizan Ivan in belogardist Martin, rojena v isti vasi, poskušata ubiti drug drugega, a oba preživita. V miru jima je usojeno, da starost doživita kot soseda in tudi zadnja prebivalca v vasi. V njuni soseski živi vdova Lenka s sinom Krištofom. Po koncu vojne, pred sinovim rojstvom, so njenega moža ubili v skrivnostnih okoliščinah. Lenkina ženskost neprestano pomirja strasti obeh mož, ki ju razdvajata nasproti si stoječi ideologiji.
Prejemnica nagrade je velika slovenska in jugoslovanska filmska in gledališka igralka Milena Zupančič.
Vstop prost.

22.4. petek

18.00
Klasiki
Papirnati mesec (Paper Moon)
Peter Bogdanovich, ZDA, 1973, 35mm, 1.85, čb, 102', svp
ZDA v času velike depresije. Po ruralnem Kansasu skupaj z deklico (Tatum O'Neal), ki je morda njegova hči, potuje lažni pridigar Moses (Ryan O'Neal) in iz naivnega lokalnega življa molze težko prigarane dolarje. Komična drama velja za enega velikih filmov sedemdesetih, predvsem po zaslugi fenomenalne fotografije Laszla Kovacsa, sijajne režije Petra Bogdanovicha (ki se odkrito navdihuje pri Orsonu Wellesu) in brezkompromisnega, verodostojnega prikaza črnega obdobja ameriške ekonomske zgodovine.

20.00
Ob 70. obletnici AGRFT
Jagodni izbor kratkih igranih in dokumentarnih filmov AGRFT od šestdesetih let prejšnjega stoletja do danes
V okviru 70. obletnice Akademije za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani bo vsako desetletje filmskega ustvarjanja na Akademiji predstavljeno s kratkimi igranimi in dokumentarnimi filmi študentov, ki so kasneje postali stebri slovenske kinematografije.
Vstop prost.

23.4. sobota

17.00
Kinotečna matineja – Osvobodilna fronta
Nevidni bataljon
Jane Kavčič, Jugoslavija, 1967, 35mm, 1.66, čb, 78'
V majhnem slovenskem mestu teče življenje tudi med nemško okupacijo navidez mirno in brez zapletov. Ta mir pa ni po volji otrok, ki so nezadovoljni s pasivnostjo svojih staršev, zato ustanovijo odporniško organizacijo in se lotijo prvih akcij. Nemci poostrijo nadzor, vendar skritega nasprotnika ne morejo odkriti. Drama o otrocih kot vojnih junakih.

20.00
Klasiki: Shakespeare
Moj mali Idaho (My Own Private Idaho)
Gus Van Sant, ZDA, 1991, 35mm, 1.85, barvni, 104', sp
Kultna klasika, ki so jo mediji ob izidu označili za *queer-road-western*, o prijateljstvu med fantoma, ki živita na ulici, se drogirata in za denar prodajata svoji telesi. Mike je tih fant, ki je kmalu osirotel in je obseden z iskanjem svoje davno izgubljene mame. Scott prihaja iz premožne družine in je življenje na ulici izbral zaradi kljubovanja očetu. Skupaj se odpravita iskat Mikovo mamo. Film ohlapno temelji na Shakespearovih dramah *Henrik IV. (1. in 2. del)* in *Henrik V*.

24.4. nedelja
Kinoteka je zaprta.

25.4. ponedeljek
18.00
Večer SFA: Pomlad prihaja
Pod njenim oknom
Metod Pevec, Slovenija, 2003, 35mm, 1.85, barvni, 90', ap
Samska ženska tridesetih let, plesna učiteljica Duša (Polona Juh), se v večernih urah pogovarja z astrologom, kadar ne ljubimka s poročenim veterinarjem Borisom (Robert Prebil) ali pa sama pleše v disku in plesni šoli. Ko se nekega večera vrača iz plesne šole, je videti, kot da jo nekdo zasleduje. Duša je vse bolj prepričana, da se nekdo v njeni odsotnosti tihotapi po stanovanju; posumi, da je to žena njenega ljubimca, ta pa je nejevoljen, ko ga Duša s svojimi težavami nadleguje v službi. Komična romantična drama o iskanju pravega moškega.
Program je pripravil Slovenski filmski arhiv pri Arhivu RS.

20.00
Klasiki
Za boljši jutri (Make Way For Tomorrow)
Leo McCarey, ZDA, 1937, 35mm, 1.37, čb, 94', svp
Lucy in Barkley, starejša zakonca, zaradi finančnih težav izgubita hišo in se zatečeta po pomoč k svojim petim odraslim, že davno odseljenim otrokom. Vendar otroci ne skrivajo, da so jim starši bolj kot kaj drugega v nadlego. Ostareli par se poda na poslednji skupni sprehod po mestu, kjer sta bila na poročnem potovanju, tam pa ju vrsta neznancev vendarle sprejme z naklonjenostjo in toplino. Mojstrovina na temo ljubezni in staranja ter eden najganljivejših filmov vseh časov.

26.4. torek
19.00
D-Day: Dan za dokumentarec – Osvobodilna fronta
Kuba, da! (Cuba sí!)
Chris Marker, Francija, 1961, 35mm, 1.33, čb, 40' (izvirno 58'), svp
"In tu je film, ki je mojemu srcu najbližji, in ne zato ker bi bil zadnji. Posnet v veliki naglici januarja 1961, sredi prvega alarma (dobro veste, da se je v tistem času večina francoskih časnikov posmehovala paranoji Fidela, ki se je čutil ogroženega pred invazijo ...), skuša posredovati, če že ne izkustva, pa vsaj drhtenje, ritem neke Revolucije, ki bo nemara nekoč obveljala za 'odločilni trenutek' velikega dela sodobne zgodovine." Chris Marker

20.00
Večer Združenja filmskih snemalcev: Podelitev nagrad IRIS
Združenje filmskih snemalcev (ZFS) Slovenije bo letos prvič podelilo letne nagrade IRIS. Nagrade v šestih kategorijah bodo podelili za najboljše stvaritve na področju filmske fotografije, ki dosežejo avtorske vrednote vizualne in filmske kulture ter zadovoljujejo visoke umetniške in estetske kriterije.
Vstop prost.

27.4. sreda
Dan upora proti okupatorju. Kinoteka je zaprta.

28.4. četrtek
18.00
D-Day: Dan za dokumentarec – Osvobodilna fronta
Prvi kongres Osvobodilne fronte Slovenije v Ljubljani, zborovanje v Tivoliju
snemalec neznan, Slovenija (Jugoslavija), 1945, 35mm, čb, nemi, 2'
Filmski obzornik maj 1946 (Ob peti obletnici osvobodilne fronte)
snemalci Metod Badjura, France Cerar, Dimitrij Macarol, Ivan Marinček, Slovenija (Jugoslavija), 1945, 35mm, čb, 11'
Spominska razstava Osvobodilne fronte
France Kosmač, Slovenija (Jugoslavija), 1951, 35mm, čb, 7'
Koraki v svobodo
France Kosmač, Slovenija (Jugoslavija), 1951, 35mm, čb, 14'
Rojstvo OF
Jure Pervanje, Slovenija (Jugoslavija), 1977, 16mm, čb/barvni, 12'
Naša reka
Dušan Povh, Slovenija (Jugoslavija), 1960, 35mm, čb, 12'
V sodelovanju s Slovenskim filmskim arhivom pri Arhivu RS.

20.00
Kino Ekran/ Kino-katedra: K pojmu političnega v znanstveni fantastiki
Trk (Crash)
David Cronenberg, Kanada/VB, 1996, 35mm, 1.37, barvni, 100', sp
Po zloglasnem istoimenskem romanu J. G. Ballarda posnet psihološki triler o skrivnostnem kultu, ki se vdaja neobičajni seksualni "anomaliji": vzburjajo jih avtomobilske nesreče oziroma so užitka polne spolnosti zmožni zgolj v okolju skrivenčene pločevine in razcefranega mesa. Trk = orgazem.
Film bosta uvedla Marko Bauer in Primož Krašovec, projekciji sledi predavanje in razprava. V sodelovanju z Inštitutom za delavske študije in revijo Ekran. *Vstop prost.*

29.4. petek
19.00
Osvobodilna fronta
Partizanska eskadrilja (Partizanska eskadrila)
Hajrudin Krvavac, BiH (Jugoslavija), 1979, 35mm, barvni, 130', sp

Pomlad leta 1942. Nemške zračne sile imajo na jugoslovanskem nebu in v celotni Evropi popolno premoč in povzročajo silne preglavice šibko varovanemu osvobojenemu partizanskemu ozemlju. Zato Tito odredi ustanovitev partizanske letalske enote, ki se bo na jugoslovanskem nebu postavila po robu nemški Luftwaffe. Skupina nekdanjih pilotov se s svojimi dvokrilci pridruži bitki in začne napadati sovražnikove baze in konvoje. Toda ustanavljanje prve partizanske eskadrilje ni lahko delo. Klasična jugoslovanska vojna fantazija o medvojnem nastanku partizanskega letalstva.
*"Ko smo delali **Partizansko eskadriljo**, smo uničili na desetine letal. Na mostarskem letališču, na tuzelskem. Zažigalo se je, klatilo z neba, rušilo. Tanke in topove smo metali v reko."* Bata Živojinović

21.30
Kultivator: Osvobodilna fronta
Peterica ožigosanih (Bastardi senza gloria)
Enzo G. Castellari, Italija, 1977, 35mm, 1.85, barvni, 100', sp

Razbojniška banda junaških ameriških vojakov se proti koncu druge svetovne vojne klati po razdejani Evropi, zatakne v goltancu nacistične pošasti in mesarske podvige krona z razstrelitvijo vlaka. Umazani kult notoričnega kralja evropskega žanrskega smetja Enza Castellarija, ki je trideset let kasneje navdihnil tudi mnogo slavnejše **Neslavne barabe**.

30.4. sobota
20.00
Osvobodilna fronta
Beg v zmago (Escape to Victory)
John Huston, ZDA, 1981, 35mm, 2.35, barvni, 116', sp
Druga svetovna vojna, nemško taborišče za vojne ujetnike. Poveljnik taborišča, nekoč član nemške državne reprezentance v nogometu, se odloči prirediti tekmo med zavezniškimi zaporniki in zvezdniško nemško ekipo. Tekma naj bi služila propagandnim namenom in utrdila vero v nepremagljivost tretjega rajha. Zaporniki izdelajo načrt, kako bodo sredi tekme pobegnili, vendar se v ključnem trenutku odločijo nacistom izprašiti hlače na drugačen način. Žogo med drugim brcajo Michael Caine, Sylvester Stallone, Max von Sydow in Pelé!

23.00
(Sko)mine
[redacted], ZDA, 1989, 35mm, 2.35, barvni, 101', sp
Pričujoča rubrika se je materializirala iz posebnih skomin. Pravzaprav iz želje, da bi polni vznemirjenja spet sedeli v prvi vrsti temne kinodvorane in znova gledali klasike iz zlatih časov VHS-a ter skupaj preverili, ali niso nemara v kolektivnem spominu ostale samo zaradi nekritične nostalgije. Gre za filme kultnega, a večkrat dvomljivega slovesa, za katere smo mislili, da jih nikoli več ne bomo ugledali na velikem platnu. Da bodo (sko)mine, pričakovanje in posledično presenečenje še večje, smo se odločili, da vam naslova predvajanega filma do trenutka, ko se v dvorani ugasnejo luči in filmski trak steče skozi projektor, ne razkrijemo.

Festival žanrskega filma Kurja polt
13.–17. april / Slovenska kinoteka, Kinodvor
Natančen festivalski spored bo objavljen do 15. marca. Spremljajte spletni strani www.kurjapolt.org in www.kinoteka.si.

Retrospektiva: Zadnje dekle
Napad velikanke (Attack of the 50 Foot Woman)
Nathan Juran (kot Nathan Hertz), ZDA, 1958, 16mm, 1.85, čb, 65', svp
Nancy (Allison Hayes) je trpinčenje prešuštniškega moža pahnilo v alkoholizem in na rob norosti. Ko nekega dne doživi bližnje srečanje tretje vrste, njena togota privzame orjaške proporce. Prevarana, besna in petnajstmetrska Nancy se odpravi v mesto, da bi našla moža in se maščevala. Legendarni eksploatacijski schlock, kultni camp in antološki primerek filma, ki je tako slab, da je preprosto dober. Za nekatere "fantastična proto-feministična fabula", za druge "petnajstmetrske mokre sanje".

Kaj se je zgodilo z Baby Jane? (What Ever Happened to Baby Jane?)
Robert Aldrich, ZDA, 1962, 35mm, 1.85, čb, 132', svp
Baby Jane Hudson (Bette Davis) je v otroštvu blestela na vodvilskem odru. Toda velika filmska zvezda je nazadnje postala mlajša Blanche (Joan Crawford), ki je odraščala v sestrini senci. Nato pa jo neke usodne noči skrivnostna nesreča priklene na invalidski voziček. Ohromela Blanche je poslej na milost in nemilost prepuščena svoji skrbnici, ki se je v bolestni obsesiji z nekdanjo, neizživeto slavo in občutki krivde prelevila v morasto karikaturo male Baby Jane. Aldrich se s svojo mojstrovino sodobne gotike vrača h kritiki hollywoodskega zvezdništva, ki mu je zadal udarec že s filmom **The Big Knife** (1955).

Na smrt prestrašimo Jessico (Let's Scare Jessica to Death)
John D. Hancock, ZDA, 1971, 35mm, 1.85, barvni, 89', svp

Da bi okrevala po psihičnem zlomu, se Jessica (Zohra Lampert) z možem in njunim prijateljem zateče na osamljeno kmetijo v Connecticutu. Toda čudaški domačini trojice newyorških "hipijev" ne pričakajo odprtih rok, na nekdanje posestvo družine Bishop pa se je naselila skrivnostna Emily. Duševno krhka Jessica začne kmalu odkrivati, da v tem mestecu nekaj ni čisto prav. Hancockov srhljivi, v isti sapi nadnaravni in psihološki chiller se za svoj učinek ne zanaša na šok nasilja, krvi in "jump scare" taktik, pač pa počasi gradi svojo gosto tenzijo in zlovešče slutnje. Čeprav si je na tihem prislužil status kultne mojstrovine, ga je mojstrska umerjenost bržkone stala bolj razvpitega slovesa.

Živa smrt (La Morte vivante)
Jean Rollin, Francija, 1982, 35mm, 1.66, barvni, 89', svp

V grobnici družine Valmont se razlije sod strupenih odpadkov, kar obudi k življenju prezgodaj umrlo Catherine (Françoise Blanchard). Golo in katatonično jo kmalu odkrije prijateljica Hélène (Marina Pierro), odločena, da otroške ljubezni ne bo izgubila še v drugo. Toda dekle, ki je vstalo iz krste, je razpeto med mučno žejo po krvi in bolečim hrepenenjem po večnem miru. Filme Jeana Rollina, kultnega avtorja ezoteričnih, lezbično erotičnih vampirijad, zaznamuje povsem unikatna mešanica krvi in golote, trpke bolečine in presunljive nežnosti, nejasnih zgodb in sanjske estetike. **Živa smrt** je v tem smislu čistokrvna rollinada.
Filmska kopija iz zbirke La Cinémathèque de Toulouse.

Pljunem na vaš grob (I Spit on Your Grave)
Meir Zarchi, ZDA, 1978, 35mm, 1.85, barvni, 101', bp

Jennifer (Camille Keaton, bojda Busterjeva pranečakinja) se naseli v odmaknjeno hišico sredi gozda, da bi se posvetila pisanju svojega prvega romana. Tam jo začne nemudoma zalezovati četverica lokalnih moških. Brutalno je posilijo, nato pa golo, ponižano in napol mrtvo zapustijo na tleh gozdne brunarice. Toda Jennifer preživi, da bi uprizorila enega najbolj zloglasnih, sadističnih in nadvse spretnih maščevalnih pohodov na filmu. Kot pravi izvorni naslov filma: napočil je **Dan ženske**.
Kultna klasika, sinonim podžanra "rape and revenge" in bržkone eden najbolj kontroverznih filmov vseh časov.

Ko pokliče neznanec (When a Stranger Calls)
Fred Walton, ZDA, 1979, 35mm, 1.85, barvni, 97', bp

Tako kot številne ameriške srednješolke si tudi Jill (Carol Kane) žepnino služi kot varuška. Ko nekega večera pazi otroke zakoncev Mandrakis, zazvoni telefon. In nič hudega sluteča Jill se znajde sredi nočne more sleherne varuške in urbanega mita, ki pravi: klic prihaja iz hiše ... Waltonova psihološka grozljivka **Ko pokliče neznanec** sprevrže konvencije klasičnih slasherjev o serijskih pošastih Myersu, Voorheesu ali Kruegerju in je kot študija odtujene psihopatske osebnosti bližje filmu **Henry: portret serijskega morilca** ali celo **Taksistu**.

Suspiria
Dario Argento, Italija, 1977, 35mm, 2.35, barvni, 98', izvirna angleška verzija, svp
Mlada ameriška baletka Suzy Bannion (Jessica Harper) pripotuje v Evropo, da bi šolanje nadaljevala na eni najbolj uglednih nemških baletnih akademij. Še sanja se ji ne, da je konservativna ustanova v resnici leglo mračnega kulta čarovnic, združenega v peklenskem načrtu zavladati nad svetom.
Vrhovna mojstrovina legendarnega, kultnega italijanskega kralja baročne grozljivke in gialla, v katerem ekstravagantna forma na čelu s kričečimi barvami povsem pogoltne že tako minimalistično, skoraj neobstoječo zgodbo.

Poklon: H. R. Giger
Poklon prirejamo v sodelovanju z Društvom za uveljavljanje kratkega filma Kraken in mednarodnim festivalom Kurzfilmtage Winterthur ter s prijazno podporo Veleposlaništva Švice v Republiki Sloveniji.

Temna zvezda – Gigerjev svet (Dark Star – HR Gigers Welt)
Belinda Sallin, Švica, 2014, DCP, 1.78, barvni, 95', svp, ap
Režiserka Belinda Sallin v zadnjem letu življenja spremlja slovitega švicarskega umetnika. "Hans Ruedi" H. R. Giger (1940–2014), slikar, kipar, oblikovalec in filmar, je bil avtor nezamenljive mešanice nadrealizma, fantastike in pop kulture. Kot obsedeni kartograf naših nočnih mor in prvobitnih strahov, zlasti pa nevarnosti in grožnje, ki jo človeška civilizacija predstavlja sebi in svojemu habitatu, je Giger zrl v brezdanja brezna – ne zato, ker bi se ta "prijazni, skromni in humorni mož" tam počutil udobno, pač pa zato, da bi lastne strahove držal v šahu. Njegova apokaliptična sporočila so živa kontradikcija megalomanskih iluzij o svetlem pohodu napredka. Njegove pošasti, njegovi biomehanoidi so naša rentgenska slika.

Gigerjevo vesolje (Das Universum Giger)
High Fredi Murer, H. R. Giger, Švica, 1967, video, 1', bd
Heimkiller Fredi Murer, H. R. Giger, Švica, 1968, video, 10', bd
A New Face of Debbie Harry Fredi Murer, H. R. Giger, Švica, 1981, 16mm, 30', v angleščini, bp
Backfired H. R. Giger, Švica/VB, 1981, 16mm, 4', glasbeni video
Now I Know You Know H. R. Giger, Švica/VB, 1981, video, 5', glasbeni video
The Second Celebration of the Four J. J. Wittmer, H. R. Giger, Švica, 1977, 16mm, 4', bd
Sex, Drugs and Giger Sandra Beretta, Švica, 1992, video, 5', bd
Swissmade 2069 Fredi Murer, Švica, 1969, 35mm, 40', avp

Gigerjeve stvaritve so mračne, na trenutke celo strašljive. Toda kratki filmi, ki jih obsega pričujoči program, nas opominjajo, da tudi "temne zvezde" svetlo žarijo in utripajo s strastjo. Program kratkih filmov pod naslovom **Gigerjevo vesolje** prvič na enem mestu in v skrbni selekciji predstavlja dokumentarne portrete H. R. Gigerja in redke, dragocene filmske kopije avtorjevih lastnih filmov in glasbenih videov, med slednjimi tudi ameriške pevke Debbie Harry. Gigerjevo zemeljsko vesolje in transcendentalna umetnost, združena v en program.
Kuratorja programa Laura Walde in John Canciani, Internationale Kurzfilmtage Winterthur.

legenda
sp slovenski podnapisi
shr srbohrvaški podnapisi
fp francoski podnapisi
ap angleški podnapisi
svp slovenski video podnapisi
bp brez podnapisov
bd brez dialogov

opomba
Kinoteka si pridržuje pravico do sprememb programa.

teta hilda!

Teta Hilda!
Jacques-Rémy Girerd,

Deterministično pojmovanje narave mi je tuje. Naš planet je star 4,5 milijarde let. Njegov razvoj so določali naključja in nujnosti, ravnotežne danosti in negotovosti. Danes znamo aerofagijo zdraviti s pisanimi tabletami, znamo izdelovati pravokotne telefone in pojoče lutke. Trajanje človeške zgodovine je neznatno v primerjavi z geološko časovno lestvico, a človek je v drugi polovici 20. stoletja kljub temu močno pospešil razvoj in povečal naravna neravnovesja. Uran 238, magnet, težke kovine, ogljikov dioksid so bili navzoči v naravi, še preden se je na Zemlji pojavil človek. In prav slednji je razkril vse njihove nevarne učinke. Segrevanje Arktike je skrb vzbujajoče, severni medvedi so na pragu izumrtja. V manj kot pol stoletja se je živa masa v oceanih zmanjšala za tri četrtine, Fukušima je zatresla svet. Nerad sem črnogled. Res je, človek je postavil piramide v Gizi, opravil prvo presaditev srca, izumil fovizem, sir picodon, rock glasbo in demokracijo. Kot pripovedovalec zgodb sem očaran nad genialnostjo homo sapiensa, a obenem poln strahu spričo vseh naraščajočih anomalij. Nemogoče je videti le lepo in pozitivno. Nemogoče je ne videti uničevanja in se ne odzivati. Tudi na filmskem področju, seveda. Teta Hilda je sodobna zgodba. Stoodstotno francoska komedija s številnimi odlomki. Osrednji lik je ženska: Teta Hilda. Lahko bi rekli, da je arhetip snobovskega ekologa: nosi ročno spleten pulover, dolgo krilo, goji strastna prepričanja. Toda naša junakinja je bolj nenadna, bolj krhka, bolj dvoumna. Podobna je liku vegetarijanca, ki se zapre v kopalnico in si na plinskem gorilniku speče zrezek. Skratka, zelo človeška je. Teta Hilda je lepa, a ne pretirano lepa. Močna, a ne premočna. Vzkipljiva, a ne preveč. Stara je 40 let, a je videti kot dvaintridesetletnica. Hudiča! Vražja babnica mi je povzročila oblico težav in mi pustila nekaj prask, jaz pa sem ji v zameno nastavil mnoge pasti. Upirala se je, a bil sem vztrajen. Uporabila je vse svoje čare, večkrat je udarila po mizi, a se za vse to nisem zmenil. Popustila je ... Izumljal sem jo, jo spreminjal, dokler ni postala prava junakinja. Ja, uganili ste. Ljubim jo. Sabine Azéma je s svojim glasom dovršila njeno jezikavost. Teta Hilda je podoba našega starega planeta, je robustna kakor neandertalec in občutljiva kakor nežna rastlina. Bil je skrajni čas, da dobi vlogo v filmu.

zakaj teta hilda?

Teta Hilda ... nenavadno poimenovanje za junakinjo, ki ni v nobeni povezavi z domnevnimi otroki svojih sester ali bratov; teh v scenariju sploh ni. Naj pojasnim. Sprva sem mislil, da bi mojo rdečelasko spremljala njena nečaka: Tim in Tom. Toda v tej precej konvencionalni scenaristični rešitvi nisem videl nobenih prednosti. Naj mi oprostijo ... In še sedem let pozneje me je ta ostudni zločin navdajal z nepopisno radostjo. Posneti film brez otrok ... kakšna sreča! Ko sem se poslovil od zamisli o dveh vsiljivcih, bi seveda lahko opustil tudi neutemeljeno podeljen samostalnik "teta". Film bi se tako imenoval preprosto Hilda. Vendar pa igranje s filmskimi zakoni in stanom filmskih junakov nikoli ne ostane nekaznovano. Brez tega rodovniškega podatka Hilda ne bi bila več to, kar je. Še huje! Postala bi tujka. Poleg vsega blagozvočnost besed "Teta Hilda" njen značaj verodostojneje zaokroži. V imenu česa bi torej njenemu pedigreju odvzel to značajsko in strukturno lastnost? Takrat sem tudi začutil, da Teta Hilda ni ne Timova ne Tomova teta, temveč je teta nas vseh. Bodisi teta mladega gledalca bodisi starejšega obiskovalca zatemnjenih dvoran. Idealna tetka! Simpatična, velikodušna, rahlo prismojena, a nič bolj, kot so stric Jacquesa Tatija, teta Léonie, **Jaka Racman**, Tata Yoyo ali katerikoli Stric morilec. Teta Hilda se je pripravljena spoprijeti z marsikaterim družinskim pripetljajem. Vsakogar od nas sprejme za svojega nečaka ali nečakinjo, a pod pogojem, da smo je vredni. Je simpatična, prijazna tetka, na katero se lahko vsak obrne, ko mu gre slabo. Teta Hilda je podobna vsem nam, je večno na voljo, ljubezniva oseba, ki jo vsi tako potrebujemo. ■

Jacques-Rémy Girerd, režiser in scenarist
Prevod Elida Hamzić

Na projekciji, v petek, 1. aprila, bo prisoten tudi režiser in ustanovitelj studia Folimage Jacques-Rémy Girerd. Gostovanje režiserja je del Festivala frankofonskega filma v sodelovanju s Francoskim inštitutom v Sloveniji. Girerd bo 2. aprila gostoval tudi v Kinodvoru, kjer bo s svojo prisotnostjo počastil slovensko kinematografsko premiero celovečernega animiranega filma iz studia Folimage **Fantomski deček** (Phantom Boy, 2015) režiserjev Alaina Gagnola in Jean-Loupa Feliciollija. V sodelovanju s Kinodvorovim programom za otroke in mlade Kinobalon, vam ob nakupu vstopnice za film **Teta Hilda**, ponujamo vstopnico za film **Fantomski deček** po ceni 3,00 eur. Po isti ceni si lahko v Kinoteki ogledate **Teto Hildo**, če predložite Kinodvorovo vstopnico za **Fantomskega dečka**. ■

program:
Teta Hilda!, 1.4. ob 17.00 in 8.4. ob 17.00

k pojmu političnega v znanstveni fantastiki

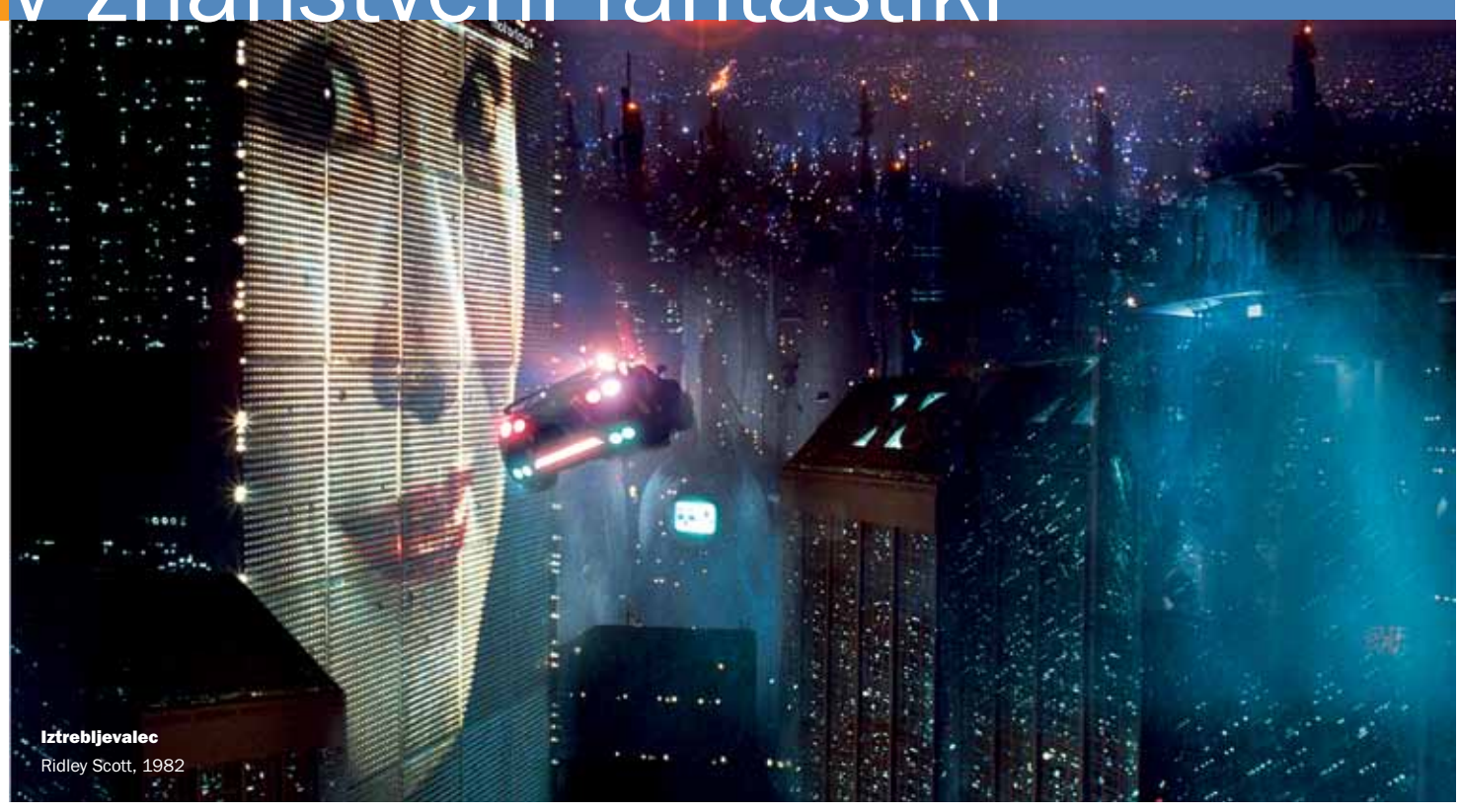

Iztrebljevalec
Ridley Scott, 1982

Vlak proti Strojevodji, Okrožje 9 proti MNU. Elysium, Libria in New Greenwich proti izključenim množicam. Nemočni posameznik proti gigantom od Gattaca Aerospace Corporation do Nea So Copros.
Z vidika znanstvenofantastične filmske produkcije so našemu planetu še nedolgo tega grozili poplave, potresi in občasni katastrofični meteorski udarec. Danes se zdi, da namesto ekoloških katastrof na prestol osrednje grožnje svetu, kakršnega smo vajeni, stopajo konfrontacije različnih družbenih skupin. Umetnost odraža premik v perspektivi, tematiko naravne neenakosti izpodriva družbena neenakost.
Tako se ta trenutek na filmska platna valijo nova nadaljevanja treh hollywoodskih franšiz, kjer se mladi junaki, na ozadju družbene stratifikacije, borijo proti represivnim političnim sistemom: **Divergent** (Neil Burger, 2015), **Igre lakote** (The Hunger Games, 2012–2015) in **Labirint** (The Maze Runner, 2014–2015). Med množico filmskih distopij za malo bolj odraslo občinstvo je zgolj en režiser, Neill Blomkamp, ki v svojih filmih projecira družbeno realnost apartheidovskih razsežnosti v bližnjo prihodnost, posnel že troje del. Na televizijskih zaslonih lahko ta trenutek uživamo ob novi seriji **The Expanse** (2015 –), ki z veliko več pozornosti, kot smo je ponavadi vajeni, secira težavno življenje ráje v asteroidnem pasu, nad katerim merita svoje moči matična Zemlja in kolonizirani Mars.
Vsaka forma kulturne produkcije družbi postavlja ogledalo na svoj način. Predpostavka, da znanstvena fantastika to počne bolje in uspešneje, nedvomno izhaja iz ideje napredka. Ta na obči ravni pomeni takšno ali drugačno napredovanje v času in tako ostaja nespremenjena, hkrati pa se njene individualne pojavne forme spreminjajo skupaj z družbenim razvojem. Slednje namiguje na to, da ima tudi čas lastno zgodovino. Znanstvena fantastika tako pogosto posega ravno v sfero, kjer se "ideja napredka" najbolj radikalno srečuje sama s seboj. Znanstvena fantastika je prostor, kjer neme predpostavke ideje napredka spregovorijo. Tako znanstvena fantastika v resnici pogosto postavlja ogledalo ogledalu naše družbe, na čemer tudi temelji njen kritični in emancipatorni potencial.
Emancipatorni potencial znanstvenofantastičnega žanra se je v preteklosti sicer skušalo locirati na mnogih mestih. Suvinova elaboracija kognitivne potujitve, kjer je imaginarni svet vendarle kognitivno organiziran, ali pa Jamesonova utopična funkcija, ki znanstvenofantastične utopije privilegira pred generično fantazijo, sta zgolj takšna dva primera. Da pa bi s starimi tezami zapopadli novo dobo, je potrebno tovrstnim marksističnim analizam primakniti še malo Marxa samega in utopični moment napolniti z zgodovinsko konkretnostjo. Konkretno to pomeni pretres specifične logike kulturne produkcije danes. Pretres, ki bo skušal odgovoriti na vprašanje, zakaj se zdi, da je svet prerastel v znanstveno fantastiko, medtem ko slednja ni več odraz potenciala, ki se skriva v človeški družbi. Zakaj jo, nasprotno, zaznamuje neka odsotnost zunanjosti, kjer konflikt med dvema antagonistoma ne proizvede nič kvalitativno novega, niti ne izhaja iz nekih reflektiranih predpostavk.
V Kino-katedri bomo znanstveno fantastiko kot konkretno formo kulturne produkcije soočili s kapitalizmom in njegovimi kontradikcijami. Ali sodobna znanstvena fantastika, takrat ko tematizira zaplete v okviru tistega, kar kapitalizem povzroča, ponuja tudi razrešitve, ki ostajajo v mejah tistega, kar kapitalizem dopušča?
Na ta način bomo skušali odgovoriti na vprašanja, ki se morda najbolj jasno odpirajo ravno z nedavnim izidom nove epizode **Vojne zvezd: Sila se prebuja** (Star Wars: The Force Awakens, J.J. Abrams, 2015). Ob ogledu slednjega imamo namreč občutek, da je produkcija časovne distance zadobila novo dimenzijo, saj film, njegov scenarij, izbira protagonistov, navržene reference in celoten "hype", ki spremlja njegov izid, znanstveno fantastiko (in nas z njo) dobesedno vrača v preteklost. To dejstvo pod vprašaj postavlja tako pojem napredka kot hegemonijo kognicije, ki načeloma pritičeta znanstvenofantastičnemu žanru.
Če se torej ne vrača zgolj film iz 70-ih, temveč kar 70-eta sama, potem smo se znašli pred zagato. Staro se ponovno rojeva, medtem ko novo še ne more umreti. ■

Dragan Nikčević in **Anže Dolinar**

program:
Matrica, 7.4. ob 18.00,
projekciji sledi predavanje Jana Princla
Terminator, 12.4. ob 19.00,
projekciji sledi predavanje Saša Slačka
Planet opic, 19.4. ob 19.00, projekciji sledi predavanje Anžeta Dolinarja
Trk, 28.4. ob 20.00, film bosta uvedla Marko Bauer in Primož Krašovec, projekciji sledi predavanje in razprava
Otroci človeštva, 5.5.
projekciji sledi predavanje Dragana Nikčevića
Iztrebljevalec, 12.5.
projekciji sledi predavanje Maje Predalič

brooklyn v dimu preteklosti in gentrifikacije

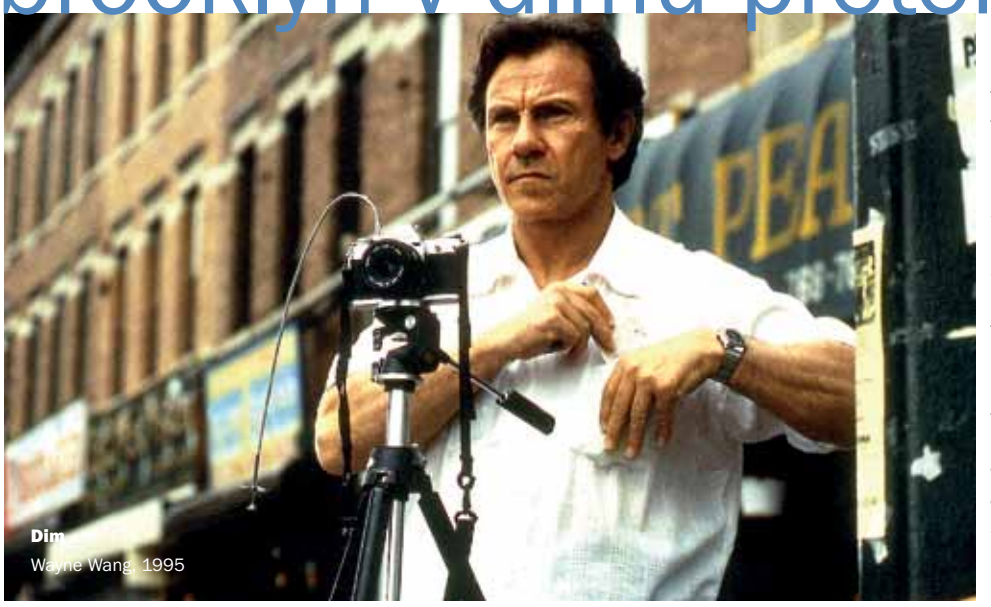

Dim
Wayne Wang, 1995

New York v naši kolektivni zavesti že od nekdaj predstavlja talilni lonec, v katerem brbotajo najrazličnejše kulture, jeziki in kjer ljudje z vseh koncev sveta v relativnem sožitju sobivajo brez večjih težav. To še toliko bolj velja za Brooklyn, ki je z nekaj več kot poltretjim milijonom prebivalcev oblikoval lastno prepoznavnost in identiteto kot kulturno najbolj raznolika četrt sveta. A tako kakor je globalizacija v kulturnem smislu poenotila svet v eno veliko metropolo, tudi New York v zadnjih dveh desetletjih ni ušel diktatu globalnih trendov, ki jih je pravzaprav soustvaril. Obrat javnega k zasebnemu, ki ga poganjajo socialna omrežja in nove komunikacijske tehnologije, je sicer simptomatičen povsod, toliko bolj radikalno pa je spremenil področja, prepoznavna po živahnem vrvežu in pristni interakciji na preobljudenih ulicah brooklynskih četrti.

Imaginarije New Yorka so vsem tistim, ki se nismo nikoli sprehodili med stolpi tega modernega Babilona, neizbežno zgradile podobe s televizije in filmskih platen. Serije, kot so *Seinfeld* in *Frasier*, filmi Woodyja Allena, Scorseseja ali Jarmuscha (ta v eni od zgodb filma **Noč na zemlji** (Night on Earth, 1991) v Brooklynu sooči novopečenega taksista, nemškega priseljenca Helmuta Grokenbergerja, in Yoya, brooklynskega "all-arounderja", ki prevzame krmilo taksija, medtem ko Helmet zasanjan občuduje "Brookland bridge") ponujajo podobe, ki gledalcu vtisnejo neke vrste virtualni zemljevid metropole, v realnosti na licu mesta pa se največkrat zaključijo z zbeganim iskanjem referenčnih točk. Seveda pa je razlika med filmi, ki so nastali v nekem času in so dosledno odsevali takratni "zeitgeist", in tistimi, ki so nastali pred kratkim (spomnimo se samo nedavnih posvetil prestolnicam Woodyja Allena) in predstavljajo današnji čas skozi romantizirano prizmo, ki z realnostjo življenja v teh mestih nima veliko skupnega.

Filmov **Dim** (Smoke, 1995) in **Moder v obraz** (Blue in the Face, 1995) Wayna Wanga in Paula Austra pa, čeprav na prvi ogled morda delujeta tako, ne gre jemati kot serij z romantiko opojenih podob nekega mesta, ki obstaja samo v domišljiji svojih stvarnikov. Temo kinodvoran sta osvetlila ne tako daljnega, pa vendar sila drugačnega leta 1995 in povsem sovpadata z romantično podobo New Yorka in Brooklyna, a pri nobeni kritiki iz tistega obdobja ni zaslediti, da bi avtorjema očitala nekoherentnost reprezentacije. Zdi se, da je bil Brooklyn leta petindevetdeset takšen, kot ga vidimo v filmu, seveda pa ostaja v okviru fikcije igranega filma.

Tudi anekdota o začetku nastajanja filmov prepleta realnost in fikcijo. Režiser filma **Dim** Wayne Wang je leta devetdeset namreč v časopisu zasledil božično zgodbo pisatelja Paula Austra in ga poiskal z željo, da bi na podlagi kratke zgodbe posnela film. Auster je predlog sprejel in sodeloval pri **Dimu** kot scenarist, pri filmu **Moder v obraz** pa kot Wangov sorežiser, saj je film temeljil na improvizaciji igralcev (dokler niso bili modri v obraz) in izpeljankah likov, ki so bili ustvarjeni za **Dim**.

Osrednji lik **Dima** je benevolentni Auggie Wren (Harvey Keitel), ki na vogalu 3. ulice in 7. avenije kraljuje in trguje v prodajalni tobaka Brooklyn Cigar Co. Prodajalna služi kot javna površina, na kateri se srečuje ves okoliški živelj, ki ga povezuje strast do kajenja. Med strankami je tudi Paul Benjamin (William Hurt), pisatelj, ki je po izgubi žene izgubil tudi stik s pisanjem in zunanjim svetom. **Dim** je film naključij, ki se poigravajo s posameznikom in postavljajo stvari na svoje mesto. Tako Paula naključno reši pred smrtjo Rashid, ki na begu iz svoje četrti išče očeta. Paul Rashida za kratek čas naseli v svojem stanovanju in zaposli pri Auggieju. Skrivnosti in bremena preteklosti, ki jih protagonisti nosijo s seboj, pa med njimi oblikujejo posebne vrste tovarištvo. Tovarištvo, stkano med igralsko zasedbo, pa sta začutila tudi Wang in Auster ter prepričala producente, da posnamejo še neke vrste dodatek, film, ki se bo osredotočal na like iz **Dima** in ki jih z izjemno prezenco in toplino združuje Keitelov lik. Tako sta v šestih dneh posnela še film **Moder v obraz**, ki bi ga lahko razumeli tudi kot neke vrste poklon Brooklynu in ki je nastal ob popolni improvizaciji vseh protagonistov. Zasedbo so še močno razširili ter zvezdniško okrepili na način, s katerim film prehaja v neke vrste doku-fikcijski portret življenja na Auggiejevem vogalu. Tako svojo zadnjo cigareto z Auggiejem pokadi tudi Jim Jarmusch, njegove modrosti pa še preseže prodajalec Lou Reed. Za vogalom za glasbene vložke poskrbi John Lurie na saksofonu, mimo prikotalka Madonna, z nadvse nenavadno anketo pa ljudi nadleguje Michael J. Fox. V kombinaciji posnetkov z metroja, nad ulicami Brooklyna in s statistiko, ki jo v kamero govorijo njegovi prebivalci, doseže film večjo dokumentarno vrednost in temeljiteje odseva duh časa, kakor bi lahko od tovrstne improvizacije pričakovali. Antologijo tega koščka sveta podkrepijo posnetki selitve basebalskega kluba Brooklyn Dodgers v Kalifornijo in rušenje njihovega stadiona, ki se je v spomin prebivalcev Brooklyna zapisalo kot ena največjih tragedij do tistega dne.

A najhujše je prebivalce Brooklyna pričakalo v novem tisočletju. Če se izognemo polemiziranju o največji tragediji v New Yorku, napadu enajstega septembra 2001, prebivalci Brooklyna največjo bitko zdaj bijejo z novim sovražnikom, ki mu pravimo gentrifikacija. Brooklyn je na neki način najbolj odlikovala ravno pestrost sinergije priseljencev z vsega sveta, ki so tu našli svoj dom. Povečini so pripadali manj premožnemu delavskemu razredu, zato pa je bil odnos politike, države in kapitala do Brooklyna pregovorno zapostavljajoč. Kakovost življenja je bila slabša kot v ostalih delih mesta in predel se je soočal tudi z višjo stopnjo kriminala. V tem začaranem krogu so bile nepremičnine cenejše in tudi ekonomsko šibkejši razred, ki so mu pripadali številni danes čislani umetniki, si je lahko privoščil življenje v Brooklynu. V zadnjih letih pa se stvari spreminjajo s svetlobno hitrostjo in "cash flow" se iz pregrešnega Manhatna razliva tudi v Brooklyn. Že pred leti je bilo veliko črnila prelitega o tem, kako se zaradi previsokih najemnin na Manhattnu zapirajo nekoč najboljši klubi, namesto njih pa se odpirajo prestižne trgovine. Trend se je močno okrepil in preselil v Brooklyn s pojavom modernega hipsterstva, ki je glavni konzument retro-trendovske kulture in kontrakulture. Hipsterska renesansa konzumiranja kulturne produkcije in umetnosti, ki je seveda prepojena s kapitalom, se zdaj naseljuje v "cool" Brooklynu in s svojim površinskim hlastanjem po umetnosti ruši njegov glavni temelj, prebivalce, za katere postaja novi življenjski standard vse bolj nedosegljiv. Eden glavnih glasnikov zavzemanja proti gentrifikaciji je Spike Lee, čigar filmi so sooblikovali podobo Brooklyna. Lee nenehno opozarja, da ljudje ne morejo privoščiti šol svojim otrokom in plačevati najemnin, zato so se naposled prisiljeni izseliti. Tisti, ki še lahko plačujejo najemnino in ki so lastniki nepremičnin, pa se morajo prilagoditi novim sostanovalcem, ki ne spoštujejo ustroja iz časov, ko so institucije ta del mesta namerno spregledale. Z belim bogatejšim razredom sta se vrnila tudi policija in redno odvažanje smeti. Parki so videti kot Westminstrske razstave psov, prepovedane pa so nekatere dejavnosti, na primer igranje bobnov, ki so bili desetletja del vsakdana prebivalcev Brooklyna. Podoba New Yorka in Brooklyna, ki sta jo leta 1995 oz. '90 ujela Wang in Auster, je danes samo še oddaljen spomin. Kot je v zadnji številki revije *Ekran* ugotavljal Darko Herič, je New York postal mesto, ki ga ne krasijo več dialogi na ulici, kar je tudi glavno gonilo obeh filmov, ampak monologi z ekranom na prenosnih računalnikih. Z gentrifikacijo pa počasi izginja tudi pestrost različnih kultur, ki sta jo oba filma, s tem ko nista namenjala izrecne pozornosti rasni problematiki, tudi najbolj primerno obdelala. Če bi danes, tako kot Auggie, vsak dan naredili fotografijo na vogalu 3. ulice in 7. avenije, bi bile verjetno slike, kot njegove, enake, a hkrati povsem različne. Vendarle pa so konteksti zunaj okvirja fotografij danes drugačni. Več o njih nam bo v kratkem zagotovo razodel Frederick Wiseman v prihajajočem dokumentarcu **In Jackson Heights**, ki se ukvarja ravno s problematiko gentrifikacije v New Yorku. Do takrat pa se prepustimo podobi Brooklyna, kot sta jo oblikovala Wang in Auster. ■

Peter Cerovšek

program:
Dim, 23. 3. ob 21.00
Moder v obraz, 25. 3. ob 21.00

kino ekran v trku s kino-katedro

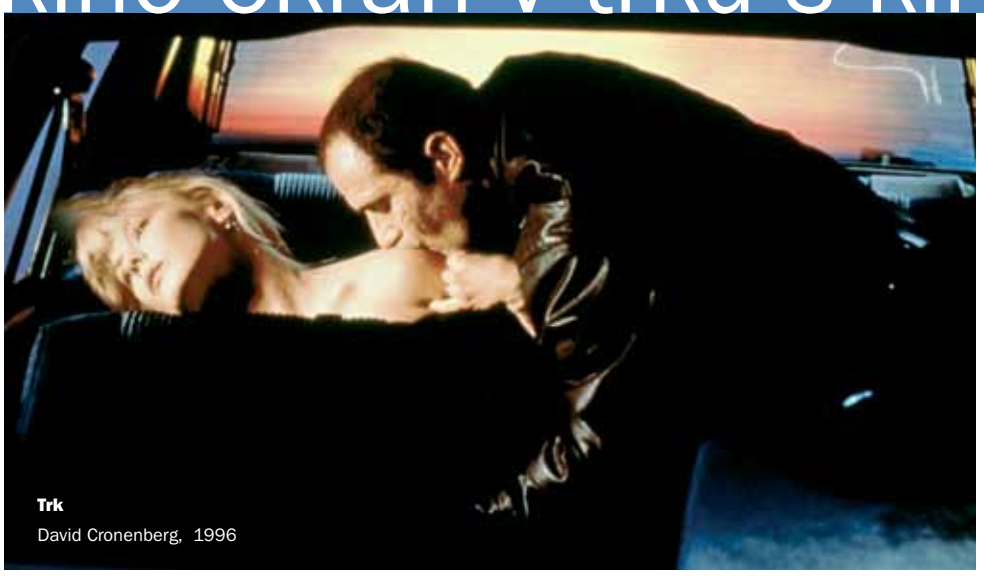

Trk
David Cronenberg, 1996

Novo kinotečno rubriko *Kino Ekran*, ki nastaja v sodelovanju revije *Ekran* in Slovenske kinoteke, smo uvedli zato, da filmska kritika ne bi bila zgolj pisanje, ampak tudi živa filmska misel. Misel pa je najbolj živa takrat, ko stopi v dialog. V dialog z bralci, gledalci, s filmom in s kinom.

V tretji izvedbi *Kina Ekran*, ki bo na sporedu v četrtek, 28. aprila ob 20.00, si bomo v Slovenski kinoteki ogledali film Davida Cronenberga **Trk** (Crash, 1996). O filmu se bosta po projekciji pogovarjala Ekranova sodelavca Marko Bauer in Primož Krašovec.

Kakor komedija težko tekmuje s stvarnostjo, saj je slednja vselej bolj farsična in absurdna od prve, ima podoben manjvrednostni kompleks tudi znanstvena fantastika. Če se je v času trilogije *Blue Ant* (2003–2010) še izumitelj *cyberpunka* William Gibson odpovedal zamišljanju prihodnosti, da bi zmogel misliti, *"kako čudne so stvari zdaj"*, potem mora biti nekaj na tem. *"Mislim, da nič ne zastari hitreje od znanstvene fantastike. Nič ne zastari hitreje od imaginarne prihodnosti. Pridobi patino arhaičnosti, še preden roman spraviš v kuverto, da bi ga poslal k založniku."* Določeni anahronizmi vseeno vztrajajo – kakor telegram. Ali seks, gon smrti in avtomobili. Gibson je pravzaprav le sledil gesti predhodnika J. G. Ballarda, ki je v uvodu k romanu *Trk* (uvodu, napisanem več kot 20 let kasneje) zapisal: *"/.../ ravnotežje med domišljijo in resničnostjo [se je] v zadnjih desetletjih občutno spremenilo. Njuni vlogi se vse bolj menjavata. /.../ Živimo v ogromnem romanu. Pisatelju si ni več treba izmišljati vsebine romana. Domišljija je že tu. Pisateljeva naloga je izmišljanje resničnosti."*

Z vsem tem v mislih smo se za večer znanstvene fantastike, ki ji morda raje rečemo spekulativna fikcija, odpovedali tako vesoljskim ladjam kot neposrednim prikazom računalnikov, čisto v dondelillovskem smislu; slednji so izumrli, saj so se stopili s teksturo vsakdanjega življenja. Konec koncev, mar obstaja kaj bolj tehnofobičnega od Sandre Bullock, ki v **Mreži** klofa po tipkovnici? ■

Marko Bauer

Vstop na projekcije v okviru nove kinotečne rubrike *Kino Ekran* je prost za vse naročnike revije *Ekran*. Brezplačne vstopnice naročniki na svoje ime prevzamejo pri blagajni Kinoteke. Več o tem in podobnih projektih revije *Ekran* lahko izveste v Ekranovem obvestilniku. Prijave sprejemamo na info@ekran.si.

program:
Trk, 28. 4. ob 20.00

črkoteka

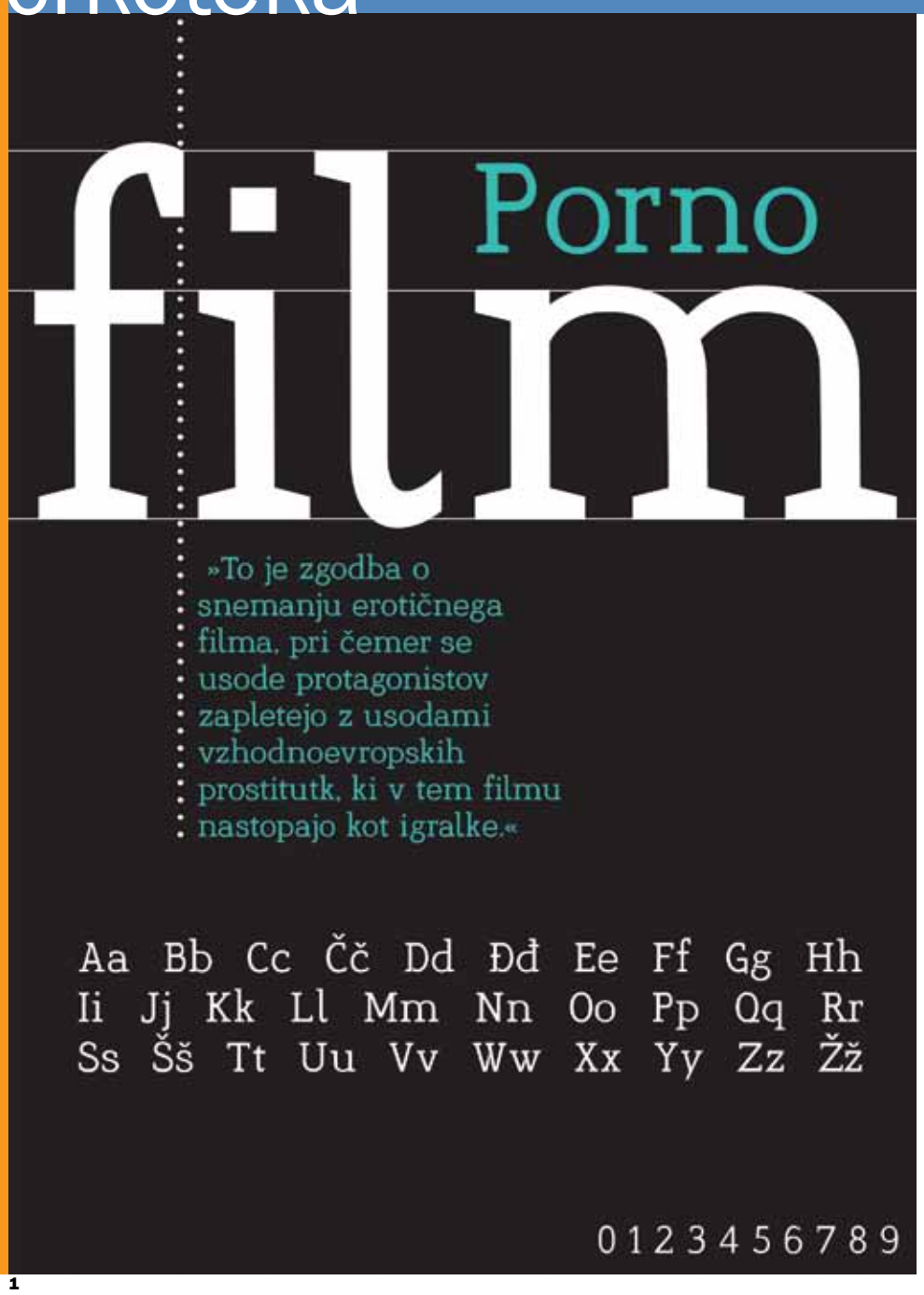

1

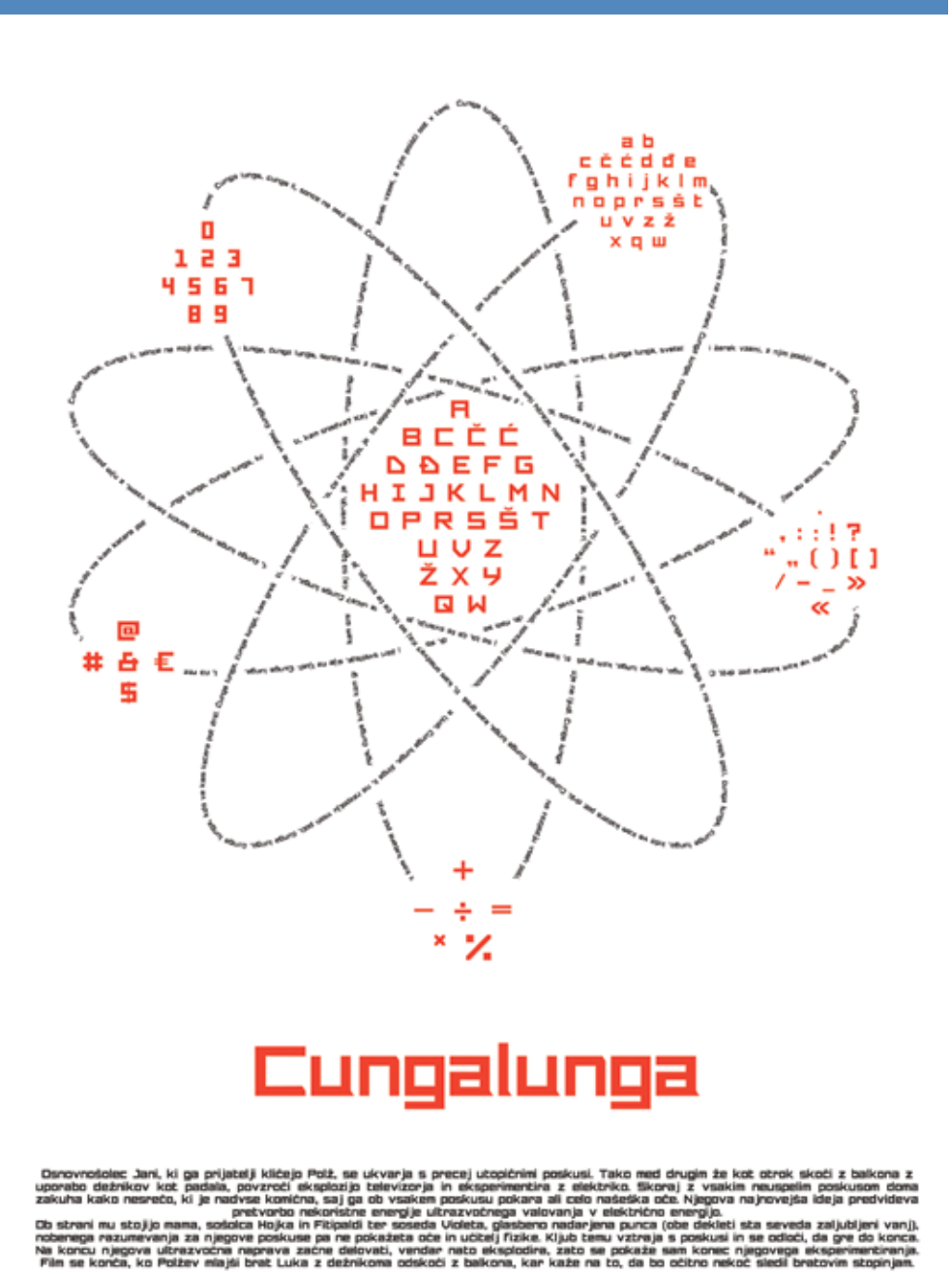

2

Že kar ustaljena praksa zadnjih let je, da poskušamo na Naravoslovnotehniški fakulteti pedagoški proces povezati v sodelovanje z različnimi institucijami. Tudi letošnje študijsko leto 2015/2016 ni izjema. Sodelovanje se je začelo v septembru, ko smo se povezali s Slovensko kinoteko in prišli do skupne ideje. Po nekaj sestankih je ideja dozorela in bila predstavljena študentom dveh smeri na Oddelku za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje. Povezali smo dve, morda na prvi pogled ne najbolj združljivi stvari, kljub temu pa lahko rečemo, da je bila ideja zadetek v polno in je navdušila tako tiste, ki smo jo snovali, kot študente, ki so bili v teku študijskega procesa vključeni vanjo. Ideja je bila povezati slovenske filme od 50. let preteklega stoletja dalje s tipografijo. Obdobja od leta 1950 smo razdelili na desetletja. Tako iz prvega desetletja izpostavljamo filme **Vesna** (1953), **Dolina miru** (1956) in **Ne čakaj na maj** (1957). Predstavniki naslednjega desetletja so filmi **Veselica** (1960), **Srečno, Kekec** (1963) in **Ne joči Peter** (1964). V 70. letih so veliko popularnost dosegli filmi **Sreča na vrvici** (1977), **To so gadi** (1977) in **Ko zorijo jagode** (1978). Osemdeseta so postregla z **Evo** (1983), **Butnskalo** (1986*)* in **Poletjem v školjki** (1988). V vseh teh obdobjih lahko še vedno govorimo predvsem o jugoslovanski filmski produkciji, v 90. letih pa preidemo na samostojno, slovensko filmsko produkcijo. Tako lahko iz tega desetletja izpostavimo filme **Babica gre na jug** (1991), **Outsider** (1997) in **V leru** (1999). Zadnje desetletje, ki je bilo zajeto v naše delo, predstavljajo filmi, ki so bili narejeni po letu 2000. Tukaj bi izpostavili **Zvenenje v glavi** (2002), **Od groba do groba** (2005) in film **Ljubljana je ljubljena** (2005). V preteklosti so filmski plakati ponujali eno redkih (če ne edino) oblik/o predstavljanja in oglaševanja novonastalih filmov. Ohranjeni filmski plakati so bili študentom osnova za nadaljnje delo. V raziskovalno-ustvarjalni nalogi so študenti poustvarili stare filmske plakate; preoblekli so jih v nove podobe, predvsem z izdelavo novih pisav, ki ohranjajo esenco filma iz preteklosti s pridihom sodobnosti. Študenti so bili razdeljeni v pare, saj se na tak način krepi zaupanje med njimi, predvsem pa se uvajajo v timsko delo. Vsak par je izdelal nabor majuskulnih in minuskulnih črkovnih znakov, nabor znakov, primernih za krajše besedilo in uporabo na plakatu. Prva naloga študentov je bila, da raziščejo ozadje filma, obdobje, ko je bil film ustvarjen, in obdobje, v katerega je bil postavljen. Na ta način so dobili predstavo, kakšna bi lahko bila pisava, ki jo morajo ustvariti. V tem delu je bil organiziran tudi vodeni ogled razstave *Stoletje plakata – Plakat 20. stoletja na Slovenskem.* Na podlagi novega znanja so študenti pričeli z izdelavo skic, ki so bile po oblikovnih popravkih primerne za nadaljnji postopek digitalizacije. Izdelane pisave z ustrezno metriko so postale primerne za nadaljnjo uporabo.

Pisave, ki so na ogled v prostorih Slovenske kinoteke, predstavljajo najboljše dosežke študentov 3. letnika Grafičnih in interaktivnih komunikacij ter 2. letnika Grafične in medijske tehnike, ki so jih izdelali v zimskem semestru študijskega leta 2015/2016. Vzorčniki črk so predstavljeni poleg izvirnih plakatov, kar obiskovalcu omogoča uvid v povezavo temelja (izvirnega plakata) in novonastale pisave. Kreativnost študentov je mogoče razbrati skozi ustvarjene črkovne in nečrkovne znake. Plodno povezovanje in kreativno mišljenje zaokrožujemo s pregledno razstavo v Slovenski kinoteki, ki bo na ogled od 15. do 30. marca 2016. ■

Nace Pušnik

program:

Maškarada, 24.3. ob 18.00

3

4

podnapisi k vzorčnikom črk:

1. Leja Kolenc, Ivana Katarina Milinković, pisava *Porno film*, predloga: plakat za film **Porno film**

2. Zala Dobrin, Jan Drenovec, pisava *Cungalunga*, predloga: plakat za film **Učna leta izumitelja Polža**

3. Anja Švajger, Jaka Jejčič, pisava *Boldina*, predloga: plakat za film **Maškarada**

4. Irena Iljaž, Domen Ermenc, pisava *Oskar*, predloga: plakat za film **Veter v mreži**

Raziskovalno-ustvarjalno nalogo so ustvarili študenti 3. letnika Grafičnih in interaktivnih komunikacij ter 2. letnika Grafične in medijske tehnike v zimskem semestru študijskega leta 2015/2016 pod vodstvom izr. prof. dr. Klementine Možina in asist. Naceta Pušnika.

prvih dvajset let arhiva kinoteke

Depoji arhivskega oddelka Slovenske kinoteke

Ko sem pred kratkim dobila povabilo, da za novo številko *Kinotečnika* napišem prispevek o arhivskem oddelku, so mi prišli na misel naključni mladi obiskovalci, ki včasih zaidejo v kletne prostore Slovenske kinoteke na Metelkovi in takoj ob vhodu naletijo na ponesrečeno locirano delavnico arhivskega oddelka. Večina si z zanimanjem ogleduje kupe škatel in filmskih kolutov in včasih kdo povpraša, s čim se ukvarjamo. Ko jim skušamo razložiti poslanstvo Kinoteke – da je naša naloga (poleg ostalega) hranjenje in ohranjanje filmske dediščine – je njihova reakcija: a to so ti stari filmi? Otroci digitalne dobe pač. Da film (poleg DVD-ja in interneta) obstaja tudi na filmskem traku, razen redkih izjem, ne ve skoraj nihče. A če iskreno pomislim, tudi sama nisem vedela prav veliko o ravnanju s filmskim trakom, preden sem se bolj po naključju srečala z arhivom – in to kljub zanimanju za film in rednemu zahajanju v dvorano Kinoteke. Moj prvi stik z arhivom je bil podoben vtisom mladostnikov na našem hodniku. Kupi škatel, previjalne mize. Prvič sem imela priložnost videti film, ko ni na platnu, v arhivu. Veliko potrpežljivega učenja je bilo potrebnega, preden sem z gotovostjo predala konservatorsko obdelan izdelek iz rok. Kako pravilno ravnamo s filmskimi gradivi, kako mora biti filmska kopija (vsak kolut posebej) opremljena za brezhibno projekcijo, kakšni pogoji in prostori so potrebni za hranjenje in ohranjanje filmske dediščine, so le nekatera znanja, ki jih mora konservator-restavrator pridobiti za svoje delo, učenje pa poteka z vsakim kolutom, vedno znova. Vsaka filmska kopija je, kot na platnu, zgodba zase.

Začetek delovanja arhiva sovpada z začetkom delovanja Slovenske kinoteke. Oddelek se je začel oblikovati leta 1995, skromno, z minimalnim številom filmskih kopij, brez ustreznih prostorov in kadra. Zbiranje tujih filmskih kopij s slovenskimi podnapisi je potekalo že prej in sega v obdobje po osamosvojitvi, po prehodu dvorane Kinoteke pod okrilje Slovenskega gledališkega in filmskega muzeja. Zbirka je štela vsega 354 naslovov (813 kopij), saj je po razpadu Jugoslavije večina filmskega gradiva ostala v nekdanji osrednji izpostavi Jugoslovanske kinoteke. Na samem začetku, ob zagonu dvorane, so kopije pripravljali v projekcijski kabini, kasneje v prizidku dvorane (kolesarnici) na dvorišču Miklošičeve ulice. Delo v pozimi mrzli, poleti pa prevroči kolesarnici je potekalo v izmenah, na doma narejeni previjalni mizi gospoda Ložarja, kinooperaterja in mentorja marsikoga od nas. Skladiščni prostori so bili razpršeni na več lokacijah po vsej Ljubljani. Delo je bilo zamudno in nič kaj praktično.

Bogatenje filmske zbirke je v letih po ustanovitvi potekalo na več načinov: z odkupi, nakupi s pomočjo ministrstva in sponzorjev, prostovoljnimi depoziti, darili, zamenjavami. Pripomogle so tudi številne prireditve, ki so bile namenjene prepoznavnosti in pridobivanju sponzorjev v javnem prostoru.

Srečno naključje, odkritje treh, v svetovnem merilu pomembnih filmov – najstarejšega ohranjenega celovečerca Ernsta Lubitscha **Ko sem bil mrtev** (Als ich tot war, 1915), edine ohranjene tonirane kopije filma Franza Hoferja **Prvi sledovi starosti** (Des Alters erste Spuren, 1913) in edine kolorirane kopije filma **Žongler** (Der Jongleur, 1909) – pa je Slovenski kinoteki, tako rekoč čez noč, prineslo ugled in vstop med svetovne filmske arhive.

Leta 1997/98 je arhiv Slovenske kinoteke, skupaj z Arhivom RS, svoje depoje preselil v klimatizirane prostore podzemnega objekta MNZ v Gotenici, dve leti pozneje pa še delovne prostore v opuščeni objekt Viba filma na Kvedrovo ulico v Novih Jaršah – in temelji današnjega arhiva so bili postavljeni. Nakupi nove opreme in orodij so zelo izboljšali pogoje dela, večji in ustreznejši so bili delovni prostori in prostori prehodnih skladišč. Začela so se strokovna izobraževanja o ohranitvi filmske dediščine in filmskem restavratorstvu na konferencah doma in v tujini. Povečal se je pritok kopij na vseh nosilcih, v arhivu so potekala izobraževanja za kinooperaterje. Od samega začetka smo sodelovali tudi pri servisiranju in distribuciji filmskih kopij Slovenskega filmskega centra.

To je bilo obdobje rasti arhiva, tako materialno in kadrovsko kot tudi strokovno. Do danes je večina takratne "ekipce", kot nas je poimenoval tedanji direktor Silvan Furlan, ostala v Kinoteki. Lepo je bilo to obdobje Kvedrove, sproščeno tovariško, vendar delovno in ustvarjalno.

Prizadevanja takratnega vodstva za združitev dveh filmskih institucij pod eno streho so se uresničila v resoluciji Nacionalnega programa za kulturo 2004–2007. V njej je bila predvidena novogradnja na Kvedrovi ulici 9, s čimer bi dolgoročno rešili vprašanje poslovnih in skladiščnih prostorov za Slovensko kinoteko in Filmski sklad RS (danes Slovenski filmski center).

Razmah gospodarske krize in krčenja sredstev sta ustavila projekt novogradnje in namesto celovite rešitve se je zgodila selitev v zdajšnje prostore na Metelkovi, kjer smo ostali do danes.

S pojavom digitalne tehnologije in upadom pritoka kopij na 35-mm filmskem traku smo bili soočeni z novimi izzivi v delovanju arhiva, z zagotavljanjem trajnega hranjenja filmskih del na digitalni osnovi in digitalizacijo najbolj ogroženih gradiv. Na začetku desetletja je Kinoteka začela s procesom restavriranja in digitalizacije izbranih del domače kinematografije. Prvi podvig, ki je stekel v sodelovanju z RTV Slovenija, je bila uspešna digitalizacija filma **Triptih Agate Schwarzkobler** (1996) Matjaža Klopčiča, ki mu je takoj sledil pionirski projekt restavracije eksperimentalnih filmov slovenskih avtorjev: **Pes**, **Divjad** in **A.P. Anno Passato** Karpa Godine, **Odmev in odziv** Vinka Rozmana ter **Paura in Cittá (1181 dni pozneje ali vonj po podganah)** Davorina Marca. Oba projekta je Kinoteka uspešno zaključila.

Še ena zelo pomembna dejavnost poteka vzporedno s projektom digitalizacije: ustvarjanje posebne zbirke slovenskega eksperimentalnega filma. Z njo nam je uspelo evidentirati in zbrati lepo število filmskih biserov različnih avtorjev. S terenskim delom se projekt nadaljuje.

Od začetka delovanja arhiva je minilo več kot 20 let. Zbirka se je od takrat podeseterila, v svojih depojih hranimo filmske materiale na različnih nosilcih, od analognih do digitalnih. V tem času je skozi naše roke steklo na milijone sličic. Prenekatera filmska kopija je bila z našo intervencijo oživljena in postavljena na platno. Kljub vsem težavam, s katerimi se soočamo, s spoštovanjem ohranjamo in hranimo filmsko dediščino, ki nam je bila zaupana, ter svoje znanje delimo z mladostniki (pa tudi starejšimi), ki zaidejo v naše prostore.

In res je, kar so mi kolegi govorili na začetku: če hočeš delati s filmom, ga moraš imeti rad. Šteje vsaka sličica. ■

Bojana Živec

marec in april in kinotečna knjižnica

Letošnja zima s snegom res ni radodarna. Še več, tudi pravega zimskega mraza nam ni naklonila. In ker kaže, da bo tako še naprej, nam kinotečni program v aprilu, ki je sicer že spomladanski mesec, ponuja nekaj filmskih poslastic, ob katerih nam bo vsaj malo zaledenela kri. Na spored prihaja festival Kurja polt, kinotečna knjižnica pa ponuja nekaj tematskega branja.

The horror genre: from Beelzebub to Blair witch avtorja Paula Wellsa je celovit uvod v zgodovino in ključne teme žanra horror filma. Knjiga prinaša glavna vprašanja in teorije, vezane na filme groze, ter obravnava evolucijo grozljivk v družbenem in zgodovinskem kontekstu. Wellsa posebej zanima, kakšen vpliv je imelo posamezno filmsko zgodovinsko obdobje na sam žanr in posledično, kakšne vplive so imele posamezne žanrske inovacije na filmsko zgodovino od pojava žanra do novega tisočletja. Knjiga obravnava preko tristo filmov, za katere so na voljo tudi filmografije. Med njimi so tudi **Napad velikanke** (Attack of the 50 Foot Woman, Nathan Juran, 1958), **Kaj se je zgodilo z Baby Jane?** (What Ever Happened to Baby Jane?, Robert Aldrich, 1962), **Pljunem na vaš grob** (I Spit on Your Grave, Meir Zarchi, 1978) in **Suspiria** (Dario Argento, 1977), ki bodo na sporedu letošnje edicije festivala Kurja polt, katerega osrednja gonilna tema je arhetip "zadnje dekle".

S tematiko letošnjega festivala je povezan tudi H. R. Giger, ki mu festival posveča poseben poklon. Poročnica Ripley (Sigourney Weaver) v filmu **Osmi potnik** (Alien, Ridley Scott, 1997) in njegovih nadaljevanjih, po masakru znamenite pošasti iz vesolja, katere avtor je prav H. R. Giger, ostaja zadnje preživelo dekle. Vsestranski švicarski umetnik je torej avtor ene – za mnoge še danes, skoraj štirideset let po nastanku nepresežene – iz množice pošasti, ki jih lahko najdemo v knjigi *The Encyclopedia of monsters*. Pisec Jeff Rovin je poiskal pošasti skozi človeško zgodovino, od starega Egipta, preko Perzijcev in Babiloncev, starih Grkov in Rimljanov do srednjega veka in na koncu 19. in 20. stoletja, ko v stripih in predvsem v filmih pošasti dokončno "zaživijo". Ker gre za enciklopedijo, je knjiga sestavljena, kakor taki zvrsti pritiče. Imena pošasti so urejena po abecednem vrstnem redu, ki mu sledijo prva pojavitev (rojstvo), vrsta pošasti, spol, velikost in biografija. Ker so pošasti v zadnjih sto letih v glavnem domena pop kulture, je tudi stil pisanja tak. Zabaven, poljuden in z množico podatkov.

Animateka je ustaljena rubrika v mesečnem kinotečnem programu. Prav pred kratkim je njen skrbnik Igor Prassel kinotečni knjižnici podaril obsežno delo *Animation: A world history* avtorja Giannalberta Bendazzija. Pravzaprav gre za tri knjige, ki nosijo podnaslove: *Fondation – A golden age* (od začetkov do leta 1950), *The birth of a style – The three markets* (med letoma 1950 in 1991) in *Contemporary times* (po letu 1991 do danes). Bendazzi je opravil orjaško delo. Napisal ter zbral in uredil je članke iz vsega sveta, v katerih sta zajeti zgodovina in sedanjost animiranega filma. *Animation: A world history* je največje, najgloblje, najbolj celovito besedilo te vrste, ki temelji na ideji, da je animacija oblika umetnosti, ki si zasluži svoje mesto kot študij v šolah in na univerzah. Bendazzi se poglobi v svet animacije mnogo globlje od klasičnega Disneyja in ponuja bralcem vpogled v mednarodne animacije Rusije, Afrike, Latinske Amerike – v knjigi je predstavljena tudi Slovenija – in drugih pogosto zapostavljenih območij ter predstavi več kot petdeset prej neodkritih ustvarjalcev animiranega filma. Knjiga je sicer na voljo le kot čitalniški izvod, kar pa še toliko bolj vabi na obisk v našo knjižnico. ■

Viki Bertoncelj

raziskovalno-založniški oddelek

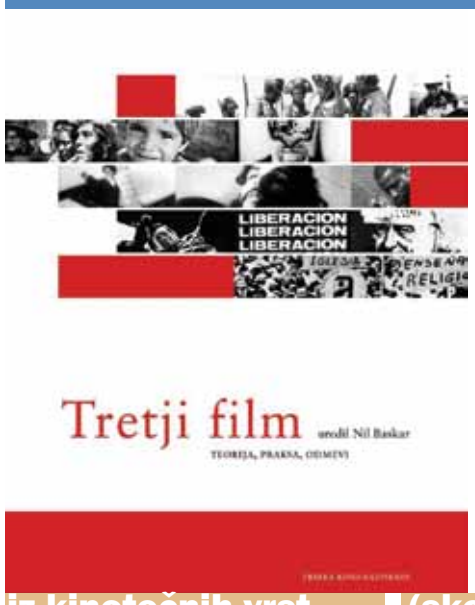

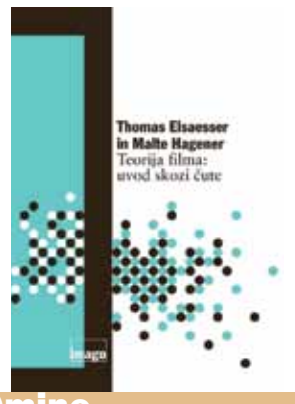

nove kinotečne knjižne izdaje

Leto 2015 smo v založniški dejavnosti Slovenske kinoteke zaključili z izdajo treh knjižnih publikacij, s katerimi se krepi prevodna bera temeljnih tekstov teorije filma. Knjiga Edgarja Morina *Kino ali imaginarni človek: esej iz sociološke antropologije* predstavlja delo, ki je v drugi polovici 50. let preteklega stoletja zaznamovalo filmsko refleksijo zlasti z obratom pozornosti od dogajanja na filmskem platnu v gledalčevo zavest in vprašanja doživljanja filmske umetnine. Slabih petnajst let pozneje je v reviji Tricontinental na Kubi izšlo programsko besedilo "K tretjemu filmu", s katerim sta argentinska cineasta Octavio Getino in Fernando Solanas postavila temelje teorije "tretjega filma", ki še vedno predstavlja konceptualno vodilo na območjih, kjer film sodeluje v osvobodilnih prizadevanjih. Zbornik *Tretji film: teorija, praksa, odmevi* prinaša prevode nekaj ključnih manifestov, ki so jih podpisali Fernando Birri, Glauber Rocha, Octavio Getino, Fernando Solanas, Julio García Espinosa, Yves de Laurot, Jorge Sanjinés, Tomás Gutierrez Alea, Teshome Gabriel in Paul Willemen. Tretji prevod je novejše delo, ki pomeni radikalno nov poskus premišljevanja filma skozi razmerje z gledalčevim telesom. *Teorija filma: uvod skozi čute* tako predstavlja izziv, s katerim Thomas Elsaesser in Malte Hagener z osredotočenostjo na zaznavne in čutne razsežnosti spreminjata tradicionalne pristope, ki so se posvečali predvsem vizualnim in znakovnim dejavnikom filmskega izraza. ■

iz kinotečnih vrst

andy

Samo se igra z Andyem; mala likovna intervencija kot vabilo na projekcijo filma **Absolut Warhola**. ■

program:
Absolut Warhola, 8.4. ob 21.00

(sko)mine

bolje ne bo nikoli

Pričujoča rubrika, ki vas bo – poskusno do konca letošnje sezone – z (ne)izbranimi filmskimi presenečenji razveseljevala enkrat mesečno v poznih urah, se je materializirala iz prav posebnih skomin. Pravzaprav iz želje da bi, polni vznemirjenja, spet sedeli v prvi vrsti temne kinodvorane in gledali filme, tudi iz zloglasne tako-slabi-da-so-že-dobri kategorije, za katere smo mislili, da jih nikoli (več) ne bomo ugledali na velikem platnu.
Tiste filme, ki smo jih kot mulci med počitnicami gledali na sobotnih matinejah ali na zlizanih, tisočkrat presnetih videokasetah. Pa tiste bolj ali manj dobro varovane filmske skrivnosti, ki smo si jih na spraskanih DVD-jih s prijatelji delili na polnočnih maratonih. Vse tiste filme skratka, za katere bi le redkim izbrancem priznali, da so nam všeč, filme zaradi katerih smo prebedeli neštete noči in ki so (p)ostali del našega osebnega kanona, hkrati pa tudi del tega, kar sestavlja naše kolektivno nezavedno.
V Kinoteki nas zanima, kaj se zgodi, če to izkušnjo ponovimo oz. podoživimo, in koliko se naš filmski kolektivni spomin ujema (ali pa tudi ne). Gledalci bodo prav zato povabljeni k soustvarjanju programa. Filme bomo ob vsaki projekciji primerno uvedli in kontekstualizirali.
To pa še ni vse. Filmski (sko)minolovec prihaja s prav posebnim twistom. Da bodo (sko)mine, pričakovanje in posledično presenečenje še večji, smo se odločili, da vam naslova predvajanega filma do trenutka, ko se v dvorani ugasnejo luči in filmski trak steče skozi projektor, ne razkrijemo. Predvajani filmi bodo torej vse do trenutka projekcije strogo varovana skrivnost. To pa še ne pomeni, da za (sko)mine ne smete povedati svojim prijateljem, slednje je celo nujno, kajti film bosta lahko za ceno ene vstopnice gledala kar dva. ■

kinopolis

kinopolis vabi k vpisu!

Postanite polnopravni kinopoličani in se včlanite v ultimativni cinefilski klub!

Članstvo v klubu Kinopolis prinaša:

- petdeset odstotkov popusta pri nakupu vstopnic rednega programa Kinoteke (redna cena vstopnica je **4,00 eur**, za člane **2,00 eur**)
- trideset odstotkov popusta pri nakupu vseh kinotečnih publikacij.
- deset odstotkov popusta pri nakupovanju v Kinodvorovi Knjigarnici.
- člani brezplačno prejemajo *Kinotečnik* po pošti.

cena
20 eur za študente, dijake, upokojence in brezposelne
25 eur za delovne občane
Članarina velja leto dni od vpisa.
Včlanite se lahko pri blagajni Kinoteke. ■

festival frankofonskega filma

Tuja veleposlaništva držav, ki so članice Mednarodne organizacije za frankofonijo, bodo praznovala mednarodni dan frankofonije s peto izdajo Festivala frankofonskega filma (30. 3.–10. 4. 2016). Zakaj bi v Sloveniji praznovali ta dan? Ker ima Slovenija od leta 1999 status opazovalke v Mednarodni organizaciji za Frankofonijo (OIF). Ta danes združuje 80 držav, ki želijo poudariti svojo različnost in priložnost za to vidijo v francoščini, hkrati pa slavijo raznolikost jezikov in kultur. Ker želijo te države skupaj zagovarjati njim pomembne vrednote kot so mir, demokracija, človekove pravice, pravica do izobrazbe in trajnostni razvoj, tudi s pomočjo medkulturnega dialoga. Festival predstavlja prav to: filmi so predvajani v jeziku posamezne države, vsi pa imajo isti namen – prikazati svojo pripadnost gibanju.
Letos sodelujejo Albanija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Egipt, Francija, Grčija, Kanada, Madžarska, Poljska, Romunija, Srbija, Slovenija in Švica. Dogodek smo pripravili v sodelovanju s Kinodvorom, Slovensko kinoteko in Francoskim inštitutom v Sloveniji ter s podporo mednarodnega frankofonskega televizijskega kanala TV5MONDE. ■

kolofon

izdajatelj: Slovenska kinoteka,
Miklošičeva 28, 1000 Ljubljana
tel. 01.43.42.510, faks 01.43.42.516
tajnistvo@kinoteka.si; www.kinoteka.si
sofinancira: Ministrstvo za kulturo

dvorana silvana furlana
pisarna programskega oddelka
program@kinoteka.si
uradne ure: 11.00–14.00
tel. 01.43.42.520, faks 01.43.42.521
Varja Močnik
varja.mocnik@kinoteka.si | 01.43.42.522
Kaja Bohorč
kaja.bohorc@kinoteka.si | 01.43.42.520
Matevž Jerman
matevz.jerman@kinoteka.si | 01.43.42.523
Anja Naglič
anja.naglic@kinoteka.si | 01.43.42.525
kurator Animateke Igor Prassel
igor.prassel@animateka.si
Marta Matičič
(eno uro pred prvo predstavo)
blagajna@kinoteka.si | 01.43.42.524
cena vstopnice: 4 eur

kinotečna kavarna
Kinotečna kavarna se odpre eno uro pred prvo projekcijo.

slovenska kinoteka
direktor: Ivan Nedoh
ivan.nedoh@kinoteka.si | 01.43.42.500
muzejski oddelek
Metka Dariš
metka.daris@kinoteka.si | 01.43.42.505
arhivski oddelek
Darko Štrukelj
darko.strukelj@kinoteka.si | 01.43.42.535
raziskovalno-založniški oddelek
Andrej Šprah
andrej.sprah@kinoteka.si | 01.43.42.529
knjižnica in mediateka
Viktor Bertoncelj
viktor.bertoncelj@kinoteka.si | 01.43.42.530
ponedeljek, torek, četrtek 9–15h
sreda 10–18h
petek 9–14h

kinotečnik
ISSN: C503-7182
urednika: Matevž Jerman, Varja Močnik
jezikovni pregled: Mojca Hudolin (razen programa)
oblikovna zasnova: Metka Dariš, Tomaž Perme
oblikovanje: Tomaž Perme
tisk: Delo
naklada: 7.000
distribucija: DPG
Teksti: Marko Bauer, Viki Bertoncelj, Peter Cerovšek, Anže Dolinar, Jacques-Rémy Girerd, Andrej Gustinčič, Varja Močnik, Dragan Nikčević, Maša Peče, Jože Pogačnik, Tina Poglajen, Nace Pušnik, Zdenko Vrdlovec, Laura Walde, Bojana Živec; slika: Samo Jurečič

Pri organizaciji programa so nam pomagali naslednji posamezniki in organizacije, za kar se jim najlepše zahvaljujemo:
Lojz Teršan, Tatjana Rezec Stibilj (Slovenski filmski arhiv), Nerina Kocjančič (Slovenski filmski center), Simon Popek (FDF/CD), Jean Luc Goester, Patricia Košir (Francoski inštitut v Sloveniji), Aleksandar Erdeljanović (Jugoslovenska kinoteka), Eriona Vyshka (Albanian Central Film Archive), Avstrijski kulturni forum v Ljubljani; Veleposlaništva Madžarske, Republike Albanije, Republike Poljske, Republike Srbije, Republike Avstrije, Arabske republike Egipt, Švice, Grčije; Društvo Kraken, Internationale Kurzfilmtage Winterthur, Lichtspiel/Kinemathek Bern, Fredi Murer, Marco Witzig, T&C Film, Werkstattkino, Park Circus, La Cinémath que de Toulouse.

kinotečni red
Vstopnice so naprodaj pri blagajni Kinoteke uro pred začetkom prve predstave.
Obiskovalce prosimo, naj prihajajo na predstave pravočasno.
V dvorano Slovenske kinoteke ni dovoljeno vnašati hrane ali pijače.
Prenosni telefoni morajo biti izključeni.